

Ene Jundas • Riina Kippak • Krista Kumberg • Siivi Põder

ILUS EMAKEEL

2. klassi õpetajaraamat



Toimetaja Margit Ross
Küljendaja Kaire Vakar

2., ümbertöötatud trükk
Tallinn, 2013

© Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder, 2013

© Kirjastus Koolibri, 2013

Kirjastus Koolibri
Hiiu 38
11620 Tallinn
www.koolibri.ee

SAATEKS

Käesolev õpetajaraamat on abiks õpetajale, kes õpetab eesti keelt Koolibri kirjastuse algklasside õpivarasarja „Ilus emakeel” 2. klassi komplekti järgi (autorid E. Jundas, R. Kippak, K. Kumberg, S. Pöder). Komplekti kuuluvad õpik (1. ja 2. osa), töövihik (1. ja 2. osa) CD, kontrolltööde kogumik, eKEEL 2.1, 2.2 ja õpetajaraamat.

Õpetajaraamat aitab mõista õppematerjali sisu ja koostamise põhimõtteid. Selles on ülevaade harjutuste süsteemist ja liikidest ning autorite metoodilisi käsitussoovitusi. Soovitused on õpetajale abiks, mitte kohustuseks. Alati on õpetaja ise see, kes täiendab õpetamise käigus olemasolevat materjali vastavalt oma eesmärkidele, vajadustele ja põhimõtetele ning loob sellest endale sobiva terviku.

Autorid

SISUKORD

1. ÕPPEKOMPLEKTI ÜLESEHITUS JA PÕHIMÕTTED	5
2. LUGEMINE	9
2.1. Lugemisega seonduvad ülesanded	9
2.2. Luuletuste käsitlemine	10
2.3. Vabalugemine	11
3. KIRJUTAMINE	16
3.1. Õigekirjaõpetus	16
3.2. Ülevaade kirjutamisharjutustest	16
3.3. Kirjatehnika	18
3.4. Loovkirjutamine	19
4. SUULINE KEELEKASUTUS	20
4.1. Kuulamine	20
4.1.1. Kuulamisharjutused	21
4.2. Kõnelemine	22
4.2.1. Kõnetehnika harjutused	23
5. TÖÖ VANASÕNADEGA	25
6. VALIK ETTEÜTLUSTE TEKSTE	27
7. SOOVITUSI TUNDIDE LÄBIVIIMISEKS	36
8. LISAD	96
9. KASUTATUD METOODILIST KIRJANDUST	102

1. ÕPPEKOMPLEKTI ÜLESEHITUS JA PÕHIMÕTTED

„Ilusa emakeele” 2. klassi eesti keele komplekti kuuluvad:

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele õpik. 1 osa

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele õpik. 2. osa

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele töövihik. 1 osa

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele töövihik. 2. osa

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele õpiku ja töövihiku kuulamisülesanded. CD

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder *Ilus emakeel.*

2. klassi eesti keele kontrolltööd

Ene Jundas, Riina Kippak, Krista Kumberg, Siivi Pöder. *Ilus emakeel*

2. klassi eesti keele komplekti õpetajaraamat

PowerPoint 2010 esitlus, *eKEEL 2.1., 2.2.* Koolibri 2012

Komplekt toetab õpetajat nüüdisaegsete aktiivõppemeetodite kasutamisel ja järgib põhimõtet õpetada laps õppima.

Õpikus on:

- lugemispalad ja luuletused mitmesuguste ülesannetega;
- nii varem avaldatud kui ka spetsiaalselt sellele õpikule joonistatud pildid;
- keeleõpetuse osa näidete ja illustratsioonidega;
- lastekirjanike (E. Enno, H. Käo, A. Pervik, L. Tungal) portreefotod ja tutvustused;
- paladega sobivad vanasõnad, mõistatused, mängud;
- sõnastik;
- sisukord.

Õpikus ja töövihikus on kasutusel järgmised leppemärgid:



kuulamisülesanne CD-l



küsimused ja teemad ühiseks aruteluks klassis



paaris- ja rühmatöö



harjutus töövihikus



kokkuvõtlik harjutus

Õpiku materjal on esitatud **nädalaste tsüklitena** teemade kaupa. Peatüki pealkirjaks on enamasti vanasõna ja iga peatükk algab sisu juurde juhatava luuletusega. Õpikus on kõikidele harjutustele ja kuulamisülesannetele viited, mis abistavad õpetajat parema sisulise terviku loomisel.

Õpiku **lugemispalad** on valitud nii, et need arendaksid laste kirjanduslikku maitset, avardaksid silmaringi, aitaksid kujundada väärtushinnanguid ning toetaksid kasvava inimese sotsialiseerumist. Oluliseks on peetud lugemispalade eakohasust. Tekstide valik pakub jõukohast materjali erisuguse lugemisoskusega õpilastele. Palade hulgas on klassikat ja väärtuslikku uuemat kirjandust nii Eesti kui ka muu maailma lastekirjanikelt. Õpik annab soovitusi vabalugemiseks.

Lugemispalade juurde kuuluvad küsimused aitavad pala peamist mõtet välja tuua, suunavad olulistel ja aktuaalsetel teemadel arutlema ning julgustavad oma arvamust avaldama, faktiküsimusi on õpikus õige vähe.

Kõik võõrapärased ja muidu harva kasutatavad sõnad on õpikus märgitud tärniga. Õpiku 1. osas on õpilasele **tundmatute sõnade seletused** iga teksti järel

ning ka õpiku lõpus olevas sõnastikus. Õpiku 2. osas on niisugused sõnad esitatud ainult sõnastikus. Seega võib õpilasi julgesti suunata tööle õpiku sõnastikuga. Vähem tuntud või kujundlikult kasutatud sõnade seletused on valikuliselt esitatud näiteks luuletuste järel, et hõlbustada teksti sisust arusaamist.

Töövihiku materjal on vastavuses õpiku temaatikaga. Harjutused pakuvad mitmesuguseid võimalusi suulise ja kirjaliku keelekasutuse arendamiseks.

Töövihikus on kolme liiki harjutusi:

- lugemispaladega seotud harjutused;
- õigekirja- ja loovharjutused;
- kirjatehnikaharjutused (I osas).

Õigekirja õpitakse kolmeastmeliselt:

- uue keelenähtusega tutvumine, selle äratundmine (õpilane jõuab järeldesteni iseseisvalt, uurimise kaudu);
- harjutamine kergemalt raskemale;
- teadmiste ja oskuste kontrollimine (kontrollharjutus on märgistatud 😊).

Kirjatehnikas korratakse 1. klassis omandatud: suuri ja väikesi kirjatähti harjutatakse töövihikus ja I poolaastal abijoonega vihikus, II poolaastal 16 joonega vihikus.

Töövihiku lõpus on harjutusvara pealkirjaga „**Kordamis- ja lisaharjutusi**”. Neid saab õpetaja kasutada vastavalt vajadusele kas täiendavaks harjutamiseks tavapärase õppetöö käigus, diferentseeritud tööks või teema kordamiseks veerandi lõpus.

Töövihiku kaudu saab õpetaja ka tagasisidet **vabalugemise** kohta. Loetud raamatutest võib õpilane kirjutada ja joonistada, mistarvis on kummagi poolaasta vihiku lõpus neli tühja raamatukaant.

„Ilusa emakeele” komplekti kuulub kaks **CD-d PowerPoint’i esitlusega** (eraldi 1. ja 2. osa). Seal on õpiku materjal esitatud slaididena paarislehekülgede kaupa, mille juurde on lingitud kõik töövihiku harjutused ja kuulamisülesanded. Nii saab õpetaja materjali klassis suurelt näidata. Töövihiku harjutuste puhul on antud ka õiged vastused, mida koos klassis kontrollida.

CD materjal võimaldab:

- anda õpilastele kohest ja kiiret tagasisidet;
- aktiveerida õppetegevust;
- lihtsustada õpetaja tööd.

Mõned juhised tööks slaidiprogrammiga.

Esitlus on jagatud nädalate kaupa. Iga faili esimesel lehel on sisukord, kust saab liikuda õpiku paarislehele. Õpiku lehekülgedel on aktiivsed vanasõnad, kirjanike fotod ja veel mõned pilditöö leheküljed. Neile klõpsates ilmub sama pilt eraldi slaidil suuremana. Samuti on õpiku lehekülgede juurde lingitud audiofailid. Kõlarimärgile klõpsates ilmub pleier, kust saab esituse käivitada, peatada ja lõpetada. Õpiku lehe all on suured töövihiku lingid, kust saab edasi liikuda. Enamik töövihiku ülesandeid on täidetud. Vastus ilmub vastuselüngal/-kriipsul klõpsates. Mummuga lisaülesande puhul tuleb klõpsata ülesandele endale. Omaloomingulisi ülesandeid pole täidetud. Samuti pole täidetud kirjatehnika harjutused. Aktiivset ala märgistab noole muutumine käpaks. *Enter*-klahv on välja lülitatud, edasi-tagasi liikuda saab linkide, tagasi-nupu või noole abil.

Õpetajaraamatus on:

- ülevaade õpiku ja töövihiku materjalist osaoskuste kaupa;
- näiteid/soovitusi õppematerjali käsitlemiseks õppetundide kaupa;
- soovitusi tööks vanasõnadega;
- valik etteütluste tekste.

Õpetaja töökava on saadaval veebis kirjastuse kodulehel (www.koolibri.ee).

2. LUGEMINE

2. klassis jätkub lugemistehniliste vilumuste kujundamine, mispuhul häälega lugemise kõrval on oluline harjutada nii endamisi kui ka käekirjalise teksti lugemist. Lisaks lugemistehnilistele oskustele on väga tähtis, et õpilane loetut mõistaks. Funktsionaalset lugemist toetagu jõukohasuse põhimõte: õpetajal on võimalik lugemismaterjali diferentseerida, andes nõrgematele lugejatele harjutada ainult osa tekstist, sest lugemist õpetades kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel.

2.1. Lugemisega seonduvad ülesanded

Lugemispala annab eesti keele tunnis aluse ja suuna suulisele keelekasutusele ja kirjutamisele.

Tekstipõhine tegevus hõlmab kolme harjutusetappi.

Lugemiseelsed ülesanded:

- ennustamine;
- kuulamine;
- arutelu;
- ideekaardi koostamine;
- illustratsiooni vaatlemine;
- oma kogemuste väljatoomine;
- teemasse juhtiva vanasõna üle arutlemine;
- töö sõnastikuga jne.

Lugemisaegsed ülesanded:

- erisugused lugemisviisid (vaikne, häälega, paarilisega, osalistega, ahellugemine jne);
- ülesanded korduvlugemiseks;
- vastuste leidmine veeriseküsimustele;
- loo järgmise lõigu ennustamine;
- antud lausete sobitamine loetavasse teksti.

Lugemisjärgsed ülesanded:

- arutelu teksti teemal;
- pala lavastamine;
- küsimused oma kogemustega sidumiseks või oma arvamuse väljatoomiseks;
- edasimõtlemisele ja järeldestele suunavad küsimused;
- teksti põhjal küsimuste koostamine ja nende esitamine kaaslastele;
- kava koostamine ja selle abil pala jutustamine;
- loo järje kuulamine CD-lt;
- tegelaste rolli minek;
- esinemiskava või nimekirja koostamine;
- joonistamine;
- teate, õnnitluse, kutse kirjutamine;
- oma loo väljamõtlemine jne.

2.2. Luuletuste käsitlemine

Luule käsitlemine võimaldab huvitavaid lahendusi ja mängulisust. Lasteluule on sõnavaliku poolest lihtne, kuid sisult pildirikas ja meeleolukas ning lubab sedakaudu teksti mitut viisi tõlgendada. Luule avarab poeetilist maailmatunnetust, laiendab sõnavara, parandab väljendusoskust ning treenib mälu. Sisu kõrval tuleb vaadelda ka luuletuse rütmi ja riimi, miskaudu saab kaasa aidata õigekirja omandamisele.

Tänuväärne on see žanr ka õpilase mõtlemis- ja väljendusoskuse arendamisel, vähene tekstimaht motiveerib ja julgustab ka tagasihoidlikuma lugemisoskusega last.

Nagu proosapalade puhul saab ka luulekäsitluses eristada kolme etappi.

Enne luuletuse lugemist:

- suunavad küsimused;
- ennustamine pealkirja järgi;

- töö sõnavaraga;
- meeleolu loomine muusikaga.

Luuletuse lugemisel:

- osalistega lugemine;
- kaja lugemine;
- rütmiliselt lugemine, nt räppides;
- taustahelide tekitamine abivahenditega;
- lugemine liigutustega;
- lugemine silbitades;
- lugemine rütmi plaksutamisega;
- lugemine rühmades;
- pildi asendamine sõnaga;
- allajoonitud sõna asendamine kõrval pakutud sõnaga.

Pärast luuletuse lugemist:

- küsimustele vastamine;
- arutelu;
- luuletuste võrdlemine;
- luuletuse pealkirjastamine;
- riimuvate sõnade leidmine;
- puuduvate sõnade (nt nimed, aastaajad) leidmine;
- nimekirja koostamine;
- tegelaste järjestamine;
- luuletuse päheõppimine;
- luulehommiku korraldamine klassis.

2.3. Vabalugemine

Algklassides on emakeeleõpetaja üks põhieesmärke süvendada laste lugemis- ja tekstimõistmisoskust ja selle kõrval tekitada huvi lugemise vastu. Niisuguses vanuses lastele on õpetaja soovitusel autoriteetsed.

Iga 2. klassi õpilane peaks õppeaasta lõpuks olema lugenud vähemalt nelja tervikteost (mis ei tähenda, et neid rohkem ei võiks olla).

Vabalugemise eesmärk on:

- juhtida õpilased väärtusliku ning ea- ja võimetekohase kirjanduse juurde;
- kujundada lastes harjumus ja oskus valida enesele huvipakkuvat, ühtlasi jõukohast raamatut.

Õpikus on lähemalt tutvustatud nelja eesti kirjanikku. Need on Ernst Enno, Henno Kõo, Aino Pervik ja Leelo Tungla. Nende loomingu hulgast valib õpilane enesele läbilugemiseks neli raamatut. Peale E. Enno on kõik ülejäänud autorid kirjutanud erinevas laadis ja mitmes raskusastmes teoseid. See annab võimaluse igaühel enesele sobilikud raamatud leida. Kui õpilastel on valikuvõimalus ja nad saavad ise otsustada, mida lugeda, on nad sellest enam huvitatud. Laiem valik välistab olukorra, kus laps õigustatult kurdab, et nõutud raamatut ei saanud õigel ajal kusagilt kätte.

Vabalugemise kohta peab saama piisavalt tagasisidet nii õpilane kui õpetaja. Vormi üle otsustab õpetaja.

Võimalusi on mitmesuguseid:

- lugemispäevik, milles õpilane toob välja põhilised andmed raamatu kohta;
- raamatupuu klassi seinal, millel iga õpilase kohta oks ja mida täidab laps „lehtede”, teisisõnu, loetud raamatutega (vt õpik II osa lk 14);
- raamaturiigi kujutis klassi seinal, kus igal õpilasel on oma laudi, mida ta läbiloetud raamatute pealkirjadega täidab;
- loetu tutvustamine kaasõpilastele;
- arutelu;
- individuaalne vestlus;
- ristsõna;
- aardejahi tüüpi viktoriin (lisa 1);
- kiri raamatukangelasele või kangelase nimel;
- õpilase enda koostatud küsimustik jne.

Mõlema töövihiku lõpus on koht, kus õpilane saab kajastada oma muljeid ja arvamusi nelja vabalt valitud teose kohta.

Õpik sisaldab käsitletavate teemadega seotud lugemispalasisid, mis enamasti pärinevad tervikteostest. Mõni teos pole tervikuna selles vanuseastmes enamikule veel jõukohane (nt M. Lindberg „Ellen, Milda ja Pavarotti”) või pole enam ajakohane. Seepärast ei sobi kõiki õpikus kasutatud teoseid lisalugemiseks soovitada. Olgu siinkohal õpetaja otsustada, mida veel oma õpilastele välja pakkuda. Valiku avardamiseks lisandub siia nimekiri **uuemast** kirjavarast, eeldusel et varem ilmunu ja lastekirjanduse klassika on õpetajale tuttav. Teosed on jagatud põhikooli riiklikus õppekavas esitatud teemavaldkondade kaupa. Nimekiri täieneb pidevalt, see on vaid üks parasjagu ajakohane variant, millest õpetaja saab teha oma valiku.

Õpetajal tasuks oma nimekirja koostades arvestada eesti muinasjuttude illustreeritud üksikväljaannetega, nagu neid aastaid tagasi J. Kunderi, F. R. Kreutzwaldi jt loomingust avaldati ja millest on nüüd ka kordustrukid ilmunud. Samuti võiks nimekirja haarata vendade Grimmide, H. C. Anderseni jt muinasjuttude illustreeritud üksikväljaandeid. Nende puhul tasuks olla tähelepanelik ja vältida soovitusel adapteeritud väljaandeid, mida praegu väga palju ilmub. Ka A. Lindgreni loomingust on avaldatud väiksematele lastele jõukohaseid väljavõtteid Emili ja Pipi lugudest. Nende lugemist tasuks seevastu just soosida.

Soovitav oleks nimekirjas tähistada raamatute raskusaste, et õpilane saaks oma võimeid hinnates jõukohase raamatu valida. Õpetaja otsustada on, mitu raamatut laps soovituslikust nimekirjast näiteks suve jooksul läbi loeb.

Väärtused ja kõlblus (ausus, erinevus teistest, minu hovid ja huvid, minu tervis, rikkus ja vaesus, käitumine ja selle tagajärg)

Kristiina Kass	„Kasper ja viis tarka kassi” **
Kristiina Kass	„Nõianeiu Nöbinina” **
Andrus Kivirähk	„Kaka ja kevad” **
Aino Pervik	„Kirjätähtede keerukas elu” **
Aino Pervik	„Ühes väikeses veidras linnas” ***
Jaan Rannap	„Jänese poeg Juss ja karupoeg Kusti” *
Piret Raud	„Natu ke napakad lood” *
Piret Raud	„Printsess Lulu ja härra Kere” ***
Heiki Vilep	„Tahaksin olla” *
Wimberg	„Rokenroll” *

Kodus ja koolis (pere, kodu turvalisus, üksteisest hoolimine ja teiste aitamine, sõbrad ja sõpruse hoidmine, sallivus)

Tove Appelgren	„Vesta-Linne ja Nuusu” *
Anders Jacobsson, Sören Olsson	„Sune” ***
Kristiina Kass	„Käru Kaarel” **
Kristiina Kass	„Petra lood” **
Siiri Laidla	„Sandra kevad ja suvi” *
Barbro Lindgren, Ilon Wikland	„Minu vanaema majas” *
Moni Nilsson-Brännström	„Tsatsiki ja mamps” jt Tsatsiki lood***
Piret Raud	„Tobias ja teine B” **
Ilmar Tomusk	„Tere, Volli!” **
Ilmar Tomusk	„Volli uued vembud” **
Jaanus Vaiksoo	„Lumemölli” **
Jaanus Vaiksoo	„Onu Heino väike pere” *

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus (kodukoha elu ja pärimused, kultuuride mitmekesisus muinasjuttude ainetel)

Heli Illipe-Sootak	„Kiisu reisib” *
Milvi Panga	„See, kes lustib” *
	„Mõista-mõista...” I ja II (Tiritamm, 2004) *
	„Vana karu löi trummi” *
Jaan Rannap	„Suvelinnud” **
	„Sada saarelehte, tuhat toomelehte” **

Mängiv inimene (ringmängud ja mängulust, sõnamängud, võlumaailm)

Reet Bobõlski	„Väike Hea Mõte” **
Hannele Huovi	„Urbo ja Turbo” *
Hannele Huovi	„Urbo, Turbo ja Ihvahvaa” *
Andrus Kivirähk	„Limpa ja mereröövlid” **
„Loomamuinasjutud” (illustreerinud ja koostanud Pirkko-Liisa Surojegin)	**
Markus Saksatamm	„Tont ja mannapuder” **
Peeter Sauter	„Laste raamat” *
Peeter Sauter	„Laiskade laste raamat” *
Ilmar Trull	„Järvevaht ja joogivesi” *
Ilmar Trull	„Tuvi jalutab” *
Ilmar Trull	„Väike viisakas kärbes” *

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng (loodus minu ümber, loomalood)

Ingrid Gilts-Nittim	„Liivahiirte suur seiklus” **
Edgar Valter	„Pokulood” ***
Henno Käo	„Siil Sagriku seiklused” **
Aino Pervik	„Rändav kassiemme” *
Ketlin Priilinn	„Koeralaps Berta seiklused” **
Piret Raud	„Sanna ja salakütid” ***
Leelo Tungal	„Siil Felix ja päkapliks Kerli” **
Leelo Tungal	„Siil Felix ja kriminaalne loomaaed” **
Leelo Tungal	„Siil Felix ja sekelduste sügis” **
Aidi Vallik	„Pints ja Tutsik” I ja II ***
Mare Mürsepp	„Viis vaba kutsikat” **
Piret Veigel	„Riks ja Säde, aiasõbrad” *
Kätlin Vainola	„Metsaelu aabits” **
Siggi	„Jääkaru Polli” **

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted (minu kodumaa, tavad ja pühad)

Priit Aimla	„Me käisime seaduste mäel” *
Selma Lagerlöf	„Sel pühal ööl” **
Sulev Oll	„Päevad käivad päripäeva” *
Aino Pervik	„Presidendilood” **

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon (arvuti ja teler kui silmaringi avardaja)

Kuulo Kutsar	„Mõmmikute telerihaigus” *
Henno Käo	„Tähestikulinna lood” **

* lihtne lugemine

** natuke pikem tekst ja keerukam sisu

*** neile, kellel lugemine hästi selge

Alati tasub tähele panna, mida uut ilmub Piret Raualt, Andrus Kivirähkilt, Kerttu Soansilt, Kristiina Kassilt, Aino Pervikult, Peeter Sauterilt, Leelo Tunglalt.

3. KIRJUTAMINE

Kirjutama õpetamine tähendab tehniliste, graafiliste ja ortograafiliste vilumuste kujundamist. Õpilasel peaks olema igas eesti keele tunnis lisaks muule tegevusele ka võimalus kirjutada.

3.1. Õigekirjaõpetus

Õigekirja õppimine on kavandatud keeleteemade kaupa.

Iga teema õppimisel kasutatakse kolme sammu:

- uue keelenähtusega **tutvumine**, selle äratundmine (töövihiku harjutus(t)e ning õpiku keeleploki) abil;
- **harjutamine** põhimõttel kergemalt raskemale (soovitav ajakava on märgitud õpikus);
- **kontroll** (iga keeleteema viimane harjutus on **kontrollharjutus**, märgistatud



„Ilusa emakeele” õppekomplektis kasutatakse lühikese ja pika hääliku mõistet. Et pika ja ekstra rõhuga hääldatud vokaali/silbi kirjpilt on ühesugune, on loobutud ortograafiliselt ühtviisi ülipikka märgitava koosluse vahel vahet tegemast ning lisaraskuse vältimiseks kasutatakse üksnes vastandust lühike ja pikk.

3.2. Ülevaade kirjutamisharjutustest

Harjutuste liike on mitmesuguseid. Süsteemi loomisel on eeskuju võetud keeleõpetaja metoodikavihikute sarjas ilmunud Piret Kärtneri brošüürist „Kirjutamisoskuse arendamine”.

Kopeerimisharjutused

- ristsõnade täitmine;
- lausete kirjutamine;
- lausele sobiva lõpu leidmine;
- sõnavalikust lausete moodustamine.

Järjestamisharjutused

- sõnade järjestamine lauseteks;
- lausete järjestamine jutuks.

Sobitamisharjutused

- sõna sobitamine lausesse;
- lausele sobiva alguse ja lõpu leidmine;
- sama ja vastandtähendusega sõnade ühendamine.

Sorteerimisharjutused

- sõnade rühmitamine kindla tunnuse alusel;
- sõnade paigutamine tabelisse;
- sõnarea jätkamine;
- tähtede/sõnade allajoonimine, mahatõmbamine, ringitamine, värvimine, kindla tunnuse alusel väljakirjutamine.

Täiendamisharjutused

- lünkade täitmine:
tähega,
täheühendiga,
sõnaga,
sõnaühendiga;
- pildi asemele sõna kirjutamine;
- küsimustele vastamine;
- küsimuse esitamine;
- lause lõpetamine;
- lause koostamine;
- tekstist saadud info põhjal skeemi/tabeli täiendamine;
- dialoogi täiendamine;
- sobiva sõna valimine;
- puuduva sõna, lause kirjutamine.

Muutmisharjutused

- häälikupikkuse muutmine;
- sulgudes oleva / allajoonitud sõna asendamine;
- näidise järgi kirjutamine;
- vigade parandamine.

On ka mitmeosalisi ehk kompleksharjutusi, milles iga uus harjutusetapp on selgesti eristatud.

Harjutuste juures on viiteid joonelisse vihikusse kirjutamise kohta. Mida rohkem õpetaja lapsi vihikusse kirjutama juhib, seda kindlamaks kujunevad õpilaste kirjutamisvilumused.

Etteütluste eesmärk on nii õppida ja harjutada kui ka omandatud kontrollida. Etteütlosti kirjutatakse järgmise skeemi järgi:

- a) teksti/lause kuulamine;
- b) lause kordamine;
- c) kirjutamine;
- d) kontrollimine;
- e) parandamine.

Harjutavaid etteütlosti võib kirjutada ka paarilisega või rühmas. Samuti võib mõnikord klassis õpetaja asemel teksti dikteerida õpilane.

Oma vigade parandamine on õpilasele üks õppimisviise.

Kummagi töövihiku osa lõpus on **lisa- ja kordamisharjutused**, mis on rühmitatud keeleteemade kaupa. Millal neid harjutusi kasutada, on õpetaja otsustada, õpikus nendele viidatud ei ole.

3.3. Kirjatehnika

Et 2. klassis on optimaalne aeg kirjutamisoskuse lihvimiseks, on palju tähelepanu pööratud kirjatehnikale. 2. klassis on põhiraskus väikeste ja suurte kirjatähtede kirjutamisel, ühtlase kirjarea ja üldise kirjutamisvilumuse kujundamisel. **Esimesel poolaastal** on plaanitud suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine nii töövihikus, kus on ohtrasti kasutatud kirjutuskirja, kui ka abijoonega vihikus. Töövihikus on tähed jaotatud nädalate peale, nii et üks lehekülg on mõeldud täitmiseks nädala vältel, kuid muidugi võib õpetaja ise valida klassile sobiva tempo.

Kirjatähtede kordamisel on arvestatud geneetilist meetodit (R. Lahi jt käsiraamat).

Tähekujuharjutamise kõrval on oluline pöörata tähelepanu ka tähtede õigele seostamisele. Hulk harjutusi on töövihikus kujundatud käekirjalisena, et õpilane näeks, milline on õige ja korrektne kiri. Samuti on abiks vihikulehtede välisserva veeristel esitatud käekirjaline tähestik.

Teisel poolaastal tehakse kirjatehnilisi harjutusi 16 joonega vihikus. Harjutuste kohta ei ole õpikus soovitusi antud. Iga õpetaja otsustab oma klassi vajadustele tuginedes ise, mida ja kui palju on vaja veel harjutada. Kindlasti peaks harjutama ära kirja tahvlilt või mujalt.

3.4. Loovkirjutamine

Loovkirjutamise puhul on samuti arvestatud põhimõtet lihtsamalt keerulisemale.

Näiteid töövihikus olevatest **loovkirjutamise harjutustest tüübiti**:

- lausete järjestamine jutuks;
- lausete täiendamine (lünkade täitmine) üksiksõnadega;
- lausete täiendamine oma mõtetega;
- lausete täiendamine pildi järgi;
- lausete kirjutamine pildi järgi;
- jutu kirjutamine mudeli järgi;
- jutu puuduva osa kirjutamine pildi järgi;
- jutu täiendamine oma mõtetega;
- jutu kirjutamine skeemi järgi.

Rõhku on pandud ka **pealkirjale**. Kui on tegemist tervikjutuga, siis on tavaliselt pealkiri kirjutatud või tuleb see lapsel endal mõelda ning kirjutada.

Eriline rõhk on **tarbetekestidel**, näiteks tuleb õpilastel kirjutada, tänukiri, koostada päevaplaan, retsept, meelepea, sõidukaart, õnnitluskaart, hoiatusplakat, esinemiskava, kiri jne.

Loovkirjutamise harjutusi on enam pakutud 2. osas, sest siis on õpilase kirjutamisoskus parem. Töövihiku harjutused annavad õpetajale mõtteid ja võimalusi lisatöödeks. Õpilaste loovkirjutistest võib koostada raamatuid.

4. SUULINE KEELEKASUTUS

Üks elus edukalt hakkama saamise eeldusi on ladus kõne, rikkalik sõnavara ja soov ennast teistele mõistetavaks teha ja ise teistest aru saada.

Suuline kõne (kuulamine ja kõnelemine) paneb aluse kirjalikule väljendusele (lugemisele ja kirjutamisele). Seepärast tuleb emakeeleõpetuses sihikindlalt tegelda suulise kõne arendamisega. Tähelepanu tuleb pöörata lausestusele ja sõnavarale, jälgida õpilaste suulist keelekasutust eri olukordades: mängus, õppetegevuses ja mis tahes muus olukorras, kus kasutatakse suulist väljendust (nii paaristöö, rühmatöö, frontaalse töö kui ka õpetajaga omavahel suhtlemise olukorras).

4.1. Kuulamine

Oskus kuulata on keelekasutuse osaoskus, mille arendamisel on esimese kooliastme keeleõpetuses tähtis koht. See on vajalik oskus, mis aitab mõista kõnet, on aluseks suhtlemisele ja toetab nii lugemist, kirjutamist kui ka kõnelemist ning on alati seotud konkreetse tegevuse või ülesandega.

Igas tunnis on hulganisti kuulamissituatsioone, näiteks õpetaja antavad juhendid, töökorraldused, kommentaarid, ettelugemised, aga ka kaaslaste esinemine, arvamuse avaldamine paaris- või rühmatöö käigus jms.

„Ilusa emakeele” õppematerjali CD kuulamisülesanded on mõeldud kindlate lugemispalade või teemade juurde, need on alati konkreetsete eesmärkidega. Aktiivne kuulamine pakub mitmesuguseid võimalusi tunni igas etapis nii häälestuseks kui ka õppimiseks.

Nendes **kuulamisülesannetes** on:

loodushääl;

muusikat (laulu, instrumentaalmuusikat);

ilukirjanduslikku ja teabeteksti.

Palade esitajad on nii õpilased kui ka tuntud näitlejad.

4.1.1. Kuulamisharjutused

Kuulamise puhul saab eristada **mitut laadi**:

- nautiv/väärtustav kuulamine, näiteks: laulu, muusikapala, luuletuse kuulamine meeleolu tekitamiseks;
- tähelepanelik kuulamine, näiteks: kuulatud tekstilõikude järjestamine jutuks, liigsete sõnade leidmine ja mahatõmbamine, puuduvate sõnade lisamine luuletusse, mängureeglitesse;
- kriitiline kuulamine, näiteks: kuulatud teksti põhjal oma arvamuse avaldamine, küsimustele vastamine.

Kuulamisülesannete ja -tekstidega töötades tuleks silmas pidada kolme etappi.

Kuulamiseelsed tegevused aitavad õpilasel keskenduda ning häälestavad kuulamisele (vajalike õppevahendite väljavõtmine, tutvumine harjutuse tööjuhendiga jne).

Kuulamisaegsed ülesanded suunavad leidma vajalikku teavet (võtmesõnade üleskirjutamine, lausete lõpetamine, õige vastusevariandi leidmine, lünkadesse riimuvate sõnade kirjutamine, pealkirjastamine jne.).

Kuulamisjärgne tegevus suunab õpilasi analüüsima, arutlema; on seotud lugemise, kirjutamise ja joonistamisega.

Tegevused kuulamisel:

- tutvumine harjutuse sisuga;
- kuulamine ja harjutuse täitmine (ülesande täitmise ajaks teha kuulamises paus, vajaduse korral kuulata materjali korduvalt);
- ülesande täitmise kontroll (üheskoos või korduva kuulamisega).

Õpetaja leiab veel oma igapäevases tegevuses suurepäraseid näpunäiteid Ene Hiiepuu ja Piret Hiisjärve metoodilisest materjalist „Õpetame eesti keele tundides kuulama”.

4.2. Kõnelemine

Kõnelemine hõlmab nii rääkimist kui ka vestlemist. Rääkimine on monoloogiline, vestlemine dialoogiline tegevus. Kõnelemist on võimatu lahutada teistest osaoskustest.

Kõnelemise õpetamisel on mõõdapääsmatu töö sõnavaraga, sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine ja rikastamine; lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine, vestlemine erinevatel teemadel, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Kõigeks selleks on õppematerjalis piisavalt huvitavaid harjutusi.

Küsimustele täislausega vastamisel õpivad lapsed väljendama oma tervikmõtet, mis on eneseväljenduse seisukohast oluline.

Küsimusi võib esitada mitmel eesmärgil:

- teksti mõistmiseks;
- õpilase fantaasia arendamiseks;
- järelduste tegemiseks;
- õpilase isikliku arvamuste suunamiseks ja selle põhjendamiseks;
- ennustamiseks.

Vähem on õpikus faktiküsimusi palade sisu kohta, mida iga õpetaja ise võib formuleerida õpilaste tasemele vastavalt.

Jutustamine

Lihtsaks sisu ümberjutustamiseks tuleb õpetajal tekste hoolikalt valida.

Kergem on õpilastel jutustada lugusid, milles on sündmused ajalises järgnevuses. Raskem on jutustada otsekõnega palasid.

Jutustamiseks on veel palju viise:

- oma kogemusele toetudes;
- pildi, pildiseeria põhjal;
- kava järgi;
- etteantud teemal;
- ühe tegelase rollis;
- luuletuse põhjal;
- fantaseerimine;
- ennustamine;
- aheljutustamine;
- kirjeldamine;
- küsimuste toel;
- kokkuvõtlik jutustamine.

Arutelu on sarnane vestlusega, kuid siin on eesmärk lahendada probleem ja jõuda otsusele. Probleemküsimused reaalsete situatsioonide kohta suunavad õpilasi mõtlema, arutlema ja järelduse/kokkuvõteteni jõudma. Arutelu kaudu saab mõjutada õpilaste hoiakuid, arusaamu, väärtushinnanguid.

Pressikonverentsi mängides õpivad õpilased esitama asjakohaseid ja arusaadavaid küsimusi ning nendele korrektselt vastama.

Väitluses esitavad kaks rühma vaidlusküsimusele poolt- ja vastuargumente, nt kas taskutelefoni on tunnis hea kasutada, kas hambaarsti töö on raske, kas päevaplaan on ikka vajalik. Väitluse kaudu kogevad õpilased, et vaidlusküsimusel pole üht ja ainuõiget vastust, tavaliselt on lahendusi mitu. Väitlus pakub häid võimalusi oma arvamuse avaldamiseks ja selle põhjendamiseks.

Jutu etendamine/lavastamine annab õpilastele esinemisvõimalusi, mis läbi paraneb nende eneseväljendus ning kasvab esinemisjulgus ja -kindlus. Mängimine võimaldab õpilasel loetut paremini tunnetada.

Rollimängus kujutavad õpilased end kellegi teisena. Tegelased võivad olla lugemispalast, reaalsest elust või väljamõeldud. Rollimäng teeb õppimise mängulisemaks ja arendab fantaasiat, õpetab kaaslastega arvestama.

4.2.1. Kõnetehnika harjutused

Õpilaste kõnet aitavad selgemaks ja arusaadavamaks muuta kõnetehnika harjutused, näiteks:

- rütmisalmid;
- kiirkõneharjutused;
- intonatsiooniharjutused.

Harjutusi võib lugeda erineva kiiruse, hääletugevuse või -tooniga, matkides mõnd tegelast, meeleolu, situatsiooni. See õpetab õpilast oma hääleorganite tegevust juhtima ja kontrollima. Sellised harjutused sobivad igasse tundi. Kõnetehnika harjutusi on hea siduda kirjatehnikaga.

Harjutuste näiteid tähtede harjutamise juurde:

tv lk 5 Väike vedur Ville vilistab.

tv lk 10 Ööbik, ööbik, öö on pikk, öö on pikk.

tv lk 20 Ei elevant ega eesel ela Eestis.

- tv lk 24 Sassil pole sussi, suss see jäi vist bussi.
- tv lk 32 Triinu ja Truuta mängisid trepil trips-traps-trulli.
Punaste pükstega Peep praadis pannil pelmeene.
- tv lk 42 Teeb tiire kiire hiireke.
- tv lk 45 Hille, Hille! Jaan tõi sulle jaanilille.
- tv lk 51 Ämblik Ärbi ärritas äädikakärbes Ähmut.
- tv lk 57 Ma-me-mi-mo-mu, on raagus tammepuu.
- tv lk 60 Vesi voolab vulla-vulla, silla alla sulla-sulla.
- tv lk 67 Gunnar ja Georg, Ziina ja Žanna tahavad kuusele ehteid panna.

Sageli on probleemiks ilmekas lugemine ja selle harjutamine. Ilmekuse kõnetehnilised vahendid on tegelikult lihtsad. Tähtis on järgida loomulikku kõnet ja rütmi.

Õpetaja peaks pöörama tähelepanu
lauselõpu intonatsioonile,
rõhule,
sobivale pauseerimisele,
hääletoonile ja -tugevusele.

5. TÖÖ VANASÕNADEGA

Kogu õppekomplektis on oluliseks peetud rahvaluule tutvustamist ja käsitlemist. Õpikus on muinasjutte, muistendeid, mõistatusi, kõnekäände, rahvakommete kirjeldusi, vanarahva tähelepanekuid ilma kohta, vanasõnu.

Vanasõnades on kokku võetud mitme inimpõlve elutõde ja kogemused. Nende tundmaõppimine rikastab mõttemaailma. Seda arvestades ongi õpiku peatükkide pealkirjadeks valitud vanasõnad.

Vanasõnaga tegelemine sobibki iga peatüki sissejuhatuseks. Selleks on mitmesuguseid tööviise:

- vanasõna on salakirjas tahvlile kirjutatud (tagurpidi, sõnavahedeta, lissilbiga jne), lapsed mõistatavad;
- üksiksõnad on sedelitel tahvlil, õpilased korrastavad need vanasõnaks;
- sõna selgitada pantomiimiga või muul moel, kui sõna on ära arvatud, pannakse see, tahvlile, lõpuks korrastatakse üksiksõnad jälle vanasõnaks;
- sõnaloendist vanasõnasse sobiva sõna leidmine;
- vanasõnast sobimatu sõna eemaldamine;
- vanasõna moodustamine silpidest;
- vanasõnapusle kokkupanek;
- vanasõna lahtimõtestamine;
- vanasõnale valikvariantide hulgast õige lõpu/alguse leidmine.

Saadud vanasõna võiks olla antud peatüki käsitlemise ajal klassi seinale või tahvlile kinnitatud.

Et vanasõnad paremini kinnistuks, tuleks neid aeg-ajalt (näiteks kuu või veerandi lõpus) korrata. Mõningaid võimalusi selleks:

- vanasõnade erinevate poolte ühendamine;
- puuduvate sõnade leidmine vanasõnasse;
- üks õpilane võtab loosiga sõna – mõeldakse vanasõnu, milles sisaldub antud sõna;
- pantomiimi abil kaaslastele selgitamine;
- mingi teema kohta vanasõnade ütlemine;
- sõnade järjestamine vanasõnaks – igal rühmal erinev vanasõna;
- minilavastused vanasõna juurde;
- jutu mõtlemine vanasõna juurde;
- jutu juurde sobiva vanasõna leidmine.

6. VALIK ETTEÜTLUSTE TEKSTE

Järgmiste etteütluste seast saab õpetaja valida sobiva teksti kas õigekirja harjutamiseks või kontrollimiseks. Mõistagi võib õpetaja tekste muuta ja oma klassi vajadustele kohandada.

Üks tekstirühm keskendub ühele õigekirjaprobleemile, aga on sisult ühtlasi seotud õpiku teemaga. Etteütlusteks jõukohast materjali leidub ka töövihikus.

Tavaetteütlustele on lisatud ka **lünketteütluste** tekste.

Õpilane saab töölehe lünktekstiga, millesse on õpetaja vastavalt etteütluse keeleteemale tekitanud lüngad. Õpetaja loeb teksti ja õpilane täidab lüngad. Juhul, kui lünka ei ole vaja keelendit lisada, tõmbab õpilane sinna kriipsu.

Soovi korral saab pakutud etteütluste tekste kasutada ka ümberjutustuste kirjutamiseks.

Täishääliku pikkus

1. Onu toob suuri seeni. Seentest saab sada head rooga. Liisa soolab riisikaid. Anu teeb soolase piruka. Ema ja isa söövad kõhu täis.
2. Muri luusib kuuri juures. Liina viib kiisule piima. Ema paneb suure lina nõörile. Taavi ja isa toovad seeni. Perel pole kiire. Koos on tore olla.
3. Kooli on pikk tee. Tõnu kiirustab. Joosep jookseb. Isa Meelis viib Ene autoga kohale. Keegi ei viida aega.
4. Mari ja Maari lähevad seenele. Mari leiab roosa riisika. Kase all on veel mitu seent. Eemal sibab kiire siil. Suur saak rõõmustab ema.
5. Adam vaatab telerit. Siim voolib karu. Meeri mobiil heliseb. Vali tuul rebib puudelt lehed. Keegi süütab esikus tule. See on ema.
6. Auto toob kuuri taha koli. Seal on suur kaal ja vana käru. Puudel nuusutab paati. Paadis on pruun padi. Selles elavad hiired. Eemal rohus vedeleb õline kaabu.

Täishäälikuühend

1. Taevas on sinine. Rain sööb õuna ja kuulab laulu. Eile käis Rain kalal. Rain oli kaua mere ääres. Miisu sai suure räime. Isa värvis rannas onu laeva.
2. Ema tõi Siimule poest leiva. See oli veel soe. Siim määris leivale võid peale. Poiss valas piima kruusi. Toit oli hea.
3. Aino ja Paula on õed. Neile meeldib koolis käia. Aino käib teises klassis. Paula õpib seitsmendas. Ema töötab poes. Isa sõidab laevaga jõel. Neile kõigile meeldib tööl käia.
4. Väike Heino tuli eile meile. Poiss tõi kaasa uue auto. Sõime aias õunu ja mängisime autoga. Heino on hea kaaslane ja tõeline sõber.
5. Mait sõidab trammis. Peatuses istub poisi kõrvale naine koeraga. Koer niutsub vaikselt. Naine hoiab teda süles ja paitab koera väikest pead.
6. Rait on haige. Poisil valutab pea. Väike Mairi seisab akna juures. Tänaval sõidavad autod. Üks peatub meie väravas. Raidile tuleb arst.

Lünketteütlus

Teise klassi Maidul oli tore päev. Poiss sai endale sõbra. Tema nimi on Paula. Ta on hea tüdruk. Tal on hele pea ja väikesed patsid.

Tööleht õpilasele

T__se klassi M__dul oli tore p__v. Poiss s__ endale sõbra. Tema nimi on P__la. Ta on h__ tüdruk. Tal on hele p__ ja v__kesed patsid.

Lünketteütlus

Suur kauss on õunu täis. Laura pakub neid kõigile. Ta nägu on naerul. Täna on tema sünnipäev. Sõbrad tõid talle muinasjuturaamatu ja kaunid astrid.

Tööleht õpilasele

Suur k__ss on __nu täis. L__ra pakub n__d k__gile. Ta nägu on n__rul. Täna on tema sünnip__v. Sõbrad t__d talle m__nasjuturaamatu ja k__nid astrid.

Suluta kaashäälik

1. Aare narrib koera. Peni kannab viha. Tema pureb vallatu poisi kätt. Ema seob käe kinni. Aare on õnnetu. Poiss ei narri enam eales koera.
2. Kass magab kamina ääres ja lööb nurru. Tuul ulub kuuri taga. Toas on mõnus. Nelli toob vennale vurri. Janno annab õele palli. Koos on tore hullata.
3. Vanal pildil seisab ilus väike neiu. Tema pluusil on roosad nõõbid. Seelikul on punased lilled. See on Anni memm. Pilt on kallid mälestus.

4. Mare joonistab puud. Sellel istub orav. Loom saab endale pruunid silmad ja toreda karvase kasuka. Isa teeb pildile raami. Ilus joonistus teeb toa mõnusaks.
5. Kaido kassil sünnivad varsti pojad. Poiss teeb neile kasti pehme pesa. Milli on hall ja mõnusalt karvane. Kassil on valged vurrud. Ta on pere lemmik.
6. On pime õhtu. Korraga kääksatab uks. Rõõmsad sandid sammuvad tuppa ja alustavad etendust. Meelis ja mamma plaksutavad. Sandid lahkuvad suure maiustuste kotiga.

Lünketeütlus

Postkastis oli kollane ümbrik. Annele saabus kiri. See oli üllatus. Emma kirjutas, et sõidab külla. Tüdrukud kohtusid suvel rannas. Tore oli koos palli mängida ja liivalosse ehitada.

Tööleht õpilasele

Postkastis oli ko__ane ümbrik. A__ele saabus ki__i. See oli ü__atus. E__a kirjutas, et sõidab kü__a. Tüdrukud kohtusid su__el ra__as. To__e oli koos pa__i mängida ja liivalo__e ehitada.

Lünketeütlus

Juba ongi hommik. Isa valab teed, ema segab putru. Lonni paneb võru juustesse. Villu tuleb koeraga õuest. Täna on vilu ilm. Kooli ja tööle minnakse trammiga.

Tööleht õpilasele

Juba ongi ho__ik. I__a va__ab teed, e__a segab putru. Lo__i pa__eb võ__u juustesse. Vi__u tu__eb koeraga õuest. Tä__a on vi__u ilm. Kooli ja tööle mi__akse tra__iga.

Sulghäälük sõna alguses

1. Ema paneb lauale kannu teega ja banaanid. Tiina kallab kassile piima. Koer Sulli lamab diivani ees. Kalle paneb talle vett.
2. Tee keeb kannus. Ema praeb kala. Kass tunneb kala lõhna. Maias kiisu hüppab kala kallale. Tuline kala põletab kassi nina. Pahane kiisu poeb diivani alla.
3. Meil on uus lilla diivan. Minu laual on gloobus. Vend mängib hästi golfi. Tema toa seinal on nüüd diplom. Detsembris sünnib meie perre beebi.
4. Poisid tulevad bussiga linnast. Ema toob lauale banaanid ja ploomid. Toomas kallab kassi tassi piima. Kass hüppab diivanilt maha. Kalle paneb koera kaussi toitu. Isa läheb golfi mängima.
5. Ema jalutab oma väikese titaga loomaaias. Tiiger piilub põõsa tagant. Vallatu ahv pugib banaani. Taamal nosib kaamel rohtu. Naljakas gorilla veeretab palli. Päev on päikest täist.
6. Ema ostab Tarmole uued dressid. Poiss kiirustab trenni. Pärast minnakse basseini ujuma ja siis pesema. Tarmole meeldib sporti teha. Tal on mitu diplomit.

Sulghäälük s-i ja h kõrval

1. Kaarlil juhtus pahandus. Tema lükkas Lehtet. Tüdruku jalg sai haiget. Talle kutsuti arst. Kaarel ei julgenud sellest kodus rääkida. Ema pani tähele lapse muret. Kaarel palus Lehtelt vabandust.
2. Mihkel tahtis kooli minna. Temal oli müts peas ja ranits seljas. Vali tuul peksis vihma vastu ust. Uks läks lahti. Poiss astus õue. Kaspar ootas teda. Koos joosti bussi peale.
3. Kaspar astub bussi. Poiss läheb ukse juurest edasi. Veel kaks last tulevad kiiresti peale. Kaspar istub Asko kõrvale.
4. Kaks kapsast tegid topsikust trummi. Nad tagusid trummi mürts ja mürts. Ritsikas käskis neil lõpetada. Mustikas tahab magada.
5. Kaarel tahtis õhtul rokki kuulata. Poiss tegi sahtli lahti. Seal oli Ahto plaat. Isa luges lehte ja jõi mahla. Vali rokk segas isa puhkust.
6. Buss tegi ukсед lahti. Tädi astus kähku sisse ja tahtis istuda. Vaba kohta polnud. Priit pakkus lahkelt oma istet. Tädi ohkas rõõmsalt ja tänas last.

h sõna alguses

1. Halli pilve all hõljuvad valged helbed. Hommikul ilmub metsa helde ingel. Ingel toob kitsese heina ja hiirtele teri. Linnud hüppavad ka teri nokkima.
2. Hiir näksis kommi. Tema hammas sai valu. Hobune viis hiire hommikul linna. Arst puuris tema hammast ja pani plommi. Hiir peseb nüüd hambaid igal hommikul ja õhtul.
3. Hilja õhtul läheb hiir hobusele külla. Heina sees on talle hulk koorukesi. Pühade ajal pakutakse külalisele head toitu.
4. Hommik on külm. Hunt hüppab üle hange. Harulise kuuse all on hundil soe ase. Arg hiir hiilib oma urg. Ta ei taha hundi hamba alla sattuda.
5. Hillar võtab hommikul kuurist õnge ja läheb kalale. Õige suur haug hakkab õnge. Kalal on hallikas soomus ja harvad hambad. Havi saba on halli värvi.
6. Elas üks imeline haldjas. Tema maja asus allika lähedal harulise puu all. Ta oli arukas. Haldjas hellitas loomi ja linde. Tema headus aitas inimesi.

Lünketteütlus

Vaatan hommikul aknast õue. Helbed langevad hekile. Taevas on hall. Märkan väravas suurt hange ja veidi eemal hallikat lindu. Kõögist tuleb hapukapsa hõngu.

Tööleht õpilasele.

Vaatan __ommikul aknast õue. __elbed langevad __ekile. Taevas on __all. Märkan väravas suurt __ange ja veidi eemal __allikat lindu. Kõögist tuleb __apukapsa __õngu.

Lünketteütlus

See polnud harilik öö. Lebasin voodis hästi tasa. Ja ta tuligi, väike heasüdamlik päkapikk. Helde habemik hiilis mu sussi poole ja asetas sinna halvaa.

Tööleht õpilasele.

See polnud __arilik öö. Lebasin voodis __ästi tasa. Ja ta tuligi, väike __easüdamlik päkapikk. __elde __abemik __iilis mu sussi poole ja __asetas sinna __alvaa.

Kuude ja nädalapäevade nimetused, inimeste ja loomade nimed

1. Vastlapäev on alati teisipäeval. Tavaliselt on need pühad veebruaris. Kevadpühad on enamasti aprillis. Emadepäeva peetakse mai teisel pühapäeval.
2. Varsti tuleb Taavil sünnipäev. Ta saab teisipäeval üheksa aastat vanaks. Sõbrad tulevad laupäeval külla. Tädi Karin ja onu Vello astuvad reede õhtul läbi. Taavi sünnipäev on jaanuaris.
3. Täna on reede. Eile oli neljapäev. Homme on laupäev. Esmaspäeval tuleme jälle kooli. Siis on juba veebruar. Mina olen sündinud mais. Minu sõber Toomas peab sünnipäeva juulis.
4. Talv tuli ilusa lumega. Nüüd on õues põnev. Liivi ja Lauri teevad esmaspäeval lumeonni. Tiina ja Tiit on teisipäeval jääl. Raivo ja Riina suusatavad reedel.
5. Homme on laupäev. Mari läheb Liisile külla. Rott Roosil on pojad. Üleni must Tondu turnib rattal. Väike Täpi poeb kasti peitu. Mari lemmikuks saab roosa ninaga Joosu.
6. Meie klassi Tõnul on pisikene poni. Aitasime loomale nime leida. Oleme Tõnule ja Täpsile juunis külla kutsustud. Sõidame sinna rongiga. Õpetaja Anne tuleb meiega kaasa.

Kohanimed

1. Väike Valli elab Peipsi järve ääres. Tema tädi kodu on Tartus. Valli käib tädil tihti külas. Tartus Emajõe ääres on tore jalutada.. Onu juurde Türiale sõidab buss mitu tundi.
2. Minu sõber Jaagup on Viljandi poiss. Ta tõi augustis enesele Pärnu maakonnast koera. Koera kodu oli Sauga jõe ääres.. Tilluke taks sai nimeks Nelli. Nelli sündis neljapäeval.
3. Suurim Läänemaa lumetaat Lembitu seisab Lihula kooli ees. Kõige suurem lumememm on Muhu saarel Koguva külas. Selle tegid Jaanus ja Juhan laupäeva õhtul.
4. Lilli sõidab homme Narva. Pere asub teele Tallinnast. Isa teeb peatused Rakveres ja Jõhvis. Vanaema elab Narva jõe ääres. Seal lähedal on Eesti ja Venemaa piir.
5. Helle elab Võrus. Linna servas asub Tamula järv. Järves on Roosisaar. Reedel on Urvastes laat. Meie sõber Mauro Põlvast sõidab ka sinna.
6. Mari teretab Tondil tont Huugot. Tont tuleb Soomest. Ta kiirustab Türiale. Sinna koguneb sõpru Tõrvast ja Vändrast. Üks vana vaim Haapsalust lubas ka kohale tulla.

-sse, -ga, -ta

1. Täna läheme ujulasse. Istume kähku autosse. Isa vaatab peeglistse ja ajab auto vāravast välja. Muri jääb kodu valvama.
2. Meie kooli esimene klass sõidab reedel ujulasse. Teine klass läheb varsti teatrisse. Lapsed kirjutavad teated päevikusse. Kodus peab sellest ema ja isaga rääkima.
3. Tiina mängib vennaga peitust. Hiljem tahab poiss kelguga sõita. On hämar ja helkurita ei tohi õue minna. Ema annab neile helkuriga mütsid.
4. Janek sõidab rattaga. Indrek vurab rulaga. Tore on vennaga õues olla. Eemal kõnnib Mari. Tüdrukul on kaaslaseta igav. Poisid võtavad Mari endaga mängima. Õhtul lähevad lapsed koos teatrisse.
5. Õde paneb selga Martna kandi riided. Ta näeb triibulise seelikuga kena välja. Noored neid on põlleta ja tanuta. Istume perega autosse ja sõidame hea tujuga Tartusse laulupäevale.
6. Päike piilub aknasse. Linnud üllatavad lauluga. Päevad muutuvad aina pikemaks. Lapsed tormavad rõõmuga õue. Kas varsti on kõik kohad lumeta?

ma, sa, ta, ...

1. Maa on lumest paljas. Me katame pühadeks laua. Lilledel vaasis on mee lõhn. Tee saab varsti valmis. Te panete lauale kirjud munad. Sa ei saa neid enne koksimest süüa.
2. Ma ootan pühi. Meie pere sõidab maale. Tee sinna on käänuline. Vanaema köögis on mee lõhn. Memm on suure koogi küpsetanud. Ta keedab teed. Me katame laua.
3. Maa on märg. Tee on kuiv. Te minge mööda teed. Siis ei saa jalad märjaks. Me läheme külla. Sa tule ka. Tädi paneb lauale mee ja tee.
4. Jänesed peidavad munakorvi ära. Nad on kavalad. Mari otsib korvi kaua. Ta leiab selle põõsa alt. Kas sa oled jänest näinud?
5. Laua katame köögis. Me paneme sellele sinise lina ja kollased taldrikud. Munad on kausis väga ilusad. Oksad seisavad vaasiga laua keskel. Lapsed söövad mune. Nad on rõõmsad.
6. Ma olen haige. Sa tood mulle õppimist. Me mängime. Tuleb ema. Ta pakub mahla ja küpsiseid. Siis pead sa koju minema. Me helistame sinu vanematele. Nad tulevad sulle vastu. Te sõidate koju.

1. Jänes Imbi tahab ema tuju tõsta. Ta jookseb poodi jäätist ostma. Imbil pole nii palju raha. Ta ei saa maiust osta. Imbi korjab aia tagant emale kimbu võililli.
2. Juba jälle sajab vihma. Vilu ilmaga istume toas. Ilme hakkab saia tegema. Marju toob kapist jahu ja piima. Vaja on ka pärmi ja võid. Jaanus jookseb poodi.
3. Jürgen tujutseb. Ta istub ja põrnitseb harjutust. Õues on ilus ilm. Joonas ja Jarmo ajavad palli taga. Jürgen saab töö valmis. Ta jookseb ruttu välja. Tema tuju on palju parem.
4. Juunis on ilm liiga kuum. Jonnakas jõehobu ei taha saia süüa. Tema jookseb järve. Seal saab ennast mõnusasti jahutada. Jäine jäätis on imeline. Jahe jook sobib hästi.
5. Julge jaaniuss jalutab pimedas metsas. Iseka silves tukub vanal kasel. Jutukas jänes ei lase naabril uinuda. Tema jube jutt hirmutab kaaslasi. Äkki jääb imelikult vaikselt. Metsale laskub jahe õõ.
6. Jane isa Joonas töötab juunist Irimaal. Ta kasvatab aiandis jasmiine. Isa jõuab tagasi juulis. Istume jaamas ja ootame Joonase lennukit. See jääb hiljaks.

Koma lauses

1. Me oleme aias, sest ilm on ilus. Päike paistab, aga tuul on jahe. Liisu külmetab, kuid jakki selga ei pane. Ta soovib, et päike teeks ta pruuniks. Kui Liisu külmetab, siis on tal homme nohu.
2. Tigu lugesi lehest, et metsas tuleb spordipäev. Ta asus teele, kuid jäi hiljaks. Tigu jõudis jooksurajale, aga põrnikad olid juba startinud. Vihmauss lebas veel rajal, sest tal oli saba sõlmes.
3. Tont Tohmu on kurb, sest keegi ei karda teda. Kui ta kummitab, siis lapsed naeravad. Nad on lõbusad, aga väike hiir väriseb. Tohmu arvab, et hakkab hiirte tondiks.
4. Anna ja Mats ootavad suve. Anna pere läheb matkale, aga Mats sõidab emaga Pärnusse. Poisile meeldib meri ning ta tahab laevaga sõita. Anna matkab juulis, siis on isal puhkus.
5. Märt ei saa meiega mängima ega kalale tulla. Läheme reedel, siis on ta vaba. Ma võtan oma õnge kaasa. Sellega püüan suure haugi.
6. Meri on täna tormine ja laevad ei välju sadamast. Taevasse kogunevad pilved ja rabistab vihma. Kajakad käratsevad rannas ega karda halba ilma. Inimesed istuvad toas.

Lause lõpumärgid

1. Tule kohe veest välja! Mida sa tiigis tegid? Konnad ei ela pesas. Kullesed ujuvad vabalt vees. Neil on tilluke saba. Kas sa tunned kullese ära? Lase kohe sisalik lahti!
2. Varsti algab vaheaeg. See on nii tore! Mida sa suvel teed? Mina sõidan vanaema juurde Metskülla. Tal on seal lambad ja hobused. Sõida mulle sinna külla! Millal ma võin sind oodata?
3. Tule kähku siia! Mida sa näed? Üks suur roheline konn hüppab rohus. Kuhu ta läheb? Kolme kase all peavad loomad pidu. Kas sa kuuled lindude laulu? Jookseme ruttu!
4. Mine metsa! Miks metsa? Metsas on kevadel ilus. Lilled õitsevad ja linnud laulavad. Kas sina tuled ka? Mida ma kaasa võtan?
5. Ema õmbleb Triinule täpilise kleidi. Vanaema kingib Lainele kirju seeliku. Marko saab uued püksid. Kes veel peole tulevad? Mis sa selga paned? Tule juba!
6. Pane aken kinni! Tugev tuul ajab vaasi ümber ja kannikesed kukuvad põrandale. Kas sa panid akna kinni? Aitäh! Sa oled hea abiline. Läheme nüüd kööki.

Kordamine

1. Lastel on suveks palju plaane. Väikevend sõidab Bimboga maale, sest vanaema ootab neid. Pipi kutsub Paula koos vennaga oma suvilasse ja korraldab neile peo. Mida sina vaheajal teed? Põnevat suve!
2. Vanaema Lea elab Viljandis. Martin läheb Miisuga talle külla. Poiss käib järves ujumas ning püüab kassile kala. Ta saab tuttavaks Toivoga. Suvi on tore, sest toob uusi kaaslasi.
3. On üks mõnus päev Haapsalu vanas linnuses. Tanel ja Aivar mängivad, et nad on rüütlid. Nende mõõgad välguvad, sest poisid võitlevad. Kes neist on osavam?
4. Liisa ja Lauri mängivad tennist. Kaie tuleb kiire jooksuga. Ta toob tähtsa teate. Mis see küll olla võib? Arva ära! Mina juba tean, et Kaarel sai endale venna.
5. Silver magab. Ta näeb unes, et kihutab hõbedase rolleriga. Poisi selja taga istub sõber Villu. Nende kiivrid helgivad päikeses. Korraga tormab teele kirju kass. Õnneks Silver ärkab.
6. Kui septembris kooli tulen, siis olen juba kolmandas klassis. Istun ikka Hellega. Ta on arukas ja lahke tüdruk. Sügisel läheme jälle koos ujulasse ning vahel käime teatris.

7. SOOVITUSI TUNDIDE LÄBIVIIMISEKS

ÕPPEMATERJALI SISU NÄDALATE KAUPA (näidisjaotus ja -tunnikonspektid)	
TARKUS TARVILINE VARA, ÕPI HOOLEGA (1. nädal) Õpilane oskab • koos rühmaga ilmekalt luuletust esitada; • rääkida oma suvest; • kirjutada korrektselt kirjatähti U, Ü, V, W, Y; • moodustada sõnadest lause ja lausetest jutu. Õpilane teab, • miks on õppimine vajalik; • mis on emakeel; • mille poolest erinevad 1. ja 2. klassi õpilased. Õpilane tunneb • eesti keele õpiku ülesehitust.	Lisakirjandus Piret Raud „Suvepilt”, rmt „Tobias ja teine B” lk 12–15 Ilmar Trull „Miks peab õppima”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 60
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• vanasõna mõiste selgitus • nädala vanasõna üksiksõnadena tahvlil, proovimise teel vanasõna moodustamine ja selle lahtimõtestamine (vanasõna jäetakse kogu nädalaks nähtavale kohale välja) • nädala eesmärkide seadmine (soovitavalt panna ka välja või anda lapsele trükitult)	

- sirutuspaus „Kus on teadmisi vaja?": õpetaja nimetab mitmesuguseid tegevusi ja kohti. Kui nimetatu juures on vaja teadmisi või oskusi, siis tõusevad lapsed püsti, vastasel juhul jäävad istuma. Õpilased jätkavad loetelu.
- tutvumine õpikuga: õpetaja esitab küsimusi, lapsed leiavad õpikust vastused
- õpiku sõnastiku kasutamine: lk 6 võõraste sõnade otsimine sõnastikust

L. Tungal „Kooli!" õ lk 6

- õpetaja esituse kuulamine
- küsimustele vastamine luuletuse põhjal ja vestlus esimese koolipäeva erilisusest
- illustratsiooni vaatlemine
- luuletuse vaikne lugemine
- rühmatöö: 4-liikmeliste rühmade moodustamine, salvide jagamine rühmas, harjutamine, rühmade esinemine

„Suvehääled" CD 1 ja tv h 1:

- piltide vaatlus
- täitmine ja kontrollimine
- oma suvesse sobivate piltide värvimine
- mäng „Segamini, seis, paaris" tv h 1 järgi: lapsed jalutavad oma vihikutega klassis ringi, õpetaja märguande peale jäädakse seisma ning leitakse paariline, vesteldakse vihiku järgi oma suvest. Sama jätkatakse 2-3 korda.
- Tahvlil on lause „Väike vedur Ville vilistab":
 - lause vaatlus ja analüüs
 - lugemine liigutustega
 - vedurile sõnumi mõtlemine, selle seostamine kirjatehnikaga
 - U ja Ü harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 5 ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine

K. Kumberg „Kätlin tahab kooli minna" õ lk 7

- Kätlini soovi põhjuste ennustamine
- vaikne ja ahellugemine
- tegelaste nimede tahvlile kirjutamine
- tv h 2: nimede kirjutamine, lausete vaatlus ja analüüs
- tv h 3
- kokkuvõtteks lausete moodustamine tunni kohta

A. Pervik „Paula õpib emakeelt" I õ lk 8

- sõna *emakeel* äraarvamine: sõna antud tahvlil kriipsukestena, lapsed pakuvad tähti
- arutelu emakeele õppimise võimalustest

- tv h 4
- Igale lapsele antakse pabeririba, millele on sõnavahedeta trükitud käsitlusele tulevast lugemispalast lause, milles õpilane eraldab sõnad püstkriipsudega.
- saadud lause põhjal lugemispala sisu ennustamine ja ennustuste jagamine klassis
- vaikne lugemine
- ahellugemine: iga laps loeb lause, mis oli tema ribal
- Tahvlil on lause „Väike vedur Ville vilistab”:
 - lugemine õpitud liigutustega: kiiresti, aeglaselt, vaikselt, häälega
 - sõnumi mõtlemine Villele
 - V-tähe harjutamine õhus, tahvlil, laual sõrmega, tv lk 5 ja abijoontega vihikus
- tv h 5
- lausemärg: õpetaja öeldud kahesõnaliste lausete kasvatamine sõna kaupa

- Tahvlil on sõnavahedeta kirjutatud lause „Maailmasräägitaksepaljusiderinevaidkeeli”: lause analüüs
- rahvuste määramine: õpetajal on sedelid eri keelte nimetustega (vt tv h 6). Viiakse vastavusse keel ja rahvus, kinnitatakse sedelid tahvlile.
- vestlus eri keelte kasutajatest oma kogemusele tuginedes

A. Pervik „Paula õpib emakeelt” II õ lk 9

- lugemiseelne rühmatöö: iga rühm saab lehe viie lausega lugemispalast, koos ennustatakse lausete järjekorda ja kirjutatakse numbrid lausete kõrvale
- vaikne lugemine õ lk 9
- paranduste tegemine ennustuste lehel
- lause kirjutamise reeglite (lause algus ja lõpp) kordamine antud lausete põhjal
- Tahvlil on lause „Väike vedur Ville vilistab”:
 - lugemine õpitud liigutustega
 - õpetaja poolt õhus kirjutatud W-tähe äraarvamine ning selle kirjutamise jälgendamine
 - W-tähga nimede meenutamine ning neile emakeele määramine
 - W-tähe harjutamine tahvlil, laual sõrmega, tv lk 5 ja abijoontega vihikus
- tv h 6
- arutelu (vt õ lk 9)

- tv h 7: lausete järjestamine jutuks, lause alguse ja lõpu vaatlemine
- vestlus 1. ja 2. klassi õpilaste erinevusest

S. Olsson ja A. Jacobsson „Sune läheb teise klassi” I õ lk 10

- Sune emakeele määramine
- ennustamine: õpetajal on viis sedelit lausetega ning tahvlile on kirjutatud sõnad ÕIGE ja VALE, kordamööda loetakse laused ning kinnitatakse sedelid tahvlil sobiva sõna alla (kas antud lause on lugemispalast või mitte?)
- õ lk 10 vaikne lugemine ning veeriseküsimustele vastamine
- ahellugemine: õpilased moodustavad klassi ette pikkuse järjekorras rivi ning selles järjekorras ka loetakse
- pärast lugemist tahvlilt lausete kontrollimine ja suuline parandamine
- Tahvlil on lause „Väike vedur Ville vilistab”:
 - lugemine õpitud liigutustega
 - Ville teatab, et järg on jõudnud Y-tähe juurde
 - tahvlil y-tähe harjutamine
 - Y-tähe harjutamine tv lk 5 ja abijoontega vihikus
- ennustamine „Kuidas läheb Sune esimene koolipäev edasi?”
- loo jätku kuulamine
- arutelu „Miks kolm kõva selli alla andsid?”
- tv h 8: jutu jagamine lauseteks ning pealkirja kirjutamine jutule
- rühmatöö: soovitude koostamine 1. klassi õpilasele

- vestlus oma 2. klassi esimese koolipäeva üllatustest
- arutelu „Mis üllatus võib Sunet klassis oodata?”. Õpetajal on valmistatud sedelid järgmiste sõnadega: lillekuhil, jume, uued, nõod, mustapäine, keeglikuul. Õpilased võtavad kordamööda sedeli ning moodustavad antud sõnaga lause, arvestades eelnenud küsimust.
- uute sõnade selgituste leidmine õpiku sõnastikust

S. Olsson ja A. Jacobsson „Sune läheb teise klassi” II õ lk 11

- vaikne lugemine õ lk 11 ning veeriseküsimusele vastamine
- järjekorra moodustamine klassi ees vastavalt juuksevärvile, alustades tumedapäistest
- tekkinud järjekorrast 3-liikmeliste rühmade moodustamine
- rühmatöö: kordamööda nimetavad lapsed ühe sõna tekstist, teised otsivad ja loevad vastava lause
- rühmatöö: soovitude mõtlemine Sunele, Michaelile ja Andreasele, et nad saaksid uue poisiga sõpradeks
- tv h 9 (kontrollharjutus): sõnadest lausete ning lausetest jutu koostamine
- nädala vanasõna kordamine: vanasõna on üksiksõnadena tahvlil segamini, õpilased proovivad kiiruse peale vanasõna moodustada

- tahvlile ideekaardi „Mida tarvilikku selle nädala eesti keele tundides õppisin?” koostamine ühiselt - kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
KUS VIGA NÄED LAITA, SEAL TULE JA AITA (2. nädal) Õpilane oskab - kirjutada korrektselt kirjatähti O, Ö, Ü JA Q; - peast lugeda võõrtähtedega tähestikku; - eristada häälikuid ja tähti; - eristada täis- ja kaashäälikuid. Õpilane teab, - mis on tähestikuline järjekord; - mille poolest erinevad jutt ja luuletus; - et reeglid on vajalikud. Õpilane tunneb - sõidutee ületamise reegleid.	Lisakirjandus Ellen Niit „Miks onu Ööbik nii vaene on?“, rmt „Onu Ööbiku ööpäev” lk 106–107 Grigori Oster „Kummitav koristaja”, rmt „Õuduste kool” lk 42–47 Harri Jõgisalu „Kõige enam abi”, rmt „Vennike ja tema sõprade lood” lk 27–28 Kristiina Kass „Üheksas peatükk, milles Nöbinina aitab Vaarika tädi”, rmt „Nõianeu Nöbinina” lk 72–80 Piret Raud „Vana maja ning nõiamoor Niina”, rmt „Natuke napakad lood” lk 48–49 Regina Hansen „Liikluses”, rmt „Käitumise aabits” lk 52–53 Katri Smitt „Kingapoes”, rmt „Jete ja Jasperi käigud” lk 4
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala vanasõna üksiksõnadena seintel, proovimise teel vanasõna moodustamine ja selle lahtimõtestamine (soovitatakse jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja) - nädala eesmärkide seadmine K. Merilaas „Laisk poiss” ö lk 12 - Tahvlil on luuletuse „Laisk poiss” ridade lõpusõnad. Õpilased ühendavad joonega riimuvad sõnad. - Õpilasel on tööleht luuletuse „Laisk poiss” kohta, kust puuduvad ridade lõpusõnad. Õpilased lõpetavad luuletuse, kasutades tahvlil olevaid sõnu. - saadud luuletuse lugemine paarilisele - kontroll ö lk 12 järgi - luuletuse järel olevatele küsimustele vastamine - Jussi võrdlemine endaga	

H. Jõgisalu „Kaks kõrvitsakasvatajat” õ lk 13

- Õpetaja loeb sissejuhatava lõigu ette, järgneb vaikne lugemine.
- Sassi ja Jassi võrdlemine Jussiga
- naljaretsepti koostamine Jussile ja Jassile laiskuse vastu – ühis-, rühma- või paaristöö
- retseptide esitlemine
- telefonimäng, milles edasi antakse lauset „Virka last ootab magus preemia”
- arutelu „Milliseid magusaid preemiaid on keegi saanud?”
- tv h 10, CD 5: kuulamine, tähestiku kirjutamine, selle võrdlemine töövihiku veerisel oleva tähestikuga; tv h 11
- arutelu „Kus on tähestikku vaja?” (õpilaste eelteadmised)
- tähestiku lugemine koos ja üksikult
- tähestikuline järjekord, selle koostamise põhimõtted
- tv h 12 ja 13

- Klassi tulles saab iga õpilane ühe (vajaduse korral rohkem) tähekaardi ning istub kohale. Seejärel loetakse tähestikku nii, et iga laps loeb õiges kohas selle tähe, mille kaart tal on.
- Tahvlile on kirjutatud õunasortide nimetused. Õpilased mõistatavad, mis nimetused need on. Seejärel pannakse need tähestikuliselt järjekorda (nummerdatakse).

E. Niit „Kuidas onu Ööbik õunu sööb” õ lk 14–15

- onu Ööbiku lugude meenutamine ja ennustamine, mis võiks olla tema õunasöömises erilist
- tv lk 9 pildi põhjalik vaatlus
- tv h 14 ja CD 3
- õ lk 14–15 vaikne lugemine ja ahellugemine luuleridade kaupa
- luuletuse järel olev küsimus, oma arvamuse põhjendamine
- kirjatehnika mänguline ülesanne: õpilased kirjutavad paarilise seljale näpuga suuri kirjatähti äratundmiseks
- Tahvlil on lause „Ööbik, ööbik, öö on pikk, öö on pikk”:
 - lugemine liigutustega
 - ööbikule sõnumi mõtlemine, selle seostamine kirjatehnikaga
 - O ja Ö harjutamine õhus, laual näpuga, tv lk 10 kolm rida ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- vestlus „Miks onu Ööbik pani südameid igale poole?” Lapsed peaksid jõudma järeldusele, et onul puudusid kodukorrareeglid.
- arutelu reeglite vajalikkuse üle
- tv h 15
- Tunni lõpetuseks sobiksid hästi minilavastused onu Ööbiku õpetamisest.

- Tunni sissepääsupiletiks on tähestiku lugemine, seda võib teha nii paarilise kui ka rühmaga.
- Tahvlile on segamini paigutatud tähekaardid, soovitatavalt kolme värvi: punased, sinised ja rohelised.
 - Mis on kaartidele trükitud ja mida sa näed, on TÄHED. Paremaks arusaamiseks võiks kõrval olla ka kaardid pliatsi ning silma kujutistega. Lapsed nimetavad, milliseid tähti nad näevad.
 - Lastel on silmad kinni ning õpetaja loetleb tähekaartidelt tähti (ütleb nimetusi häälega). Mida sa hääldad või kuuled, on HÄÄLIKUD. Kõrvale suu ja kõrva kujutistega kaardid.
- tahvil olevatest tähtedest sõnade moodustamine
- saadud sõnades tähtede ja häälikute arvu määramine
- CD 6; 7 ja tv h 16, 17
- tv h 18

E. Jundas „Häälikud ja tähed” õ lk 16

- vaikne lugemine
- luuletuse lugemine eeslugejaga: õpetaja või üks õpilane loeb tähtede osa, klass ülejäänud
- küsimustele vastamine
- vastuse leidmine küsimusele „Miks on tahvil tähekaardid erinevat värvi?”
- CD 8 ja tv h 19, tv h 20
- sõnade peitmise mäng: õpilane mõtleb klassist ühe sõna ning märgib tahvlile selle sõna tähtede ja häälikute arvu, klass mõistatab, millise sõnaga on tegemist

K. Teiter „Parem käsi, vasak käsi” õ lk 17

- CD 4 ja tv h 21
- sõnastiku kasutamine: JETI
- sirutuspaus: raputa paremat/vasakut õlga, kätt, jalga ...
- sissejuhatava lõigu ettelugemine (õpetaja)
- kahekõne lugemine paarilisega ning mõni esitus klassile
- küsimustele vastamine
- tv h 22, lisaks määrata ning märkida iga sõna kõrvale selle häälikute ja tähtede arv
- Tahvil on lause „Ööbik, ööbik, öö on pikk, öö on pikk”:
 - lugemine liigutustega
 - ööbikule sõnumi mõtlemine, selle seostamine kirjatehnikaga
 - Ö ja Q harjutamine õhus, laual näpuga, tv lk 10 ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- tahvlile Jetile õppetee joonistamine: õpetaja või õpilaste etteütlemise järgi liigub tee paremale, vasakule, üles, alla jne

K. Teiter „Jeti läheb linna vaatama” õ lk 18–19

- tahvlile on kirjutatud lugemispala sõnad, milles täishäälikute asemel on kriipsud, näiteks J_t_, K_t_, j_l_k_j_, _t_, k_nn_t_, s_d_t_
- tahvlile on joonistatud üks teelõik ning õpetajal on paberist tehtud Jeti ja auto
- õpilased ennustavad näitlikult, kuidas Jeti üle tee läheb
- õ lk 18 teksti ettelugemine (õpetaja) ning arutelu teksti järel oleva küsimuse põhjal
- õ lk 19 vaikne ja häälega lugemine
- paberist Kati abil näitlik teeületamine (loetu põhjal)
- tähestiku lugemine kiiruse peale – võistlus soovijatele
- häälikute, tähtede ning häälikute liigituse kordamine
- tv h 23 (võib hinnata) ja tv h 24
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

Võimaluse korral sobib siia nädalasse ka suvelugemist kokkuvõttev tund.

MIDA JUKU EI ÕPI, SEDA JUHAN EI TEA (3. nädal)

Õpilane oskab

- korrektselt kirjutada kirjatähti C, X ja E;
- märkida kirjas õigesti täishäälikuid;
- jutustada küsimuste, kava ja pildi toel.

Õpilane teab,

- et inimesed on erinevad;
- kuidas teistega arvestada;
- et heal mõttel võib olla suur jõud.

Lisakirjandus

Leelo Tungal „Väike võrdlus”, rmt „Lepatriinu faksiga” lk 63
Aidi Vallik „Mobiilihelinalad”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 13
Piret Raud „Kartlik mobiiltelefon”, rmt „Natuke napakad lood” lk 15–17
Piret Raud „Projekt”, rmt „Tobias ja teine B” lk 47–51
Anders Jacobsson, Sören Olsson „Rasked sõnad”, rmt „Sune” lk 34–40

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa
(käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- nädala vanasõna üksiksõnadena tahvlil, kuid paar sõna on puudu: proovimise teel vanasõna moodustamine ja selle lahtimõtestamine (soovitav on jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja)
- nädala eesmärkide seadmine

H. Vilep „Talisman” õ lk 20

- selgitus talismani kohta
- rütmiharjutus: õpetaja ütleb sõna TALISMAN rütmi kaasa plaksutades, lapsed kordavad samamoodi

- luuletuse esitus (õpetaja)
- vaikne lugemine ja lugemine asendusega
- küsimustele vastamine
- Mõista, mõista, mis see on: „HÄISI TÄLÄK, tubli tüdruk, mis on tema talisman?” (anagrammi HÄISI TÄLÄK lahendus on täishäälik)
- nuputamine „Kuidas saab täishäälik õnne tuua?” (nt etteütluse kirjutamisel, ristsõna lahendamisel jne)
- täishäälikute lugemine erisuguse hääletooniga

E. Jundas „Maal” õ lk 21

- paarislugemine, allajoonitud sõnapaaride võrdlemine
- tv h 25, 26, 27
- ridadevaheline võistlus: õpetaja kirjutab tahvile igale rühmale täishääliku kas ühe või kahe tähega, õpilased kirjutavad kindla aja jooksul kordamööda sobivaid sõnu

- Õpetaja alustab tundi, ranits seljas. Ta ütleb, et see on imerants. Milliseid imesid see võib teha? Kotis võiks olla mõned sedelid nn imetegudega, lapsed võtavad sedeli ja selgitavad seda sõna klassile, klass arvab tegevuse ära. Oleks hea, kui sõnad on valitud nii, et on võimalik määrata täishääliku pikkust. Kui tegevused on ära arvatud, siis võiks õpetaja need sõnad veel kord ükshaaval ette lugeda ning lapsed näitavad kokkulepitud märgi abil, kas täishäälik antud sõnas on pikk või lühike.

H. Rand „Imerants” õ lk 22

- vaikne lugemine, lugemine paarilisega lausete kaupa kordamööda
- küsimusele vastamine
- tv h 28 ja CD 9, oma ranitsa juurde võiks kirjutada ka sõnu, mille poolest see eriline on
- jutustamine oma ranitsast, selle imetegudest – paaris- või rühmatöö
- kirjatehnika mänguline ülesanne paaristööna: õpilased kirjutavad paarilise ranitsale/koolikotile näpuga suuri kirjatahti äratundmiseks
- Tahvil on lause „Ei elevant ega eesel ela Eestis”:
 - mõistatamine, milliseid tähti täna harjutatakse, mõni laps võib ise pakkuda lause, milles kõik sõnad algavad e-ga
 - lugemine liigutustega, ranits seljas
 - C, X-i ja E harjutamine õhus, laual näpuga, tv lk 20 ja abijoonetega vihikus
- täringumäng: täringu tahkudel on erisugused täishäälikud kas ühe või kahe tähega märgitud, veeretamisel saadud tähe või tähtedega tuleb öelda ranitsaga sobiv sõna

- lünketeütlus: õpilastele tööleht lünktekstiga, millest puudub kümme täishäälikut; etteütlemise järgi lünkade täitmine
Kati ja Kaarel loevad luuletust. Keegi ei kuula. See on küll piinlik lugu. Ma lähen uurima, mis lahti on.

- vestlus „Mis lahti on? Mis võib tunnitööd segada?”

K. Kumberg „Segadus tunnis” õ lk 23

- vaikne lugemine, kiirematel paarislugemine vigade tegemisega – paariline leiab vead
- vastamine veeriseküsimustele
- arutelu: vt õ lk 24 (mõnes koolis võivad nõudmised olla hoopis teistsugused)
- tv h 29 ja CD 10
- telefonimäng: edasiantav sõna või sõnad on seotud tunnitöö soodustamisega

- Õpetaja laual on kaks karpi plastiliini. Lapsed pakuvad, mida sellest võiks voolida.
- Tahvlil on poiste nimed MAIT ja LAURI. Õpetajal on valmistatud sedelid sõnadega *rakett, lennuk, laev, kahur, maja, part, kala, kass, seen*. Õpilased ennustavad ja kinnitavad sedelid sobiva nime juurde.

T. Toomet „Maidu ja Lauri plastiliin” õ lk 25

- pala vaikne lugemine ja tahvlil sedelite ümberpaigutamine
- lugemise harjutamine
 - Iga õpilane saab ühe lausega pabeririba ja leiab selle lause palast. Pala loetakse nii, et iga laps loeb oma lause õiges kohas.
 - Kui õpilasi on vähem, jagatakse mõnele lapsele rohkem lauseid. Kui õpilasi on rohkem, võib õpetajal olla lisalauseid. Väga hea, kui laps märkab, et lauset ei olegi palas.
- täishääliku pikkus: tv h 30 ja 31
- lünkjutu kirjutamine
 - õpilasel tööleht lünktekstiga:

_____ tuli mulle külla ja tõi kaasa karbi plastiliini. Hakkasime koos voolima. Kõigepealt tegin _____, aga _____.
_____. Need olid _____. Voolisime edasi.
Varsti olid laual veel _____, _____,
_____ ning _____. Meile meeldisid oma tööd. Viisime need _____.

- lünkade täitmine, pealkirja kirjutamine, kiirematel illustreerimine
- juttude ettelugemine (võimaluse korral kinnitada seinale)

- tv h 32 ja CD 11 (kõigepealt kuulata, mitmest seenest jutt on; seejärel vaadata töövihikust, kus mis seen asub; seejärel kuulata uuesti ja märkida värvid kuulamise järgi ning siis värvida; kiiremad värvivad ka puud)
- vestlus „Milliseid riisikaid on?” Tahvlil on sõna RIISIKAD ning läbisegi silbid KUU, SE, KA, SE, MÄN, NI, HAA, VA. Silpide ühendamise abil seenenimetuste saamine. Kes neid seeni teab? Kas onu Ööbik tunneb neid seeni?

E. Niit „Kuidas onu Ööbik seenel käib” ö lk 26

- vaikne lugemine
- küsimustele vastavate lõikude leidmine
- rühmatöö 3-liikmeliste rühmadega, iga liige õpib ühe osa jutustama
- tv h 33
- rühmade esinemine

- **SÜGIS** – jutustamine ö lk 27 pildi ja küsimuste abil (VÕIMALUS rühmatöök: Iga rühm saab pildist ühe osa, siduvaks on onu Ööbik, kes läheb sügist otsima. Rühmad esitavad oma osad kordamööda.)
- etteütus täishääliku pikkuse kohta
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

TÖÖ KIIDAB TEGIJAT (4. nädal)

Õpilane oskab

- kirjutada korrektselt kirjatähti S ja Š;
- tunnetada luuletuse meeleolu;
- teksti põhjal küsimusi koostada;
- iseseisvalt etteütuseks õppida.

Õpilane teab,

- kes on Aino Pervik, ja oskab nimetada tema tähtsamaid lasteraamatuid;
- miks on õppimine vajalik.

Lisakirjandus

Ilmar Trull „Septembris teritame mõistust”, rmt „Tuvi jalutab” lk 9
Markus Saksatamm „Kuki läheb kooli”, rmt „Küladine Okidoki planeedilt” lk 16–21
Timo Parvela „Matemaatika”, rmt „Ella teatris” lk 17–22
Piret Raud „Heegeldatud tekk”, rmt „Tobias ja teine B” lk 90–94

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- Õpetaja jutustab mõnest õpilasest, keda tunnustab selle eest, et ta on töökusega midagi saavutanud. Milline vanasõna sobiks nende lugude juurde?
- nädala vanasõna kriipsudena tahvlil, algul võib pakkuda ka tähti; laste oma näited selle vanasõna juurde (soovitav on jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja)

- nädala eesmärkide seadmine

I. Trull „Tere, kool” õ lk 28

- paaristöö: iga paar saab kolme rea kaupa lahtilõigatud luuletuse, osade järjestamine ja liimimine aluspaberile, mõni esitus klassile
- oma variandi võrdlemine õ lk 28
- vastuse leidmine küsimusele „Kelle töö kiidab tegijat?”
- luuletuse esitamine ridade kaupa (tüdrukud ja poisid kordamööda)
- Jussi ja Juhani ühisosa
- arutelu õ lk 28, soovituslikult rühmatööna: kõigepealt pannakse rühmades mõtted kirja ning seejärel hakkavad rühmad kordamööda mõtteid esitama, kusjuures välditakse kordamist
- Tahvlil on lause „Sassil pole sussi, suss see jäi vist bussi”:
 - lugemine liigutustega vaikselt, häälega, kiiresti, aeglaselt
 - lause seostamine kirjatehnikaga, millist tähte kordama hakatakse
 - S-i ja Š harjutamine õhus, sõrmega laual, tv lk 24 ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- hinnang oma tööle: „Missugune tänase tunni töö sind kõige rohkem kiidab?”

- Õpetaja esitab ühe luuletuse, mis tal hästi meeles on, ning põhjendab, miks see luuletus on oluline. Pakkuda lastele samasugust võimalust. Vahest on mõni laps ise mõne luuletuse kirjutanud ja soovib seda esitada?
- tv h 34: poolelioleva luuletuse lõpetamine ja pealkirjastamine, soovi korral esitamine

A. Pervik „Kuidas Paula luuletust õppis” õ lk 29–30

- õpilasele tööleht, millel 5-6 väidet lugemispala kohta
- teksti ettelugemine (õpetaja), kuulamise järgi väidete õigsuse märkimine
- CD 12: kahe luuletuse meeleolu võrdlemine
- tv h 35, 36
- Tunnist väljapääsupiletiks tuleb igal lapsel öelda kaks riimuvat sõna sügise kohta.

AINO PERVIK õ lk 31

- Õpetaja loetleb Aino Perviku raamatute pealkirju, kuni mõni laps oskab nimetada kirjaniku.
- võimaluse korral Perviku pilt tahvlile ning ükshaaval (eraldi tutvustada) raamatud välja panna
- laste elteadmised Perviku kohta – märkida tahvlile
- õ lk 31 vaikne tähelepanelik lugemine etteantud aja jooksul, seejärel õpikud kinni

• rühmatöö: rühmade moodustamine Perviku raamatute paljundatud kaanepiltide tükkide järgi, üks kaanepilt moodustab ühe rühma; igale rühmale sedelid sõnadega JAH ja EI; õpetaja koostab väited õ lk 31 teksti põhjal, iga rühm teeb otsuse ning näitab vastavat sedelit; tahvlil on tabel jooksva punktiarvestuse kohta • tv h 37 • kodune ülesanne: lugeda läbi üks Aino Perviku raamat ning täita tv lk 78
• Kes või mis on mister X? Tahvlile on joonistatud kriipsujuku, lapsed täiendavad jukat kordamööda oma fantaasia abil. • tv h 38, laused võiks soovitatavalt olla seotud ka mister X-ga I. Lember „Mister X tuleb klassi” õ lk 32 • stoppidega lugemine: õpetajal on tekst neljaks osaks jaotatud, iga osa ettelugemise järel küsib ta klassilt, mis võiks saada edasi • ahellugemine lausete kaupa • küsimuste leidmine tekstist • lisaküsimuste koostamine ning esitamine kaaslastele, soovitatavalt võiks laps oma küsimustele vastamise õigsuse kohta ka arvestust pidada • tahvlil taas kriipsujuku – „Millised täiendused nüüd teha?”
• tahvlil suur Pipi pilt, mis on kaetud paberruutudega • ruudukeste eemaldamine ükshaaval, kuni keegi tegelase pildilt ära tunneb • tema täisnimi, laste pakkumised, seejärel õige täisnime tahvlile kirjutamine • Õpetajal on eksponeerimiseks toru. Lapsed mõistavad, mis see võiks olla: Pipi luiskab, et Argentiina koolis on sellised ... • Õpetaja kallutab toru ning lapsed ükshaaval püüavad sealt endale „kommi”, milleks on rullikeeratud paber sõnaga lugemispalast. A. Lindgren „Argentiina kool” õ lk 33 (õpiku 2. trükkis on viga – <i>laste</i>, mitte <i>kaste</i>) • vaikne lugemine • ahellugemine: iga laps loeb oma sõnaga lause • küsimustele vastamine • tv h 39 • lausete parandamine ja kontroll • kirjutama õppimine: õpilane õpib lause pähe, seejärel kirjutab peast ning kontrollib
• Kontrolltöö nr 1: vt juhendit kontrolltööde kogumiku sisekaanel. Kordamiseks sobivad ka kordamis- ja lisaharjutused töövihikus lk 69–70.

KES SÕPRU TAHAB LEIDA, PEAB ISE SÕBRALIK OLEMA (5. nädal) Õpilane oskab • korrektselt kirjutada kirjatähti T ja F; • vabandust paluda. Õpilane tunneb • täishäälikuühendit. Õpilane teab, • kui oluline on sõprus; • et ennatlikult ei tohi teisi süüdistada; • et kõige parem on tüli lahendada sõnadega.	Lisakirjandus Henno Käo „Pinginaaber”, rmt „Mina, emme ja teised” lk 17–20 Anders Jacobsson, Sören Olsson, „Sune ja Sophie”, rmt „Sune” lk 20–27 Piret Raud „Klubi”, rmt „Tobias ja teine B” lk 52–56 Piret Raud, „Heasüdamlik ring”, rmt „Natuke napakad lood” lk 67–69 Siiri Laidla „Sandra kevad ja suvi” lk 20–25 Kätlin Vainola „Tüdrukute imelikud mängud”, rmt „Ville” lk 155–164 Aidi Vallik „Kuri-uss”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 26
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala vanasõna esimene osa tahvlil, teisel osal ainult sõnade algustähed (soovitav on jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja) • nädala eesmärkide seadmine L. Tungal „Sõber” õ lk 34 • õpetaja esitus • laste kogemused sõbra lohutamisel • sõbrad oma klassis • CD 13 ja tv h 40 E. Niit „Pinginaaber” õ lk 34 • paarislugemine pinginaabriga • küsimustele vastamine • tv h 41, esitused rühmades • Tahvlil on lause „Triinu ja Truuta mängisid trepil trips-traps-trulli: • lugemine liigutustega vaikselt, häälega, kiiresti, aeglaselt • lause seostamine kirjatehnikaga, millist tähte kordama hakatakse • T ja F-i harjutamine õhus, laual näpuga, tv lk 32 ja abijoontega vihikus • pinginaabri töö hindamine • õ lk 35 pildi vaatlus ja arutelu selle põhjal • õ lk 34 täishäälikuühendite leidmine • tv h 42 • tahvlile selliste sõnade kirjutamine, mis sobivad sõpruse juurde ja milles on täishäälikuühend	

- tugisõnade (*troll, vanakurat, vihmaveetoru, uss*) järgi loo mõtlemine ja selle jutustamine kaaslastele (algul rühmas, siis igast rühmast üks jutt klassile)

A. Kivirähk „Uss ja vanakurat” õ lk 36

- vaikne lugemine
- kiirematel sõnade otsimise mäng: üks ütleb täishäälikuühendiga sõna lugemispalast, teine loeb vastava lause
- lugemine osalistega
- küsimus pala järel
- tv h 43
- õige või vale – igaüks mõtleb kolm väidet iseenda tegemiste kohta, millest üks on vale
- kaaslastele väidete esitamine ning nende õigsuse määramine
- sedelite otsimine: Õpetaja alustab tundi jutuga, et tal on seitse sõnasedelit ära kadunud. Tegelikult on sedelid klassi peidetud. Kes on sedeli leidnud, kinnitab selle tahvlile ning joonib alla täishäälikuühendi. Klass kontrollib.
- sõnade tähelepanelik vaatlemine ja lugemine
- Õpilastel on silmad kinni, õpetaja võtab ühe sedeli ära. Milline sõna kadus? Nii võiks teha paar korda.
- vestlus sellest, kuidas asjad päriselt kaotsi võivad minna, oma kogemuste jagamine

I. ja Ü. Särg „Kadunud mudelauto” õ lk 37

- vaikne lugemine
- ahellugemine
- arutelu pala järel olevate küsimuste põhjal
 - Kuidas vabandada? Õpetaja kirjutab laste pakutud variandid tahvlile, nt *Palun vabandust!, Palun anna andeks!, Anna mulle andeks!, Andesta!, Ära ole pahane!*
- tv h 44
- arutelu, kuidas mõista vanasõna „Tõde tõuseb, vale vaob”

- tv h 45, CD 14
- luuletuse järgi loo teema ennustamine

A. Pervik „Kaklus” I, õ lk 38

- õpetaja esitus
- sõnavarateemaline arutelu (õ lk 38)
- täishäälikuühendiga sõnade otsimine õ lk 38: üks õpilane kirjutab tahvlile ühe täishäälikuühendi, teised otsivad vastava sõna tekstist, jätkata võiks paaristööna

- ahellugemine lausekaupa
- tv h 46, 47
- küsimustele vastamine I osa põhjal: küsimused sedelitel, laps võtab loosiga sedeli ja vastab küsimusele

A. Pervik „Kaklus” II, õ lk 39

- Üks rühm (Tõnis, Oliver, Triinu, õpetaja) mõtleb ukse taga väikese improvisatsioonilise lavastuse, kuidas lugu võiks lõppeda. Samal ajal klass loeb vaikselt läbi II osa.
- lavastuse vaatamine ning võrdlemine loetuga
- vanasõnad õ lk 39
- rühmatöö: meelespea „Kuidas ära hoida kiusamist” koostamine
- tv h 48: ristsõna, lünktekst, lugemine, täishäälikuühendite märkimine, kirjutama õppimine soovitatavalt paaristööna, (etteütlus)
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

MINE OTSI ÕNNE, KUI ÕNN SIND EI OTSI (6. nädal)

Õpilane oskab

- kirjutada korrektselt kirjatähti P ja B;
- eristada suluta kaashääliku pikkust.

Õpilane teab,

- et õnn võib peituda eri kohtades ja asjades;
- et tüli tuleb lahendada ja vale üles tunnistada;
- et sõprus pakub palju rõõmu;
- et sõprus võib olla ka poiste ja tüdrukute vahel.

Lisakirjandus

Andrus Kivirähk „Üksik kartul”, rmt „Kaka ja kevad” lk 66–68
Aino Pervik „Õnnelik Õ”, rmt „Kirjatähtede keerukas elu” lk 70–73
Aidi Vallik „Kuldne lind”, rmt „Mina, kana lehm ja kratt” lk 46
„Õnnesõrmus”, rmt „12 kuud. Heinakuu” lk 113–118

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- nädala vanasõna tahvlile kirjutatud, kuid suluta kaashäälikute asemel kriipsud, lüngad täidetakse proovimise teel (soovitatav on jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja)
- nädala eesmärkide seadmine
- sedelitel viis sõna lugemispalast, nende jagamine viiele lapsele loosiga
- saadud sõnade lugemine rütmiliselt kaasa plaksutades, klass kordab

- antud sõnadega väikese jutu mõtlemine

I. Lember „Õnn” õ lk 40–41

- vaikne ja ahellugemine, vastamine veeriseküsimustele
- sirutuspauz: rõõmsa lapse liigutused laste ettenäitamisel
- tv h 49
- õ lk 41 keeleõpetuse osa
- vestlus „Mille üle võiks rõõmustada üks tammetõruke?”, tv h 50
- oma pildi joonistamine ja selle kirjeldamine
- Tunni lõpus moodustada klassi ette väärtuste joon – mõtteline joon, mille ühes otsas on Fredy pilt ja teises Heiki pilt. Kumma lapse pildil on sinu arvates suurem õnn?

- Õpetaja jutustab ühe loo, mille ta on kuulnud oma ema või isa lapsepõlvest.

- Lapsed jutustavad oma vanematelt kuulnud lugusid.

A. Raskin „Kuidas väike papa tüdrukuga sõbrustas” õ lk 42 I osa

- õpetaja ettelugemise kuulamine ja tv h 51 täitmine
- vestlus poiste ja tüdrukute sõprusest
- MÄNG „Kes on klassis?” Õpetaja on klassis nähtavale kohale pannud mängukoera. Ta ütleb lastele, et mõtleb klassis ühele asjale. Lapsed võivad esitada ainult *kas*-küsimusi ja vastuste põhjal jõuavad selleni, et õpetaja mõtleb koerale.
- arutelu „Millised suhted olid väikesel papal ja Mašal koertega?”
- õ lk 43 II osa vaikne ja ahellugemine
- küsimustele vastamine
- loo jutustamine koera seisukohast
- tv h 52

- Mõne lapsega on varem kokku lepitud, et nad esitavad klassile väikese lavastuse tülitsemisest.

- vestlus tülitsemisest

T. Toomet „Üks näide sellest, kuidas vanal ajal tülitseti” õ lk 44

- paarislugemine lausete kaupa
- vana ja praeguse aja tülitsemise võrdlus
- Tüli võib tõusta väiksest asjast. Paaris- või rühmatöö ülesanne, mis on antud pala järel.
- arutelu „Kuidas tüli lahendada?”
- Tahvilil on lause „Punaste põskedega Peep praadis pannil pelmeene”:
 - lugemine liigutustega vaikselt, häälega, kiiresti, aeglaselt
 - lause seostamine kirjatehnikaga: ennustatakse, millist tähte kordama hakatakse

• P ja B harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 32 ja abijoontega vihikus • kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine • tv h 53	
• Tahvlile on joonistatud mehike, kellel on väga lühikesed jalad. Kes see võiks olla? • vanasõna lahtimõtestamine T. Toomet „Kuidas vanal ajal valetati ja mis siis sai, kui see välja tuli” õ lk 45 • Õpetaja loeb jutu ette mitmes osas, tehes igas osas ühe vea. Lapsed peavad lugemist hoolsalt jälgima ning vale ehk vea üles leidma. • palajärgsetele küsimustele vastamine • pala lavastamine • tv h 54 ja 55	
ÕNNETUS EI HÜÜA TULLES (7. nädal) Õpilane oskab • kirjutada korrektselt kirjatähte R; • märkida kirjas õigesti suluta kaashäälikut (lühikest ja teistest pikemat); • eristada täishäälikuühendit (kontrolltöös); • viia läbi küsitlust ja küsitluse tulemuste põhjal koostada diagrammi; • koostada kava ja selle abil jutustada. Õpilane teab • tulekahju tekkimise põhjusi; • tule kustutamise vahendeid.	Lisakirjandus Kätlin Kaldma „Tulekera”, rmt „Neli last ja Murka” lk 40–45 Ilmar Tomusk „Volli päästab maailma”, rmt „Tere, Volli!” lk 16–19 Markus Saksatamm „Kahtlased lood”, rmt „Külaline Okidoki planeedilt” lk 56–57 Aidi Vallik „Kass keset suurt üleujutust”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 31
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala vanasõna numbritena (asukoht tähestikus) tahvlil, salakirja lahendamine (soovitav on jätta vanasõna kogu nädalaks nähtavale kohale välja) • nädala eesmärkide seadmine H. Runnel „Hunditubakas” õ lk 46 • õpetaja ettelugemise kuulamine • kuuldu põhjal luuletuse sisu ümber jutustamine	

• vestlus õpikuküsimuste põhjal • Tahvlil on lause „Krants pani nahka laste vurri, kiisu turtsus vurrud turri”: • lugemine liigutustega vaikselt, häälega, kiiresti, aeglaselt • lause seostamine kirjatehnikaga: ennustatakse, millist tähte kordama hakatakse • R-tähe harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 37 ja abijoontega vihikus • kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine • tv h 56
• tahvlil draakoni pilt • vestlus „Milliseid lugusid lapsed teavad draakonist?” • Kes on kuulnud midagi röövdraakonist? Milliseid tegusid ta võib korda saata? A. Pervik „Metsatulekahju” õ lk 47–48 • stoppidega lugemine • palajärgsetele küsimustele vastamine • tv h 57
• Õpetaja mängib ajakirjanikku, kõnnib klassis ringi ja küsib lastelt, mis on nende arvates kole. • Tahvlil on tulpa kirjutatud nimed lugemispalast, teises tulbas märgitud koledad asjad samast palast. Ennustades ühendatakse nimed ja koledad asjad. H. Rand „Mis on kõige koledam” õ lk 49 • vaikne lugemine, kiirematel ka paarislugemine • tv h 58 küsitluse läbiviimise selgitus • järgmisel päeval tulemuste analüüs ja diagrammi koostamine • tv h 59
• CD 15 E. Raud „Tormi käes” • rühmatöö • 4-liikmelise rühma iga liige saab paberil ühe osa lugemispalast • vaikne lugemine • osade järjestamine rühmas • kontroll õ lk 50 järgi • tv h 60 • tv h 61
• kontrolltöö nr 2 • kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

IGAL POOL HEA, KODUS KÕIGE PAREM (8. nädal) Õpilane oskab - kirjutada korrektselt kirjatähti I ja K; - eesti omasõnade algusesse kirjutada <i>k</i>, <i>p</i> või <i>t</i>. Õpilane teab, - kui tähtis on kodu; - mis on hingedepäev, ja tunneb selle kombeid; - et ka kurbus kuulub elu juurde; - et sõna või lause tähendus sõltub ka hääletoonist; - kes on Leelo Tungal ja millised on olulisemad tema kirjutatud raamatud.	Lisakirjandus Kristiina Kass „Üheteistkümnes ja viimane peatükk, milles Nöbinina esitleb perekond Puravikule oma uut kodu”, rmt „Nõianeiu Nöbinina” lk 87–96 Peeter Sauter „Isa-ema juures” ja „Surnute raske elu”, rmt „Laiskade laste raamat” lk 44 ja lk 8 Piret Raud „Kringli sünnipäev”, rmt „Natuke napakad lood” lk 72–73 Piret Raud „Kirilli juures külas”, rmt „Tobias ja teine B” lk 74–80 Tiia Toomet „Supersünnipäev”, rmt „Supersünnipäev” lk 5–14
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala vanasõna sõnasedelid majakujuliselt tahvlile asetatud, vanasõna leidmine - ideekaart „Kodu” tahvlile - nädala eesmärkide seadmine L. Tungal „Kodu” õ lk 52 - õpetaja esitus - töö võõraste sõnadega - luuletuse lugemine paarilisega - tv h 62 lünkade täitmine ning kontroll õpiku järgi, aadressi kirjutamine - õ lk 54 Kirilli kodu kirjelduse lugemine ning Marile kirjatöö eest hinnangu andmine - oma kodu võrdlemine Kirilli koduga - Mis on kõige tähtsam kodu juures? Iga laps, kes oma mõtte ütleb, saab tahvilil nn vanasõnamajakesse ühe väikse asja joonistada või märgi teha.	
Leelo Tungal õ lk 53 Soovitavalt viia läbi raamatukogutund, kus raamatukoguhoidja tutvustab Leelo Tungalt ja tema raamatuid. Lapsed saavad jutustada ka oma lugemiskogemusest. Koduse lugemisülesande täitmiseks saavad lapsed kohapeal kohe ka raamatu laenutada. Kokkuvõtte lugemise kohta saab teha tv lk 78–79. Tv h 63 võiks jääda koduseks ülesandeks.	

- tahvlil neli tunniteemaga seotud sõna kriipsudena, märgitud vaid kaashäälikuühendid (pildistamine, küünlad, mälestused, perekond)
- sõnade äraarvamine tähtede pakkumise abil, iga äraarvatud sõna järel kinnitatakse tahvlile üks paberist küünal, kokku neli küünalt (leegid hiljem)
- eelteadmised antud sõnade kohta
- kuulujutu ülesanne
 1. loosiga valitakse neli-viis last, kellest üks jääb klassi, teised lähevad ukse taha
 2. tahvlile pannakse üks perefoto
 3. klassi jäänud laps vaatab pilti hoolega, seejärel võetakse see ära
 4. ukse tagant tuleb klassi esimene laps, kellele klassis olnud õpilane kirjeldab perepilti võimalikult täpselt
 5. kirjeldust kuulnud õpilane omakorda tutvustab seda järgmisele sissetulijale jne, kuni kõik on klassis
 6. foto pannakse uuesti tahvlile välja, kirjelduse võrdlemine fotoga
- Tahvlil on lause „Inimese nägu ununeb, teod ei unune”:
 - lause lugemine iga pereliikme moodi, roll loosi teel, tüdrukutele loosid *ema, tütar, vanaema, poiste poeg, isa, vanaisa*
 - Kõik lugejad jäävad klassi ette, kus tehakse üks nn perepilt.

E. Jundas „Hingedepäev” ö lk 55

- stoppidega ettelugemine
 - küsimustele vastamine
 - vaikne lugemine ja kava koostamine (tv h 64)
 - jutustamine kava põhjal
 - tv h 65
 - tunni kokkuvõtteks tunni algusest nelja sõna meenutamine seoses tunni tegevustega, küünaltele leekide lisamine
-
- Arva ära, kes on pildil! Pildil on kurvavõitu kiisu, kuid pilt on kaetud üheksa paberruuduga. Tahvlil on ka tulpade pealkirjadeks kirjutatud *k*, *p* ja *t*. Laps, kes kirjutab ühe tähe alla sobiva sõna, saab eemaldada pildilt ühe ruudu. Lõpuks avaneb kurva kiisu pilt.
 - arutelu „Mille üle võiks kiisu kurvastada? Kuidas saab teda aidata?”
 - tv h 66
 - Iga laps saab paberi, millele on joonistatud suu, mille üks nurk on ülespidi ja teine alaspidi. Alaspidise nurga juurde kirjutatakse, mis lapsi on kurvastanud, ning ülespidise nurga juurde, mis on aidanud kurbusest jagu saada.

- Lehel joonitakse alla sõnad, mis võisid kurvastada ka lapse vanemaid ja vanavanemaid.

T. Toomet „Kurbusest vanal ajal” õ lk 56

- õpetaja esitus
- vaikne lugemine
- ahellugemine: lausetes tuleb asendada sõnad selliselt, et kurbus asenduks rõõmuga
- Tunnist lahkudes nimetab igaüks ühe asja, mis lapse päeva rõõmsaks teeb.

- Tahvlile on kirjutatud: „Tore lugu! Tubli laps!”
- Tahvli juurde kutsutakse neli last, kes loevad kirjutatud vastavalt sellele, millise sedeli (rõõmsalt, kurvalt, kurjalt, nõrduvalt) saavad.
- Klass arvab, milline sõna kellelgi on.
- Rühmatöö:
 1. moodustada neli rühma
 2. igale rühmale loosiga üks eelnevalt kasutusel olnud sõnadest
 3. mõelda väike lavastus, kus kasutatakse tahvilil olevaid ütlusi vastavas meeleolus
 4. lavastuste esitamine
- Tahvilil on lause „Teeb tiire kiire hiireke”:
 - lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt
 - lause seostamine kirjatehnikaga vastavalt sellele, millist tähte kordama hakatakse
 - I harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 42 ja abijoontega vihikus
 - kaaslase tööde vaatlus ja tunnustamine

K. Kassi järgi „Suurte inimeste jutud” õ lk 57

- esimese lõigu ettelugemine (õpetaja), ümberjutustamine (lapsed)
- alates teisest lõigust vaikne lugemine
- seintel küsimused loetu kohta
- kellel tekst läbi loetud, jalutab vaikselt klassis ringi ja mõtleb küsimustele vastused
- üleklassiline küsimustele vastamine
- tv h 67

- tahvilil sõna *sünnipäev* tähed vales järjekorras; sõna äraarvamine
- klassi ette lastega ringi moodustamine ning see, kelle käes on teatepulk (kingikarp) ütleb, milline on olnud tema kõige toredam sünnipäevakink
- mäng „Mis on kingikarbis?": karp liigub lapselt lapsele ning igaüks saab esitada küsimuse, millele saab vastata JAH või EI, äraarvaja saab kingituse endale

- CD 16
- õpiku sõnastiku kasutamine: õpetaja kirjutab õ lk 59 tundmatud sõnad ükshaaval tahvlile ning lapsed leiavad sõnastikust tähenduse

A. Lindgreni järgi „Väikevenna parim sünnipäevakink” õ lk 58–59

- õpetaja esitus
- vaikne lugemine, kiiremad otsivad tekstist sõna järgi lauseid (paarilisega)
- ahellugemine
- tv h 68
- lugemispala eri osade lavastamine rühmadega
- K harjutamine tv lk 42 ja abijoontega vihikus
- tv h 69

- etteütlus: sulghäälikud omasõnade alguses
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

**MART ON ÜLE MAA,
KADRI ÜLE KARJA (9. nädal)**

Õpilane oskab

- kirjutada korrektselt kirjatähti H ja J;
- õpetaja abiga koostada kutse, õnnitlus ja teade;
- koostada mardijooksmise kava.

Õpilane teab,

- mis on mardipäev, ja tunneb selle kombeid;
- kes on sugulased, tunneb sugulussuhteid.

Lisakirjandus

Aidi Vallik „Mardilaul”, rmt „Mina, kana, lehm ja kratt” lk 72
 Sulev Oll „Mardipäev”, rmt „Päevad käivad päripäeva” lk 45
 Piret Raud „Kammerlik sünnipäev”, rmt „Tobias ja teine B” lk 42–46
 Meelike Saarna „Säravkollane sünnipäevatorit”, rmt „Kuldsed põrnikad” lk 55
 Aidi Vallik „Kui päikest ei ole” ja „Sünnipäev”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 19 ja lk 58–59
 Julius Oro „Mardilaul”, rmt „Kärddi! Kasukas kärises” lk 8–9
 Leelo Tungal „Nukker isadepäev”, rmt „Kama üks ja kama kaks” lk 44–45
 Piret Raud „Isadepäev”, rmt „Tobias ja teine B” lk 30–35

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa
 (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- nädala vanasõna: tahvil sõnad *maa* ja *kari* ning nende kohale joonistatud kaared, mille kohale omakorda kirjutatud vastavalt *mart* ja *kadri*

- vanasõna leidmine skeemilt ja selle lahtimõtestamine
- nädala eesmärkide seadmine
- töö sõnastikuga: iga laps saab väikse töölehe võõraste sõnadega õ lk 60, otsib selgitused sõnastikust ja kirjutab töölehele
- kiiremad lapsed annavad üksteisele veel ülesandeid sõnade otsimiseks
- lausete koostamine antud sõnadega (suuliselt)

E. Niit „Kodukatsikud” õ lk 60

- õpetaja esitus
- vaikne lugemine ja tv h 70
- õ lk 61: kas õnnitlus, teade või kutse? (Õpiku 2. trükkis on kutsele sattunud veakratt, õige on: „*Ootame Sind laupäeval, 30. nov kell 14.*”)
- luuletuse lugemine laste poolt ette näidatud liigutustega
- õnnitluse, teate või kutse kirjutamine: iga laps saab paberi, mille nurgale on kirjutatud *õnnitlus*, *teade* või *kutse*, vastavalt sellele koostabki ühe neist oma klassile saabuva vahetunni puhul
- Kellel töö valmis, kinnitab selle tahvlile ja läheb vahetundi.

- sõnade (*poeg*, *isa*, *vanaisa*, *mees*) selgitamine pantomiimis
- tahvilil pealkirjadeks **k**, **p** ja **t**: iga rea lapsed nimetavad antud tähega algavaid tegevusi, mis isadele ja vanaisadele meeldib teha, ja kirjutavad sõnad tahvlile vastava tähe alla

E. Niit „Triinu ja Taavi isa” õ lk 62

- vaikne lugemine
- klassi ees ahellugemine lausete kaupa (poiste ülesanne)
- rühmatööna lausete kirjutamine isadest ja vanaisadest (ül õpikus) ning lausete ettelugemine (tüdrukute ülesanne)
- skeemi koostamine enda kohta: tv h 71
- skeemide võrdlemine
- Tahvilil on lause „Hille, Hille, Jaan tõi sulle jaanilille”:
 - lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt
 - lause seostamine kirjutetud vastavalt sellele, millist tähte kordama hakatakse
 - H ning J-i harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 45 ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- telefonimäng (tüdrukute lause: „Poisid põgenevad palliga puhkama”, poiste lause: „Tüdrukud tuhisevad telefonidega toimetama”)

- Kas tead, et ... õ lk 63
- CD 17: kuulamine ja kuuldu põhjal naabrile mardikometest jutustamine
- *Jaako, vanaisa, vanaema, karumask, kerjus, mardisandid* – sõnade järjekorra ennustamine lugemispalas, ennustava jutukese mõtlemine

I. Lember „Päris õige mardilaupäev” õ lk 63–64

- vaikne lugemine ning võrdlemine ennustusega
- arutelu teemal „Kas vanaisa ja vanaema otsus oli õige?”, poolt- ja vastuväidete leidmine, järelduse tegemine
- Kuidas valmistuda mardijooksmiseks? Tahvlile pannakse mõtted kirja.
- tv h 72: martidele sobiva riietuse valimine
- mõistatused õ lk 64
- tv h 73
- Koduse ülesandena võiksid lapsed mitmesuguseid mõistatusi koguda ja sedelitele kirjutada.

- Tund algab martide sissepalumise lauluga. Sisselaskmist sümboliseerib tunni alustamine.
- Õpetaja oma tagurpidi jakki, mütsilotu, korvi ja andide kotiga on täna mart ning klass on pererahvas. Kodus otsitud või mõeldud mõistatused tuuakse korvi sisse. Kordamööda võetakse korvist paar mõistatust, seejärel mardi käest loosiga ülesanne: 1. Istu tee (t-tähe) peale! 2. Kirjuta tahvlile P-tähga algav sõna, samal ajal vasaku jalaga ringe tehes! 3. Ütle 20 korda kiiresti KOKAPAPA! 4. Täitke tv h 74 (ümberkirjutamine võiks jääda koduseks tööks). 5. Lugege läbi pala õ lk 65

A. Kitzbergi „Väikesed märdisandid” ning esitage paarilisele loetu põhjal kaks küsimust.

- Ülesannete täitmise vahele ka üks marditants: kaks sammu ettepoole, kaks sammu tahapoole, plaks ja parem käsi (käsi lihtsalt üles), plaks ja vasak käsi, plaks ja mardipere elagu!
- andide jagamine: iga laps saab ühe paberkommi tooriku, mille kaunistab sõnade ja mõtetega tunnist; kes paneb kommi andide kotti, sellele öeldakse suur tänu, soovitakse head viljaõnne ja saadetakse ta vahetundi

Rühmatöö järgmises tunnis: mardijooksmise kava koostamine

- tahvilil nõuded kavale (õ lk 64)
- hindamisnormide väljatöötamine ühiselt
- rühmade moodustamine
- kava koostamine rühmaga
- esinemine, kõik rühmad saavad kasutada ka õpetaja jakki, mütsi, korvi ja kotti
- kavade hindamine (enese ning kaaslaste hinnang)
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

PAREM KARTA KUI KAHETSEDA (10. nädal) Õpilane oskab • kirjutada korrektselt kirjatähti A ja Ä; • kirjutada õige sulghääliku oma- ja võõrsõnade algusesse; • koostada kava ja selle järgi jutustada; • koostada tee keetmise õpetuse. Õpilane teab, • et äpardusi juhtub kõigiga ja nendest tuleb õppida; • milliseid seeni tohib korjata; • mis on kadripäev, ja tunneb selle ajalugu ning tähendust.	Lisakirjandus Meelike Saarna „Kohutavalt pime kelder”, rmt „Kuldsed põrnikad” lk 30 Ilmar Tomusk „Volli on Kadri”, rmt „Volli vanad vigurid” lk 110–116 Kristina Kass „Peeter ja mina kuivatame puulehti”, rmt „Peeter ja mina” lk 96–100 Jaan Rannap „Omavaheline jutt”, rmt „Suvelinnud” lk 25–27
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala vanasõna mõistatamine nii, et üks rühm mängib selle pantomiimis klassile ette • nädala eesmärkide seadmine • CD 18 ja tv h 75 (antud tegelaste järjestamine) L. Tungal „Kõigil juhtub äpardusi” õ lk 66 • tv h 75: luuletuse lugemise järel tegelaste ja äparduste ühendamine • äpardus sõnadega tahvlil: õpetaja on õ lk 67 sõnad tahvlile kirjutanud, kuid algustähed on sassi läinud, õpiku abiga parandavad lapsed vead • võõrsõnade tähenduse selgitamine • tv h 76 • õ lk 67 piltide järgi suuline lausete moodustamine: lausetes võib ka äpardusi juhtuda, mõni võõrsõna satub hoopis valesse lausesse, kaaslastel tuleb äpardused parandada	
• Tahvlil on lause „Ämblik Ärbi ärritas äädikakärbes Ähmüt”: • lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt • lause seostamine kirjatehnikaga vastavalt sellele, millist tähte kordama hakatakse • A ja Ä harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 51 ja abijoonetega vihikus	

- arutelu „Mis võib vanaemasid ärevile ajada?” (rühmades ja üle klassi)

M. Haushofer „Vanaema on ärevil” õ lk 68

- vaikne lugemine ja häälega paarislugemine
- tv h 77 kava koostamine ühiselt
- jutustamise õppimine rühmas: igas rühmas loositakse numbrid 1–6, seejärel õpib iga laps jutustama numbrile vastavat osa ning jätkatakse aheljutustamisega; siis loositakse uued numbrid ja sama tegevus kordub
- terve pala jutustama õppimine võib jääda koduseks ülesandeks

- Mäng „Mis on karbis?” Karp liigub ringi, seda võib raputada, nuusutada ning esitada *kas*-küsimuse, kuni arvatakse ära, et karbis on teepakk.
- Tunni teemaks on teeketmise juhendi koostamine neile, kes ei oska veel teed keeta.
- teeketmise eelteadmised

A. Pervik „Paula paneb tee keema” õ lk 69

- õ lk 69 vaikne lugemine
- Kellel loetud, saab õpetajalt lehe üksteise alla kirjutatud küsisõnadega (*kes, mida, millega, kuidas, kuhu*).
- küsimuste koostamine etteantud küsisõnade abil
- vastastikune küsimuste esitamine ja nendele vastamine
- sirutuspaus: teeketmise laul „Sepapoiste” viisil (*Keedan teed, keedan teed, mull-mull-mull, mull-mull-mull, kalkan tee nüüd tassi, kalkan tee nüüd tassi, küll on hea, küll on hea*)
- tv h 78, kiiremad võivad ka värvida
- tv h 79 võõrsõnade kordamiseks
- ringis kordamööda mitmesuguste teede nimetamine (kes ei oska nimetada, istub kohale). Viimane või viimased lapsed ringis saavad õpetajalt auhinnaks teekotikese. Võimaluse korral võiks ka klassis teed keeta.

- seente loetlemine: õpetaja alustab loetelu seenenimetustega, lapsed jätkavad
- vestlus seenekorjamisest, söögi- ja mürgisest
- Igale lapsele pakutakse korvist üks paberseen, mille pöördele on kirjutatud sõna lugemispalast.

M. Haushofer „Kuidas Buuts seent sõi” õ lk 70

- õ lk 70 vaikne lugemine ning oma sõna leidmine tekstist
- ahellugemine nii, et iga laps loeb lause, milles oli seenele kirjutatud sõna
- loo jätku ennustamine – minilavastused rühmades, nende esitamine klassile

- CD 19 loo lõpu kuulamine, võrdlemine ennustusega
- paaristöö võõrsõnade kordamiseks: tahvlile on kinnitatud kuus nummerdatud paberseent, lapsed veeretavad kordamööda täringut, vastavalt saadud arvule võetakse tahvlilt seen, mille pöördele on kirjutatud võõrsõna (valitud kuus raskemat sõna tv h 80), seejärel kirjutab üks paarilistest sõna paberile, pärast seda kinnitatakse sõna tahvlile kontrollimiseks
- tv h 80
- Õpetajal on varuks veel kaks paberseent, üks tuttav puravik ja teine täiesti võõra välimusega. Ta kinnitab need tahvlile. Iga laps kirjutab tahvlile kaks võõrsõna, puraviku juurde ühe, mida ta igal ajal oskab õigesti kirjutada, ning võõra seene juurde teise, mille kirja pilti või tähendust ta peab veel harjutama.

- Vastavalt eelnevale kokkuleppele on mõned õpilased end kadrideks riietanud ning tunni alguses laulavad ukse taga.
- kadrade riietuse vaatlemine ja kirjeldamine
- eelteadmised kadrdest ja kadrijoosmisest
- Kadrid jagavad lastele ülesanded, milleks on küsimused õ lk 71 teksti põhjal. Õpilased otsivad õpikust vastused.

M. Panga „Kadrid tulevad” õ lk 71

- Et õpilased saaksid ka kadrit jooksmas minna, õpitakse koos luuletust lugema. Kadrid on eeslugejad ning teised kordavad.
- Kadrid annavad lastele täitmiseks ka tv harjutused 81 ja 82 ning jälgivad ülesannete täitmist ja kiidavad lapsi.
- 12 kiiremat last saavad endale rea eelnevalt loetud luuletusest, seekord on nemad eeslugejaks
- luuletuse lugemine eeslugejatega kadradele

- etteütetus: *g, b, d, k, p, t* sõna alguses
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

KUIDAS METSA HÜÜAD, NÕNDA VASTU KOSTAB (11. nädal) Õpilane oskab • kirjutada korrektselt kirjatähti M ja N; • s-i ja h kõrvale kirjutada õige sulghääliku; • kasutada viisakusväljendeid. Õpilane teab, • miks on oluline kord; • mis on teistega arvestamine.	Lisakirjandus Piret Raud „Elevandi müts”, rmt „Natu ke napakad lood” lk 57–59 Camille Saferis rmt „Hirmilus nahkhiir” Ilmar Trull „Vanemaid ei ole kodus”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 74 Kätlin Vainola „Krokodilli ujutamine”, rmt „Ville” lk 31–40
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• Nädala vanasõna esimene osa on tahvlile kirjutatud, lapsed pakuvad erisuguseid lõppe. Saadud vanasõna lahtimõtestamine, arutelu „Mis on teistega arvestamine?” • nädala eesmärkide seadmine • Õpetaja kirjeldab riulite koristamist, kuni lapsed oskavad selle tegevuse nimetada. • arutelu „Miks peab koristama?”: arutletakse ka, kuidas on koristamine seotud teistega arvestamisega ja kui oluline on oma mõtete korrastamine L. Hainsalu „Kui ma ükskord juua tahtsin” õ lk 72 • vaikne lugemine ja ühislugemine (paarilise, rühma või klassiga) koos rütmilöömisega • luuletuse sisu ümberjutustamine: paaristöö • sulghäälik s-i ja h kõrval: õ lk 73; tv h 83 ja 84 • tunni (tundide) tegevuste ja mõtete korrastamine, nt joonistada tahvlile või paberile riul, kuhu teha märkmeid	
J. Parijõgi „Peretütar ja vaenelaps” õ lk 74 • ennustamine õ lk 74 pildi (võimaluse korral projitseerida seinale) põhjal, • tv h 85 ja CD 20 • tegelaste iseloomustamine tv h 86 • tv h 87 (sulghäälik s-i kõrval ja sarnase tähendusega sõnad) • Kuidas selles loos tegelased arvestasid üksteisega? • Igale lapsele jagatakse üks väike bussipilt. Lapsed värvivad pildid ning räägivad oma kogemustest bussiga sõitmisel. Kuidas saab bussisõidul üksteisega arvestada?	

- tv h 88, valikute põhjendamine

K. Prügi „Viisakusest” õ lk 75

- vaikne ja paarislugemine, vastastikune küsimine-vastamine loetu põhjal
- viisakaid ja heatahtlikke väljendeid bussis kasutamiseks: õ lk 75 sinises trükis ja laste ettepanekud
- rollimäng „Bussis” ja seejärel tv h 89
- bussisõit vahetundi: bussijuht kutsub bussi peale neid lapsi, kes oskavad öelda ühe tarkuse, mille möödunud tunnist endale leidsid (bussijuhte ja busse võib olla mitu)

- vaikuse kuulamine ühe minuti jooksul, kokkuvõtte kuuldust

H. Vilep „Käarikas Mihkel” õ lk 76

- õ lk 76 I osa (kolm lõiku) lugemine, tv h 90 (lastel mitu valikut) ja arutelu küsimuste abil
- õ lk 76 II osa lugemine ja mõttekaardi täiendamine tv h 91
- Tahvlil on lause „Ma-me-mi-mo-mu, on raagus tammepuu”:
 - lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt
 - lause seostamine kirjatehnikaga vastavalt sellele, millist tähte kordama hakatakse
 - M-i ja N-i harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 57 ja abijoontega vihikus
 - kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- vaikne kokkuvõtte tunnist: lapsed ütlevad tunni kokkuvõtteks midagi pantomiimis või muul vaikselt moel

- oma kogemuse jagamine
Õpetaja toob oma elust mõne näite, kus hea mõte on teda aidanud. Seejärel toovad ka lapsed oma näiteid või annab õpetaja lastele paaristööna lahendamiseks mõned olukorrad, mille lahendamiseks on vaja leidlikke viise.

C. Janczarski „Hea mõte” õ lk 77

- vaikne lugemine ja kaaslastele ettelugemine, asendades hiire ja tihase laste nimedega
- piltide järjestamine ja jutustamine pildisarja järgi
- tv h 92
- pabervihmavarju kujundamine paaristööna heade mõtetega tunnist (tundidest)
- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

LIND ARMASTAB OMA PESAKEST, LAPS OMA KODUKEST (12. nädal) Õpilane oskab • kirjutada korrektselt kirjatähti D ja L; • s-i ja h kõrvale kirjutada õige sulghääliku; • kirjutada õnnitlust; • nimesid õigesti kirjutada. Õpilane teab, • et peresid on väga erinevaid ja eri suurusega; • et kõik lapsed kasvavad suureks ja kõik suured on kunagi lapsed olnud.	Lisakirjandus Kristiina Kass „Samueli võlupadi” lk 144 Siiri Laidla „Sandra kevad ja suvi” lk 5; 61–63 Moni Nilsson-Brannström „Tšatsiki ja mamps” lk 101–103 Harri Jõgisalu „Joonistamise tunnis”, rmt „Vennike ja tema sõprade lood” lk 23–25
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala vanasõna edasiandmine telefonimängus; vanasõna lahtimõtestamine (Miks lind armastab oma pesa ja laps oma kodu?) • nädala eesmärkide seadmine • eelnevalt üles pandud fotonäitus õpilaste koolieelsetest fotodest: fotode vaatamine, muutuste leidmine H. Vilep „Kaks pilti” õ lk 78 • sõnade (<i>issi, poiss, paps, päike, plika, ema, emme, patsidega</i>) selgitamine klassile; kui sõna ära arvatud, kinnitada sedel tahvlile • lastele lünnakadega luuletus: nad valivad tahvlilt lünnakadesse sobivad sõnad, kusjuures mõni sõna võib esineda mitmel korral • töö kontrollimine õpetaja esituse põhjal • illustratsiooni vaatlus õ lk 78 • luuletuse lugemine paarilisele (liiguvad klassis ringi ja leiavad paarilise) • arutelu ja oma näidete toomine: Kuidas pere kasvab ja kahaneb? • tv h 93 • rühmatöö: igale rühmale anda pilt, millel on ema, isa, beebi ja arst. Pildid ei pea olema ühesugused. Pildi põhjal koostab iga rühm intervjuu, mis hiljem esitatakse klassile A. Pervik „Kuidas Paula endale venna sai” õ lk 79 • Õpilased saavad valikvastustega küsimuste lehe, millele peavad vastama õpetaja ettelugemise põhjal. Vastuste kontrollimine	

• ahellugemine • tv h 94, 95 • tv h 96 kontrollharjutus enne etteütlust
• arutelu „Miks on mõnel lapsel kasuisa?” M. Lindberg „Ellen ja tema kasuisa” õ lk 80 • ennustamine: Kuidas Ellen oma kasuisaga läbi saab? • õpetaja ettelugemise tähelepanelik jälgimine õpiku järgi ning õpetaja tehtud vigade leidmine • rühmatöona minidramatiseeringud „Ellen ja/või kasuisa psühholoogi juures” • Tahvlil on lause „Vesi voolab vulla-vulla, silla alla sulla-sulla”: • lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt • lause seostamine kirjatehnikaga, millist tähte kordama hakatakse • L-i ja D harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 60 ja abijoontega vihikus • kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
• Võimaluse korral projitseerida seinale Youtube’ist üks Pavarotti esinemine. M. Lindberg „Ellen ja tema pärisisa” õ lk 81 • õ lk 81 esimese lõigu ettelugemine (õpetaja) • väärtustejoon: ühes otsas on <i>ooper</i>, teises <i>tütar</i> Iga laps mõtleb ennast ema rolli ning seisab mõttelise joone sellesse kohta, mis vastab tema seisukohale. Oma valiku kaitsmine • õ lk 81 iseseisev loo lõpuni lugemine • tv h 97 • tv h 98 ja CD 21
• kontrolltöö nr 3 • kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

JÕUAKS, JÕUAKS JÕULUD TULLA (13.–15. nädal) Õpilane oskab • kirjutada korrektselt kirjatähti G, Z ja Ž; • kirjutada kirja; • kirjutada <i>s-i</i> ja <i>h</i> sulghääliku kõrvale; • vajaduse korral kirjutada <i>h</i> sõna algusesse; • koostada plakati; • lahendada ristsõna. Õpilane teab, • mis on pressikonverents; • missugused on jõulukombed; • kellele ja kuidas saab tema valmistada jõulurõõmu.	Lisakirjandus Andrus Kivirähk „Kass hakkab jõuluvanaks”, rmt „Kaka ja kevad” lk 93–94 Markus Saksatamm „Ulakas vorst”, rmt Tont ja mannapuder” lk 9–13 Ilmar Tomusk „Vollil käib jõuluvana”, rmt „Volli vanad vigurid” lk 56–62 Ilmar Trull „Jõulukingid”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 83 Jaanus Vaiksoo „Onu Heino jõulukink”, rmt „Onu Heino eksis ära” lk 26–27 Kätlin Vainola „Jõulud II”, rmt „Ville” lk 95–104 Aidi Vallik „Jõuluvana haigus”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 21–22
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• võimaluse korral meeoleu tekitamiseks esitlus lumeskulptuuridest või talvistest maastikupiltidest • vanasõna tutvustamine H. Käo „Läbi öö” õ lk 82 • tahvlil on kaks paberküünalt, mille pöördel on tunni olulisemad märksõnad • esimese küünla pöördelt esimesena nimetatud tegevuse lugemine: JÕULUMEELEOLU • Jõulumeeleolu saab tekitada jõululuuletuste lugemisega. Soovijad saavad esitada mõne luuletuse. • Nende kuulamise ja eelnevate teadmiste põhjal koostatakse tahvlile luuletuste hea esitamise täheke (tahvlil on täheke, mille tippudesse kirjutatakse vastavad sõnad). • CD 22: luuletuse kuulamine ning seejärel tähekeste täiendamine kuuldu põhjal • Luuletuse ridade loosimine: iga laps saab riba, millel on kaks-kolm rida luuletusest. Suurema klassi puhul on ribasid kaks komplekti. Segaduse vältimiseks võiks komplektid olla eri värvi. • vaikne kõnd klassis ning oma ridade harjutamine (meeldejätmine); seejärel õ lk 82 järgi oma järjekorra määramine	

- Esimene rühm järjestub õpetaja abiga klassi ette. Teatepulgaks võetakse põlev küünal. Kes loeb, selle käes on küünal. Esituse hindamine tähekesel abil
- teise rühma esinemine
- teise küünla pöördelt teisena nimetatud tegevuse lugemine:
JÕULUSÕNADE KIRJUTAMINE
- tv h 99, kiiremad saavad ka värvida
- etteütlus: sulghäälik *s*-i ja *h* kõrval

- ennustava loovjutu mõtlemine etteantud sõnade (õ lk 83) toel

J. Vaiksoo „Libe kõnnitee” õ lk 83–84

- I osa lk 83 vaikne ja ahellugemine, loetu võrdlemine ennustusega
- rühmatööna tädi ja poiste vestluse mõtlemine ja selle esitamine klassile
- II osa lugemine lk 84 ja arutelu küsimuste abil
- tv h 100
- *h* sõna alguses õ lk 85
- tv h 101

- Õpetaja suunamisel leitakse akna vahelt päkapiku kiri. Päkapikk kirjutab, et on akna taga lapsi jälginud ning tahab neid kiita hoolsa töö eest. Ta räägib ka oma murest, et tal ei ole veel päris oma nime. Lisatud on igale lapsele värvimispilt päkapikust. Lapsed saavad joonistada talle näo, värvida ning juurde kirjutada oma ettepaneku päkapiku nimele. Lehe pöördel on mõned read, kuhu päkapikk ootab lastelt kirju. Päkapikk palub, et lastele antakse värvimispildid kätte alles siis, kui tänane lugemispala on korralikult loetud.

A. Pervik „Paula mõtleb” õ lk 86

- pala vaikne lugemine
- Kellel on pala vaikselt loetud, saab õpetajalt töölehe, millel on palast 8–10 olulisemat sõna antud algus- ja lõputähtede abil, puuduvad tähed kriipsudena. Kõik ei jõua seda ülesannet lõpuni lahendada. Kui kõigil on lugemine lõpetatud, siis kontrollitakse koos sõnade tööleht.
- Seejärel asuvad lapsed päkapiku pilti värvima ning vastust kirjutama. Valmis tööd pannakse suure ümbrikuga akna vahele
- Kui päkapikk on kirjad läbi lugenud, saadab ta pildid tagasi, et lapsed saaksid nendest näituse teha. Kirjavahetus võiks jätkuda...
- kogemuste jagamine kodupäkapikkude üllatustest

• vaese ja rikka mehe jõulude võrdlemine (Venni diagramm) „Vaese mehe jõulud” õ lk 87 • Õpilased saavad pala põhjal koostatud lünkteksti. Kõigepealt nad täidavad lüngad ennustavalt. Seejärel kuulavad nad pala õpetaja esituses ning kuulamise ajal teevad vajaduse korral lünkades parandusi. • ahellugemine • arutelu õ lk 87 küsimuste abil • tv h 102
• ennustav küsimus õ lk 88 A. Lindgren „Kuidas me Bullerbys jõule pühitseme” õ lk 88–89 • vaikne lugemine ja lausete sobitamine, võrdlemine kaaslaste tööga • oma kodu ja Bullerby jõulude tähistamise võrdlemine • tv h 103 „Mängime” õ lk 90 Tunni lõpus leitakse akna vahelt järjekordne üllatus päkapikult – kotike piparkookidega.
• esitus paigalindudest • vestlus lindude ja loomade elust talvel E. Enno „Linnukeste jõululaul” õ lk 91 • rühmatöö: lahtilõigatud luuletuse osade järjestamine ning kontrollimine õpiku järgi; ilmeka esituse harjutamine (meenuta hea esituse tähekest) • rühmade esinemine • tv h 104
• ennustava jutu mõtlemine tugisõnade (õ lk 92) abil H. Jürisson „Päkapikk Pirtsu jõulud” õ lk 92–93 • stoppidega (pala jagada kolmeks) lugemine, iga stopi juures mõeldakse, kuidas lugu jätkub • küsimuste kirjutamine Sirelihaldjale või Pirtsule • Sirelihaldja ja Pirtsu valimine • koostatud küsimuste abil pressikonverentsi läbiviimine • tv h 105
• Tahvlil on suur varese pilt jõulukaartidega kinni kaetud. Laps, kes kirjutab tahvlile õigesti <i>h</i>-ga algava sõna, saab ühe kaardi ära võtta. • vestlus vareste elust talvel J. Oro „Varese jõulud” õ lk 94 • lugemine paarilisega, paaride esinemine

- Tahvlil on lause „Gunnar ja Georg, Ziina ja Žanna tahavad kuusele ehteid panna”:
- lugemine liigutustega vaikselt, valjusti, kiiresti, aeglaselt
- lause seostamine kirjatehnikaga, millist tähte kordama hakatakse
- G, Z ja Ž harjutamine õhus, laual sõrmega, tv lk 67 ja abijoontega vihikus
- kaaslaste tööde vaatlus ja tunnustamine
- tv h 106
- etteütlus: *h* sõna alguses

J. Oro „Jõuluvana” õ lk 95

L. Tungal „Jõuluvana lapselapsed” õ lk 96

E. Esop „Jõuluõhtul” õ lk 97

Rahvalaul „Jõuaks, jõuaks jõulud tulla” õ lk 97

- luulehommik, kus esitatakse antud luuletusi õpikust või mujalt leitud
- tv lk 68 kirjatehnikaülesanne
- tv lk 69–77 on kordamis- ja lisaharjutused

K. Kumberg „Hüljatud nukud” õ lk 98–101

Näidend sobib hästi klassi või kooli jõulupeol esitamiseks. Suurema klassi puhul saab ühte rolli mängida mitu õpilast.

Kui näidendit õppida, siis saab luuletused ja mõned lugemispalad lihtsalt läbimata jätta. Tuleb teha valik.

- kontrolltöö nr 4
- kokkuvõte kolme nädala eesmärkide täitmisest

AJARATAS EI JÄÄ SEISMA (16. nädal) Õpilane oskab • öelda kuude nimetusi õiges järjekorras; • kuude nimetusi kirjutada; • oma sünnikuust jutustada; • teabeteksti põhjal küsimustele vastata; • palast pildisarja abil jutustada. Õpilane teab, • et aeg ei peatu; • et ajamõõtmiseks on mitu võimalusi; • mis on ööpäev; • missugused on aastaegade tunnused.	Lisakirjandus Tiia Toomet „Suur aeg ja väike aeg”, rmt „Supersünnipäev”, lk 46–55 Ilmar Trull „Kalendrijooks”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 84 Ilmar Trull „Aasta kee”, rmt „Väike viisakas kärbes” lk 67
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala vanasõna: alustada võib vestlusega rattast, selle seismajäämisest või -jätmisest Mis on ajaratas? Abiks võib võtta papist ratta, millele on kirjutatud sõnad MINEVIK, OLEVIK ja TULEVIK. Ajaühikutevaheliste seoste selgitus (sekund, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand, millennium). H. Kào „Minevik ja tulevik” õ lk 6 • luuletuse vaikne lugemine • luuletuse esitus mõne õpilase või õpetaja poolt • vestlus eelmise aasta tegemistest ja juhtumistest klassis ning peres • alanud aasta soovide nimekirja koostamine Iga õpilane kirjutab oma soovid-plaanid paberile. Õpetaja kogub need ümbrikusse ja paneb hoiule ning aasta pärast vaadatakse, mis täitunud, mis mitte. K. Ušinski „Neli soovi” õ lk 7 • mõistatamine, mõistatuse juurde sobiva pildi valimine lk 7 • pealkirja järgi loo sisu ennustamine • pala vaikne lugemine	

- piltide (võimaluse korral seinal) vaatlus
- valiklugemine: õpetaja osutatud pildile vastava lõigu lugemine
- RÜHMATÖÖ: 1) rühmade moodustamiseks on paberist lumehelbed, lilled, maasikad, seemned; 2) reeglite kokkuleppimine ja kohtuniku valimine; 3) tahvlil arvestustabeli pidamine; 4) otsuse tegemine (eeldatavasti on otsus samasugune, kui palast välja tuleb)
- tv h 1

- töö kuude nimetustega
Tahvlil on sedelid (4 värvi vastavalt aastaegadele) kuude nimetustega, lapsed järjestatavad need õigesti. Esialgu ei pöörata värvidele tähelepanu. Lisatakse sedelid kuude rahvakalendri nimetustega, moodustatakse paarid.

L. Rimmel „Laul kuudest” õ lk 8

- luuletuse vaikne lugemine ja illustratsioonilt vastava koha leidmine
- tahvlisedelite asetamine ringselt aastaegade järgi
- tv h 2
- luuletuse korduv lugemine nii, et lapsed, kelle sünnikuust on parasjagu juttu, tõuseb püsti
- Õpetaja jutustab oma sünnikuust seda nimetamata. Lapsed mõistavad, millisest kuust on jutt.
- tv h 3, oma sünnikuust kirjutamine võiks jääda koduseks tööks
- väitemäng
Tahvlilt võetakse sedelid kuude nimetustega, loosiga saadud kuu kohta öeldakse väiteid klassile mõistatamiseks.

- kuude nimetuste kordamine suuliselt, võib teha tv h 5 või jätta see kordavaks koduseks kirjutamisülesandeks
- Tahvlile on joonistatud ring, millega seekord kujutatakse ööpäeva. Ring on aluseks ideekaardile. Lapsed räägivad, mida nad teavad ööpäeva osadest ja vastavatest tegevustest, õpetaja paneb mõtted ideekaardile kirja.

A. Kass „Õö ja päev” õ lk 9

- Missugune ööpäeva osa on kõige tähtsam? Ennustatakse ja seejärel otsitakse lugemispalast vaikse lugemise ajal vastust sellele küsimusele.
- tv h 4
- tunni alguses tahvlile koostatud ideekaardi täiendamine

- Klassi on üles pandud näitus laste ja õpetaja kaasa võetud kelladest.
- Õpetaja loeb ette katkendi „**Meile antud aeg**” õ lk 10 nii, et sõna *kell* kohal teeb pausi. Õpilased pakuvad, milline sõna sobib pauside kohale.

- ajaühikute kordamine eelmistes tundides kasutatud ajaratta abil, kella lisamine
- näitusekellade vaatlemine
Milline kell on kõige vanem? Mille poolest see erineb praegustest kelladest? Õ lk 11 kellapiltide vaatlemine ja võrdlemine näitusekelladega.

Kuidas vanasti aega mõõdeti? Õ lk 10–11

- pala vaikne lugemine
- lugemise lõpetamise järjekorras paaride moodustamine
- Õ lk 11 küsimustele vastamine paaristööna erinevate paarilistega ja lõpetuseks ühisarutelu (tahvlil on kellapildid, mille pöördel antud küsimused)
- hetkeseisu väljendamine kõigi õpitud ajaühikute abil
NB Käelise tegevuse tunnis võiks iga laps kavandada oma kella.

- mõistatamine Õ lk 12
- oma elu ettekujutamine kella ja muude vahenditeta, mille abil saab aega määrata
- Õ lk 13 piltide vaatlus, lausete moodustamine

Eesti rahvajutt „Vanaõeluse silm” Õ lk 12–13

- vaikne lugemine
- Mis esemed võiksid veel vana aja inimest üllatada?
- korduvlugemine sõnavahetusega
- pala ümberjutustamine piltide abil või rühmatööna väikesed lavastused võõraste esemetega
- tv h 6 koduseks harjutamiseks

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

TÄNASIDA TOIMETUSI ÄRA VISKA HOMSE VARNA (17. nädal) Õpilane oskab - nädalapäevade nimetusi kirjutada; - pildi järgi jutukest kirjutada; - endale päevaplaani koostada. Õpilane teab, - et lugemine aitab õppimisele kaasa ja laiendab silmaringi; - kuidas plaanid aitavad elu paremini korraldada; - et igal jutul on kolm osa (alustus, sisu, lõpetus).	Lisakirjandus Henno Käo „Siil Sagriku seiklused” lk 5–9 Piret Raud „Sanna ja salakütid” lk 5–9 Ilmar Trull „Talveuni”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 81 Aino Pervik „Härä LugemisHull”, rmt „Ühes väikeses veidras linnas” lk 11–14 K. F. Aakeson „Lolli poisi unistus”, rmt „Sallie lood” lk 66–71
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala eesmärkide seadmine - nädala vanasõna: tahvil kaks paberist nagi kujutist (ühele kirjutatud TÄNA, teisele HOMME) ja kaks sedelit (<i>tänased tööd; homsed tööd</i>); sedelite ja nagide sobitamine - vanasõna sõnastuse kaasajastamine - mõistatused õ lk 14 - nädala vanasõna seostamine raamatuga Mis täna loed, seda homme tead. Mis täna loetud, see homme mälus. L. Tungal „Mõni rida raamatust” õ lk 14 - õpetaja esitus - vaikne lugemine - ahellugemine ridade kaupa - iga õpilane õpib ühe või kaks rida pähe - luuletuse esitamine peast ridade kaupa klassi ees - arutelu õ lk 14 raamatupuu põhjal - oma lugemiskogemuse jagamine, klassi raamatupuu vms vaatlus - tv h 7 lausete lõpetamine	
Õpetaja jutustab loo, mida ta pole õpilastele varem julgenud tunnistada. Laste enda lugude jutustamine.	

- ennustamine
Mis hirmus lugu võis Jaakol juhtuda, millest ta ei julgenud kodus rääkida? Paaristööna pannakse mõttet kirja. Seejärel loevad paarid ühekaupa oma mõtted ette nii, et juba öeldut enam ei korrata.

I. Lember „Hirmus lugu” õ lk 15

- pala vaikne lugemine
- paarislugemine dialoogina, kiiremad vahetavad rolle
- palajärgsed küsimused
- tv h 8, paaristööna põhjenduste jagamine
- arutelu või kahekõne koostamine ning selle esitus klassile (Lõhkusid koolis kogemata koridori akna. Kuidas sa juhtumist oma vanematele teataksid?)

- Mis on plaan? Missuguseid plaane lapsed teavad?
- õ lk 16 plaanide vaatlus ja vestlus nende põhjal
- nädalapäevade ning vastavate lühendite kordamine
- küsimuste koostamine plaanide järgi, nendele vastamine
Näide: Karu-Kusti tahab pühapäeva hommikul siilile külla minna. Mis kell ta peab bussipeatuses olema?

J. Rannap „Karu-Kusti päevaplaan” õ lk 16–17

- pala vaikne lugemine
- lugemine ülesandega (tv h 9 1. osa)
- arutelu „Miks alustas Kusti plaani täitmist selle alumisest otsast?”
- jutustamine õ lk 17 pildi järgi
- Mis sa arvad, kuidas õnnestusid Karu-Kusti plaanid järgmisel päeval?
- oma järgmise päeva plaani koostamine (tv h 9 2. osa)
- nädalapäevade kordamine – tv h 10 soovitatavalt koduseks ülesandeks

- tv h 11 ja CD 24
- arutelu „Miks on oluline plaanitu teoks teha? Kuidas muutuvad pere plaanid, kui mõni pereliige jätab need täitmata?”

K. Kumberg „Plaanid-plaanid” õ lk 18–19

- ennustamine allajoonitud sõnade abil
- pala vaikne lugemine
- lugemine koos tv h 12 täitmisega
- õ lk 19 pildi vaatlus
Kes on pildil ja mida nad teevad?
- arutelu: „Mida Henri mõtles, kui ta isa autovõtmed ära peitis?”
Kas pere sõitis veekeskusesse?
- Mida toredat teie koos perega olete nädalavahetustel teinud?

• tv h 13 • tegelaste nimede kirjutamine tahvlile tulpa • iga tegelase nime kõrvale kirjutada pildi järgi, mida ta teeb • tegelaste ja tegevuste põhjal lausete moodustamine suuliselt • jutu põhiosa (sisu) kirjutamine • osade eraldamine joontega	
• kokkuvõtte nädala eesmärkide (plaanide) täitmisest	
KUI TÖÖ TEHTUD, SIIS AEG PUHATA (18. nädal) Õpilane oskab • kirjutada inimeste ja loomade nimed suure algustähega; • talvest lugemispala ja piltide järgi jutustada; • märgata, et kirjanik väljendab tavalisi sündmusi mõnikord erilises sõnastuses. Õpilane teab, • kuidas talvel riietuda.	Lisakirjandus Tiia Toomet „Tsirkus ümber maailma”, rmt „Supersünnipäev” lk 25–32 Andrus Kivirähk „Hendrik ja suusad”, rmt „Kaka ja kevad” lk 82–84 Leelo Tungal „Lumememmede sündimine”, rmt „Sinilillega lumememm” lk 7–12
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala vanasõna Tahvlil on vanasõna algus „Kui töö tehtud, ...”, mõeldakse sobiv lõpp. • Miks peab puhkama? Millal ja kuidas sina puhkad? • Mis on külmapüha? • tv h 14 ja CD 25 ja 26, lünkade täitmine • Mida võiks teha, kui on külmapüha? L. Tungal „Külmapüha” õ lk 20 • luuletuse vaikne lugemine • rühmatööna ühe salmi päheõppimine • luuletuse esitus • arutelu „Mida teevad lapsed selles luuletuses valesti?” • Tahvlil on kolm pealkirja: <i>Kelgutajad</i>, <i>Uisutajad</i>, <i>Suusatajad</i>. Iga pingirida saab ühe pealkirja, mille alla kordamööda nimesid kirjutatakse. Õigekirja kontrollimine. Nimesid on hea kasutada pildi järgi jutustamisel. • tv h 15 soovitatavalt koduseks tööks	

- pildid aastaegade, võimaluse korral projitseerida seinale
- tv h 16, algul moodustatakse lauseid suuliselt, seejärel kirjutatakse kõige paremad laused töövihikusse

K. Kass „Issiga kelgutamas” õ lk 21

- vaikne lugemine
- ülesandega lugemine (sedelitel on riietusesemete nimetused, need tuleb rühmitada vastavalt sellele, kelle seljas need olid)
- palajärgsed küsimused, soovitused külmetavatele vanematele võiks koostada rühmatööna
- harjutav etteütlus (nimed ja nimetused)

- vestlus teemal „Talv ja lilled”
Missuguseid lilli oled näinud AINULT talvel?

H. Käo „Andekspalumise lilled” õ lk 22–23

- loo sisu ennustamine piltide järgi
- paarislugemine lõikude kaupa, üks paarilistest loeb lõigu ette, teine püüab sisu ümber jutustada, seejärel rollide vahetus
- tv h 17 lausete lõpetamine 2. ja 3. lõigu abil
- tv h 17 kava koostamine
- paarilisega jutustamine piltide ja kava järgi
- aheljutustamine, teatepulgaks valgest paberist lilleke
- Miks on palal selline pealkiri? Miks joonistas talv aknale lilli?

- Mõttele liitsõnu, mille 1. sõna on LUMI (LUME). Sõnade kirjutamine tahvlile
- tv h 18
- tv h 19 ja CD 27
- rühmatöö: lumememme tegemise õpetuse koostamine

L. Rimmel „Lugu lumememmest ja lumetaadist” õ lk 24

- vaikne lugemine, tahvlile liitsõnade (täiendsõnaga *lumi*-) moodustamine
- memme ja taadi kirjeldamine illustratsiooni põhjal
- tahvlile kirjutatud sõnade abil suuliselt lausete koostamine
- Kuidas sobib nädala vanasõna loo lõpetuseks?

- tahvlile ideekaardi „TALV” koostamine

Talve pilt õ lk 24–25

- pildi põhjal sõnade lisamine ideekaardile
- pildil olevatele tegelastele (tüdruk, poiss, onu, koer) nimede mõtlemine
- lausete kasvatamise mäng
Õpetaja ütleb pildi järgi ühe lühikese lause. Lapsed lisavad ükshaaval sõnu, et lause oleks ilmekam.

- rühmatöö: igale rühmale antakse õpikupildi üks osa, mille järgi ühiselt koostatakse väike jutt; jutud esitatakse klassile - tv h 20 soovitatavalt koduseks tööks	
Etteütlus (nädalapäevade ja kuude nimetused, inimeste nimed)	
kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
IGAL LINNUL OMA PESA MEELE JÄRELE (19. nädal) Õpilane oskab - pala kahekõnena lugeda; - kooli ajaloo kohta küsimusi moodustada; - teises rollis jutustada; - kirjutada kohanimed suure algustähega. Õpilane teab, - kes on Henno Käo ja tunneb tema loomingut; - kuidas teadet kirjutada; - mis on sama- ja mis vastandtähendusega sõnad.	Lisakirjandus Kätlin Vainola „Pikk kodutee”, rmt „Ville” lk 70–78 Leelo Tungal „Notsu reisid”, rmt „Porgand töötab porgandina” lk 19 Janka Lee Leis „Hanna ja Aleksi varakevad”, rmt „Anna ja Aleksi lood. Kevad ja suvi” lk 7–15
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala eesmärkide seadmine - Nädala vanasõna on esitatud <i>bi</i>-keeles (iga silbi järel <i>bi</i>). Vanasõna n-õ tõlgitakse eesti keelde ning selgitatakse selle tähendust. - õ lk 26 pildi vaatlus Kust mees tuleb? Kuhu viivad ülejäänud teed? Millistesse kohtadesse viivad teed sinu kodupaigast? O. Saar „Teed” õ lk 26 - õpetaja esitus - tv h 21 1) oma kodukoha märkimine kaardile, 2) luuletuse lugemine, 3) luuletuses nimetatud kohtade märkimine kaardile - kohanimed õigekiri õ lk 27, tv h 22 - paaristöö õ lk 27 tabeli järgi - Tahvlile on <i>bi</i>-keeles kirjutatud selle tänava nimi, kus kool asub. Kes on tänava nime üles leidnud, läheb vahetundi.	

- Sedelitel on sõnade SUUR ja VÄIKE sünonüümid (*tilluke, pisike, kribul, väheldane; lahmakas, tohutu, pirakas, hiiglaslik*). Tahvlil või rühmas tuleb sedelid õigesti kahte rühma jaotada. Seejärel tehakse palaeelne harjutus õ lk 28.

Soome rahvajutt „Lugu pisi-pisikesest eideribulast” õ lk 28

- vaikne lugemine
- lugemine sõnade asendamisega
- Kus eideribul elas? Mis kohti sa Soomes tead?
- tv h 23, kiirematele lisaülesandena paaristöö tv h 21 Eesti kaardiga

- Õpilased on selleks päevaks kaasa toonud Henno Käo kirjutatud raamatuid. Koos seatakse nendest üles näitus. Või viiakse tund üldse läbi raamatukogus.
- laste eelteadmised H. Käo ja tema raamatute kohta, vestlus
- soovitatavalt suurem Henno Käo pilt

Henno Käo õ lk 29

- iseseisev lugemine koos töölehe täitmisega
Tööleht: 1) pealkirjaosade õigesti ühendamine. 1. tulp: Noorpagana, Hinge, Oli, Väike kahvatu, Maailma, Ahju, Dondi; 2. tulp: maailma lõppu, Kummitus, koll, üks, lood, korter, ots, jutud, mujal, loomine;
2) teksti põhjal küsimustele vastamine: Kus sündis Henno Käo? Mida ta tegi koolipoisina? Miks ta läks Tartusse? Millega tegeles Henno Käo pärast kunstikooli lõpetamist? Kui palju lasteraamatuid ta on kirjutanud? Kes joonistas tema raamatutesse pildid? Mitmel korral valisid lapsed Henno Käo raamatud oma lemmikraamatuteks?
- näituse ja õpikupiltide abil endale lugemiseks raamatu valimine

- rollimäng „Mõttele ennast linnuks” Mis mured on lindudel talvel?

H. Käo „Inimese pesa” õ lk 30–31

- vaikne lugemine ülesandega leida vastus küsimusele „Mis on inimese pesa?”
- valiklugemine (palajärgne 1. ülesanne)
- tihase ja varblase kahekõne lugemine
- vestlus lindude toitmisest
- tv h 24 teate kirjutamine
- tv h 25

- pildi vaatlus õ lk 33
Mis on vana? Mis on uus? Väliste erinevuste leidmine, oma koduga võrdlemine.

H. Käo „Vana ja uus” õ lk 32–33 • vaikne lugemine • ahellugemine • tv h 26 • arutelu elu üle uues ja vanas majas • tv h 27, soovijad loevad oma lood klassile ette • LISAKS: küsimuste koostamine oma koolimaja kohta, võimaluse korral kohtumine koolijuhiga	
• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
KUS LIND LENDAB, SÄÄLT PESA LEIAD (20. nädal) Õpilane oskab • skeemi järgi juttu koostada; • kirjutada inimeste ja loomade nimed suure algustähega; • jutustada lugu ühe tegelase rollis. Õpilane teab, • kuidas teed juhatada. Õpilane saab aru, et kõik unistused ei saagi täituda.	Lisakirjandus Indrek Koff „Vanaisa maja” rmt „Kui ma oleksin vanaisa” lk 10–13 Siiri Laidla „Sandra kevad ja suvi” lk 50–57 Jaan Rannap „Koolivaheajal”, „Talvised külalised”, rmt „Jänesepoeg Juss ja Karupoeg Kusti” lk 49–51 ja lk 47–48 Meelike Saarna „Linnakodu ja maakodu”, rmt „Kuldsed põrnikad” lk 5–6 Ilmar Trull „Teeme sõitu”, rmt „Järvevaht ja joogivesi” lk 12 Kätlin Vainola „Jaanipidu”, rmt „Ville” lk 185–200 Heiki Vilep „Autoga maale”, rmt „Katus sõidab” lk 46
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • Nädala vanasõna on esitatud lünktekstina, lüngad sõnade <i>lind</i> ja <i>pesa</i> kohal. Sõnavalik lünka: <i>lehm, kärbes, lind, kodu, pesapuu</i>. Vanasõna selgitus ja arutelu selle põhjal. • Tahvlil on sildid MAA ja LINN. Õpilased seisavad selle sildi juurde, kus nemad tahaksid elada. Lapsed võiksid oma valikut ka põhjendada. • Luuletuse ja pildi vaatluse põhjal ennustatakse, kas luuletus on rõõmus või kurb, millest see räägib.	

L. Tungal „Läheks linna” õ lk 34 (õpiku 2. trükkis on luuletuse 5. reas ekslikult sõnasse <i>satelliidi antennist</i> viga sattunud) • vaikne lugemine • luuletusejärgsed küsimused õ lk 34 • Mis nõu võiks anda vanale majale? • mäng „Maa ja linn”: mängujuht viskab palli ning ütleb sõna MAA või LINN, pallipüüdja ütleb ühe sobiva sõna.
• ennustava loo mõtlemine märksõnade (<i>kirp, kärbes, linnatee, köögis, padi</i>) abil • Miks inimesed vahetavad elukohti? Rahvajutt „Kirp ja kärbes” õ lk 35 • vaikne lugemine • kirbu või kärbe rollis lugemine paaristööna, mõni esitus ka klassi ees • rollis jutustamine • Kus on kirbul ja kärbsel hea elada? • inimeste võrdlemine kirbu ja kärbsega • tv h 28 Nimeta ka oma eesnime esitähega algav kohanimi.
• tv h 29 • pealkiri ja illustratsioon K. Prügi „Üks linnaosa, Tuulemägi nimeks” õ lk 36 • Vaikse lugemise ajal leitakse ka vastus küsimusele „Miks on linnaosal niisugune nimi?”. • Nimevaliku põhjendamiseks leiavad õpilased tekstist vastavad laused. • tv h 30
• tahvlil ideekaart liiklusvahenditest • hommikused tähelepanekud liiklusest A. Pervik „Autopõrnika salaunistus” õ lk 37–38 • 1. osa paarislugemine lõikude kaupa Üks paariline loeb, teine jutustab kuuldu ümber. • jutustamine märksõnade abil • oma unistuste liiklusvahendi joonistamine (sobiv teha kunstiõpetuse tunnis) • 2. osa paarislugemine • tv h 31 skeemi järgi jutu kirjutamine

- tv h 32 ja CD 28
- mõistatus kassi kohta
- mäng „Kes ma olen?”

Õpilase seljale kinnitatakse sedel ühe loo tegelase nimetusega ning ta esitab klassile JAH-EI küsimusi, et teada saada, kelle rollis ta on.

E. Raud „Kes on kassipoeg?” õ lk 39

- vaikne lugemine
Kiiremad lugejad koostavad loetu põhjal küsimusi. Küsimused kogutakse korvi.
- küsimustele vastamine
Vastamiseks võetakse korvist loosiga küsimus.
- pala korduvlugemine koos loomalastele pandud nimedega
- vestlus lemmiklooma võtmisest perre
- tv h 33

Kontrolltöö nr 5, kordamisharjutused tv lk 81–82

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

KES TÖÖD TEEB, SEE RÕÕMU NÄEB (21. nädal)

Õpilane oskab

- kaaslastele küsimusi esitada;
- pildi järgi jutustada;
- kuulutust ja kutset eristada.

Õpilane teab,

- kuidas istutatakse puud;
- millal esitada küsimus MIS? ja millal KES?;
- kuidas lahendada ristsõna.

Lisakirjandus

Meelike Saarna „Kolm karjamaarada”, rmt „Kuldsed põrnikad” lk 62–63
Ulf Stark „Täitsapoiss”
Ilmar Trull „Linnumajad”, rmt „Tuvi jalutab” lk 25
Eve Hele Sits „Õuna sündimise lugu”, rmt „Mutionu Mati” lk 34–35
Piret Raud „Printsess, kes armastas puhtust”, rmt „Teistmoodi printsessilood” lk 14–16
Ilmar Tomusk „Volli istutab puu”, rmt „Volli kasvab suureks” lk 34–41

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispaalade kaupa
(käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- nädala eesmärkide seadmine
- nädala vanasõna
Tahvlil on mõned vanasõnad. Õpetaja etendab nendest ühte. Klass leiab sobiva vanasõna.

- RÕÕMUPÄIKE: Iga laps saab ühe kollasest paberist riba (nn päikesekiire): ta kirjutab sellele, mis tööst ta on rõõmu tundnud. Kiirtest kujundatakse päike tahvlile või seinale.
Kiirtelt valitakse need tööd, mis on seotud kodu või koduümbruse kaunimaks muutmisega.

L. Tungal „Meelespea” õ lk 40

- vaikne lugemine ja küsimustele vastamine
- lugemine ridade kaupa (poisid, tüdrukud)
- tv h 34
- luuletuse päheõppimine

- Mis on heategevuskontsert? Kas oled sellisel kontserdil osalenud?

Kuulutus „Paneme pargi õitsema” õ lk 41

- kuulutuse lugemine
- paaristööna kuulutuse põhjal kaaslastele küsimuste esitamine ning nendele vastamine
- kontserdikavast etteastete asendite lavastamine klassile mõistatamiseks
- tv h 35 ja 36
- oma kooli või klassi heategevuskontserdi kavandamine

- Tahvlil on anagramm DAVBAUS (*vabadus*). Mis on vabadus?

H. Kão „Sinine vabadus” õ lk 42

- Kordamööda selgitatakse järgmisi sõnu: *korstnast, vabadus, pilved, eeskujuks, nõginina, solvus, eputisi, kodune*. Äraarvatud sõna sedel kinnitatakse tahvlile.
- Õpetaja loeb teksti ette, asendades tahvlil olevad sõnad teistega. Õpilased leiavad tahvlilt sobivad sõnad ning järjestavad need õigesti.
- ahellugemine
- paaristööna palajärgsetele küsimustele vastamine
- tahvlil olevate sõnade põhjal anagrammide koostamine kaaslastele

- ühe puu nimetuse mõistatamine tähtede kaupa
 - See täht on sõnas KIVI, aga ei ole sõnas KIRI. (V)
 - See täht on sõnas MAAS, aga ei ole sõnas MOOS. (A)
 - See täht on sõnas HOOG, aga ei ole sõnas ROOG. (H)
 - See täht on sõnas SEEP, aga ei ole sõnas SUPP. (E)
 - See täht on sõnas ROOS, aga ei ole sõnas KOOS. (R)
- Kus neid puid kasvab sinu kodukohas? Milliseid puid kasvab sinu kodu ja kooli lähedal? Miks need on sinna kasvama pandud?
- Kes teab kõige rohkem puude nimetusi? Neid kirjutatakse rühmades etteantud aja jooksul.

H. Mänd „Puude istutamine” õ lk 43

- Tahvlil on sedelitel järgmised sõnad: *Tiit, kimp, sõbrad, töö, lahendus, Kadri, tüdrukud, auk, muld, kasvamine*. Need tuleb jaotada kahte veergu küsimuste KES? ja MIS? abil.
 - tahvlisõnade järgi juttude mõtlemine ja jutustamine kaaslastele
 - pala vaikne lugemine ja võrdlemine oma looga
 - palajärgsetele küsimustele vastamiseks vastavate lausete lugemine tekstist
 - tv h 37
- Märkus. KES? MIS? ei ole oodatav õpitulemus (töökavas ekslikult), seda ainult harjutatakse.

- pildisarja vaatlus õ lk 44
- tv h 38, lisaks antud sõnadega lausete koostamine

„Ühe puu elulugu” õ lk 44

- vestlus pildisarja järgi
Miks mingit tegevust tehakse? Miks pannakse tugipostid? Miks kastetakse? Jne
- jutustamine paarilisele, seejärel paaride ühinemine gruppiks, igast grupist üks jutt jutustatakse klassile
Soovitus. Pange üks tammetõru klassis algul vette, hiljem istutage potti ning seejärel juba kellegi aeda või metsa.

- Tahvlil on sõnad KES? Ja MIS?. Sedelitel on valik sõnu lugemispalast. Kordamööda kinnitatakse need õige küsisõna juurde.
- antud sõnade järjestamine ja seostamine jutuks

A.-C. Vestly „Läbi metsa” õ lk 45

- Õpetaja loeb loo stoppidega ette. Iga pausi ajal võrreldakse toimunut ennustusega ning ennustatakse uus järg.
- Õpilased loevad pala vaikselt ning täidavad ristsõna tv h 39.
- tv h 40 kahekõnede koostamine ja esitamine
- Aliase mäng sõnadega tunni algusest. Jagada klass pooleks ning kummastki osast valida üks selgitaja. Kumb pool saab kiiremini ülesandega hakkama?

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

KUIDAS TÖÖ, NÕNDA PALK (22. nädal) Õpilane oskab • kaaslastega koostööd teha; • loetud/kuuldud muinasjuttu ümber jutustada; • fantaasialugu jutustada. Õpilane teab, • millised sõnad vastavad küsimusele MISSUGUNE?; • miks on töö vajalik; • et alati ei ole töötasuks raha; • et iga heategu leiab tasu; • et inimesed on asjadest olulisemad.	Lisakirjandus Kerttu Soans „Mari ja Jüri 10 ametit” Jaanus Vaiksoo „Onu Heino elukool”, rmt „Onu Heino eksis ära” Aidi Vallik „Meistrimees papa”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 49 Heiki Vilep „Kuidas issi telekat remontis”, rmt „Katus sõidab” lk 22 Marju Õunapuu „Kuninganna Ann on hädas riigieelarvega”, rmt „Kuninganna Anni lood” lk 78–79 Leelo Tungal „Kuldsed käed”, rmt „Porgand töötab porgandina” lk 12 Tiina Saar „Eduard ja Pihla hakkavad töövarjudeks”
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala vanasõna Tahvlil on vanasõna antud lüngaga. Kuidas _____, nõnda palk. Sõna äraarvamisele järgneb vestlus töödest. Missuguseid töid lapsed oskavad teha? Kuidas nad on õppinud mingit tööd tegema? Missugust tasu nad on oma töö eest saanud? O. Saar „Tööd” õ lk 46 • õpetaja esituse kuulamine koos ülesandega (Milliseid töid on ilmas luuletuse põhjal? Mida mingi töö tähendab?) • mäng „Töövahendid”: õpilane võtab kotikesest kinnisilmi ühe töövahendi ja imiteerib vastavat tööd; kaaslased mõistatavad, mis töö ja töövahendiga tegu on • tv h 41 • rühmatöö: luuletuse lugemine räppides • Kaarel Köhkleja ja dilemma, soovituste koostamine kiirema otsuse tegemiseks • küsimus MISSUGUNE? • kokkuvõtte tunnis tehtud tööst ja saadud tasust	

- arutelu „Miks on vaja tööd teha?”
Paarilised panevad oma mõtted kirja, seejärel ütlevad paarid kordamööda oma mõtted klassile, mille järgi õpetaja täidab ideekaardi tahvlil.
- Loosiga saab iga laps ühe tegelase (kuuse, orava või rähni) väikse pildi. Õpilased liiguvad oma piltidega klassis ringi ja tutvustavad üksteisele oma tegelast nendega seotud tööde järgi.

J. Rannapi järgi „Tohtri tasu” õ lk 48

- vaikne lugemine
- rühmade moodustamine piltide abil nii, et igas rühmas on kolm erinevat tegelast (piltidel võiksid olla ka numbrid, siis on rühmasid kergem moodustada)
- näidendi õppimine rühmas
- rühmade esinemine
- tv h 42

- Tahvlil on järgmine skeem: _____, _____ ja _____

Sedelitel on sõnad *HIIR*, *VÄHK*, *SITIKAS*. Kordamööda saavad kolm last võtta sedeli, selgitada sõna klassile ning pärast äratundmist paigutada skeemile.

- Nüüd saavad õpilased nende sõnade abil ennustada muinasjutu sisu.

A. Jakobson „Hiir, vähk ja sitikas” õ lk 49

- Vajaduse korral võib sõnade järjekorda tahvlistseemil muuta.
- vaikne lugemine
- korduvlugemine koos vastuste otsimisega küsimusele „Mida tegi sulane pärast esimese, teise ja kolmanda palga saamist?”
- tv h 43 ja CD 29 muinasjutu lõpu kuulamine
- tv h 44

- pildimäng: ülesanne on ära arvata, kes on pildil
Pildil on mereröövel lusikas ning pilt on kaetud. Üksaaval hakatakse pildilt kattetükke eemaldama. Kui pilt on ära arvatud, eemaldatakse kõik kattetükid.

- Kes on röövel? Kus on lusika meri ja mida lusikas võiks röövida?
- tv h 45

A. Kivirähk „Mereröövel lusikas” õ lk 50–51

- Õpetaja loeb 1. osa kaks esimest lõiku klassile ette. Seejärel ennustatakse, kuidas lusikal röövimine edeneb.
- 1. osa vaikne lugemine alates 3. lõigust
- Heledamalt trükitud osa loetakse röövli moodi.

- Ennustatakse, mis saab lusika röövisaagist. Abi võiks olla illustratsioonist lk 51.
- 2. osa vaikne lugemine ja tv h 46
- mereröövlile tänumedali kujundamine

Lisaks: uute lugude mõtlemine (ül õ lk 51)

Need sobiksid esitamiseks näiteks klassiõhtul.

- rühmatöö
Rühmad moodustatakse tähesedelite (K, A, L, I, S) abil nii, et ühesugused tähed on ühes rühmas. Etenduse „Kallis” mõtlemine ja esitamine.
Etenduste põhjal tehakse kokkuvõte, mis või kes on kallis.

H. Kào „Liiga kallis” õ lk 52

- Õpetaja loeb ette 1. lõigu nii, et jätab vahele mõned sõnad. Õpilased leiavad need üles. Edasi jätkatakse samasugust lugemist paarides.
- Miks sellest poest asju ei osteta?
- Arutelu rühmas, mida teha, kui võidada miljon eurot. Iga rühm koostab suurele lehele ideekaardi. Need pannakse klassis välja. Seejärel vaadatakse neid hoolega ja esitatakse autoritele täpsustavaid küsimusi.
- tv h 47
Kindlasti arutada küsimused enne läbi ning teha läbi ka üks õpetaja näide.

- Iga laps saab tüki kuldset paberit ja lõikab sellest välja ühe asja, mida ta endale kullast tahaks. Oma väljalõike tutvustamine ja valiku põhjendamine kaaslastele.
- rühmatöö
Iga rühm saab loosiga kaks sõna ning koostab nende abil väikese luuletuse.
Sõnad või sõnapaarid on: *kullast küünlajalg, kuldmedaljon, kullast käevõru, kulduur, kuldraamiga pilt, kuldne süda, kuldsed käed, kuldmuna, kuldsuu, kullake.*
- luuletuste esitamine

I. Lember „Kuldne perekond” õ lk 53

- vaikne lugemine
- eespool kasutusel olnud sõnade-sõnapaaride rühmitamine Jaako või Kelli kodu järgi
- Mis on olulisem, kas kuldsed asjad või kuldsed mõtted ja teod?
- tv h 48

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

MU ISAMAA, MU ÕNN JA RÕÕM (23. ja 24. nädal) Õpilane oskab • sõnadega KELLESE?, MILLESSE?, KELLEGA?, MILLEGA?, KELLETA?, MILLETA? küsimusi moodustada; • sõnadele, mis vastavad küsimusele KUHU?, kirjutada õige lõpu. Õpilane teab, • mis on Eesti Vabariigi pealinn; • missugused on Eesti riigi sümbolid; • et eesti keelt räägitakse riigi eri paigus erinevalt; • et eestlastele on laulupidu väga oluline; • kuidas läbi viia küsitlust. Õpilane saab aru, mis on ajalugu.	Lisakirjandus Andrus Kivirähk „President kinnas”, rmt „Kaka ja kevad” lk 7–9 Jaan Rannap „Kõik puha teistmoodi”, rmt „Jänese poeg Juss ja Karupoeg Kusti” lk 54–56 Kerttu Soans „Teistmoodi Sirel” lk 28–41 Heiki Vilep „Eestimaa”, „Isamaa”, rmt „Katus sõidab” lk 4 ja lk 48 Aidi Vallik „Tahan presidendiks”, „Kevadine kodulaul”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 8 ja lk 10 Ilon Wikland „Minu vanaema majas”
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala tunnuslause „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm”, selle lahtimõtestamine • mõistete <i>KODUMAA, ISAMAA JA RIIK</i> selgitus • Seintel on sedelid riikide nimedega. Lastel on töölehed, millel olevas tabelis on nimetatud rahvused. Õpilased peavad klassi seintelt leidma iga rahvuse kõrval õige riigi. Õpetajal on olemas ka kontroll-leht. • Seejärel jaotatakse seintel olevad riikide nimed tahvlil kahte rühma: suured ja väikesed riigid. Kuhu Eesti kuulub? M. Sarapuu „Minu kodumaa” õ lk 54 • õpetaja esituse kuulamine • <i>minu juured</i> tähenduse selgitus • Seejärel moodustatakse rühmad ja iga rühm saab päheõppimiseks ühe salmi. • tv h 49 ja CD 30	

• tv h 50 oma arvamuse avaldamine alguses suuliselt ja seejärel selle üleskirjutamine • luuletuse esitamine rühmadega
• sõna SÜNNIPÄEV mõistatamine tähtede pakkumise teel Mis on sellel päeval teistmoodi? Mida riigi sünnipäeval tehakse? Millal on Eesti riigi sünnipäev? „Pidupäev” õ lk 55 • ahellugemine • Ringlev kirjutamine. Rühmade vahel liiguvad ringi lehed, millel igaühel on üks küsisõna (<i>Kellesse?, Millesse?, Kellega?, Millega?, Kellela? või Milleta?</i>). Õpilased kirjutavad lehtedele sobivaid sünnipäevaga seotud ühesõnalisi vastuseid. Märguande peale liiguvad lehed järgmise rühmani. Soovitavalt võiks igal rühmal olla kirjutamisel kindel värv. • täisküsimuste moodustamine teksti põhjal suuliselt (õpetaja koostab mõned nädisküsimused) • tv h 51 ja 52 koduseks harjutamiseks
• Õpetaja esitab teema mõistatamiseks väikese näidendi ajaloo uurimisest. Tore, kui ta kasutab ka mõnda vana eset. • Kuidas lapsed saavad aru sõnast AJALUGU? Ideekaardi koostamine tahvlile. • Uued sõnad (<i>keiser, soldat, ohvitser, kamandamine</i>) on tahvlile kirjutatud või sedelitel, teises veerus on sõnade selgitused. Sõna ja selgitus tuleb õigesti ühendada. E. Raud „Ajalugu” õ lk 56 • vaikne lugemine • ahellugemine Lastele antakse loosi teel sedelid lauselõppudega. Loetakse nii, et õpetaja loeb lausealgused ja lapsed sedelilt sobivad lõpu. • ideekaardi täiendamine • tv h 53 Intervjuu läbiviimine arutatakse koos läbi. Soovitav on üks intervjuu klassi ees ka läbi mängida. • vestlus vanematelt inimestelt kuulnud lugude põhjal. • väikese lünktekstiga töölehe täitmine: töölehel on 4-5 lauset, millest puuduvad sõnad <i>Eestisse, albumisse, sahtlisse, keldrisse, kohvrise</i> • tv h 54 koduseks harjutamiseks
• Teema mõistatamiseks alustatakse tundi pidulikult. Hümni saatel tuleb üks õpilane lipuga (sobib väike paberlipp) klassi ning kõik tõusevad püsti.

- tv h 53 kokkuvõtte intervjuudest
Algul tutvustab iga laps oma vastuseid rühmas, siis teeb rühm kokkuvõtte vastustest klassile.

H. Jõgisalu „Lipu heiskamine” õ lk 57

- tv h 55 – arvamine enne lugemist
- vaikne lugemine ning seejärel tv h 55 teine osa
Väidete õigsust tõestavad laused võiks ka klassis ette lugeda.
- Jutustamise ettevalmistamiseks täidab õpilane lünkteksti kolme viimase lõigu põhjal, sest nendes räägitakse lipu heiskamisest.

Vanaisa ja vennike tõmbasid nööri, lipp _____ varrast mööda üles, esialgu _____ rippudes, kuni pooles vardas tuul seda märkas ja kaasa viia tahtis. Lipukangas lõi _____. Juba _____ varda tipus sini-must-valge lipp kõigi oma _____.

Vanaisa kinnitas lipunööri ja ütles: „Pea meeles, poiss, lipu tõmbasime masti ka minu isa, sinu vana-vanaisa mälestuseks. Tema oli _____ kapral ja sai vaprust eest Vabadusristi.”

Õuesolijad vaatasid pika viivu uhkelt lehvivat lippu.

- jutustamise harjutamine paarilisega (jutustatakse teisele paarile)
- Tund lõpetatakse lipu väljaviimisega.
- tv h 56 koduseks harjutamiseks

- Tahvlile on joonistatud ajatelg, millele on märgitud aastad 1918, 1940, 1991. Nende aastaarvude tähenduse selgitus.
- Tahvlile on ennustamiseks kirjutatud tv h 57 põhjal küsimused. Naabriga arutatakse, missugused võiksid olla vastused.

„Kui kõrge on Pikk Hermann?” õ lk 58

- Ahellugemine nii, et loeb see, kelle käes on väike Eesti lipp.
- Tahvliküsimustele vastatakse suuliselt.
- tv h 57

- tahvlile ideekaardi „Tallinn” koostamine
Palaeelseid küsimusi saab õpetaja kasutada laste mõtete suunamiseks.
- Tahvlile pannakse ka kaks pilti, millest ühel kujutatakse Ülemiste vanakest ja teisel valvurit. Kes need võiksid olla? Kuidas nad võivad Tallinnaga seotud olla? (Õiget vastust veel ei ütle!)

- Õpetaja laual on kaks sedelit: 1. *Kas linn on juba valmis?* 2. *Linn ei ole veel kaugeltki valmis.*
Kahe pildi ja kahe lause sobitamine. Kumb ütleb mida?
- Ennustavate kahekõnede koostamine ja esitamine.
- Nüüd tutvustab õpetaja, kes on tegelikult piltidel.

F. R. Kreutzwald „Miks Tallinn iial valmis ei tohi saada?” õ lk 59

- vaikne lugemine
- lisalugemine kiirematele: üks paarilistest ütleb kaks sõna ühest lausest, teine õpilane leiab tekstist vastava lause
- ahellugemine, teatepulgaks võlukepike
- lünkteksti täitmine algul iseseisvalt, seejärel kontroll õpiku abil
- ideekaardi täiendus
- tv h 58 koduseks harjutamiseks

- Õpetaja tuleb sellesse tundi rahvariities või on tal näitamiseks kaasas üks rahvariideselik.
- Tahvlil on sõnad *kört, traksid, undruk, prunts, jope, siilik*. Joonitakse alla *seeliku* sünonüümid.
- Mis on kõrdikiri?
- tv h 60

H. Jõgisalu „Kördikirja laenamas” õ lk 60–61

- Tekst paljundada ning jagada 4-5 osaks ja liimida erinevat värvi paberitele. Igale rühmale antakse üks komplekt.
Rühmas loetakse tekst algul vaikselt läbi. Seejärel määratakse õige järjekord ning loetakse üksteisele ette.
Pärast lugemist esitab iga lugeja oma lõigu põhjal teistele kaks küsimust.
- tv h 59

- CD 31
- TRIPS-TRAPS-TRULLI mäng
Tahvlil on laulude pealkirjad. Laulud on valitud koostöös muusikaõpetajaga (soovitavalt laulupeoks õpitavad laulud).
Sedelitel on laulusõnad (piisab esimesest salmist).
Klass on jaotatud pooleks. Kordamööda võetakse laulusõnade sedelid ning leitakse tahvlilt õige laulu pealkiri.
(Parem oleks pealkirju muidugi määrata laulude kuulamise järgi.)
- arutelu „Miks peavad eestlased ennast LAULURAHVAKS?”

M. Sillaots „Laulupeol” õ lk 62–63

- Kaheksa õpilast kutsutakse klassi ette pala lõikude kaupa lugema.

• Teised õpilased on jaotatud rühmadesse. Iga rühm saab lahtilõigatult lugemispala kaheksa lõiku. Kuulamise järgi tuleb rühmal lõigud õigesti järjestada. • palajärgsed küsimused • tv h 61 • tv h 62	
• Pääsukese laulu kuulamise ja palaeelse mõistatuse lahendamise abil saab õpilane teada, kellest lugema hakatakse. • Siin võiks harjutada ka pala järel olevate laulusõnade lugemist. A. Jakobson „Pääsuke” õ lk 64–65 • paarislugemine Õpilane saab töölehe lausealgustega. Loetu põhjal kirjutab ta lausetele sobivad lõpud. Oma töö võrdlemine kaaslaste omadega. • tv h 63 sobib koduseks harjutamiseks.	
Etteütlus (<i>kellesse?, millesse?, kellega?, millega?, kellela?, milleta?</i>)	
• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
KEVAD KUTSUB ADRAD PÕLLULE JA LINNUD LAULULE (25. nädal) Õpilane oskab • küsisõnade KES?, MIS?, MISSUGUNE? abil küsimusi esitada; • tekstist vajalikku infot leida; • looduses toimuvaid muutusi märgata; • kahekõnet lugeda; • piltide järgi jutustada. Õpilane tutvub • tegusõna pöördelõppude ja küsimustega; • mitmesuguste lindude lauludega.	Lisakirjandus Kristiina Kass „Peeter ja mina õlitame õuemööblit”, rmt „Peeter ja mina” lk 23–26 Leelo Tungal „Lumememm ja sinilill”, rmt „Sinilillega lumememm” lk 64–70 Leelo Tungal „Lumememme lahkumine”, rmt „Porgand töötab porgandina” lk 55 Aidi Vallik „Lilled teki all”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 41–42 Heiki Vilep „Neli lumikellukest”, rmt „Katus sõidab” lk 24
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • Nädala vanasõna on esitatud lüngaga: _____ kutsub adrad põllule ja linnud laulule. Vali lünka õige sõna: <i>kevad, suvi, sügis, talv.</i>	

- Sõna *adrad* vajab lastele selgitamist, samuti vanasõna tervikuna.

J. Liiv „Tulen, tulen” õ lk 66

- Õpetaja esituse järel proovivad õpilased luuletuse sisu ühe lausega kokku võtta. (Kevad tuli ja sulatas lume.)
- kevademärkidest tahvlil ideekaardi koostamine

„Kevademärgid vanarahva kalendris”

- Tahvlil on kuupäevad 17. jaanuar, 2. veebruar, 24. veebruar, 21. märts, 25. märts, 1. aprill. Algul otsivad õpilased soovitatavalt oma õpilaspäevikust või seinakalendrist nende kuupäevade tähenduse rahvakalendris.
- Tore, kui õpetajal oleks mõne tähtpäeva kohta ka lugu ette lugeda. Valida saab siit: tõnisepäev – Sits, Eve-Hele „Mooni talurahva tähtpäevik” lk 30; Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 199–202; küünlapäev – Sits, Eve-Hele „Mooni talurahva tähtpäevik” lk 33; Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 204–205; madisepäev – Sits, Eve-Hele „Mooni talurahva tähtpäevik” lk 35; Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 225; kevadine pööripäev – Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 16; paastumaarjapäev – Sits, Eve-Hele „Mooni talurahva tähtpäevik” lk 37–38; Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 19–20; karjalaskepäev – Sits, Eve-Hele „Mooni talurahva tähtpäevik” lk 40; Tali, Ene-Maris ja Tarmo „Tähtraamat” lk 23.
- Seejärel loetakse õ lk 66.
- Tv h 64 võiks õpiku abiga algul vastata küsimustele ja seejärel teha sõnade ja piltide ühendamise osa.

- Nädala vanasõnas võiks seekord puududa sõna *kutsub*. Kas lapsed oskavad selle õigesti lisada?

- tv h 65

H. Runnel „Rongisõit. Rataste laul” õ lk 67

- Luuletust on soovitatav lugeda liigutustega, võiks lausa klassis ringi sõita.
- lugemine sõnade asendamisega
- kordamine kontrolltöös (tv h 7–9 lk 84) või selle kirjutamine

- Tahvlil võiks olla kevade ja talve pildid, näiteks Ü. Meistri joonistatud komplektist vm. Piltide võrdlemine. Millised muutused on toimunud?

H. Kão „Minek” õ lk 68

- vaikne lugemine
- valiklugemine: kuidas tuntakse lumest rõõmu?
- lume rollis lugemine
- tv h 66

K. Vallimäe „Kevad Karukülas” õ lk 68 • vaikne lugemine ja jutu erilisuse avastamine • nädala vanasõna laiendamine tänase tunni põhjal
• Nädala vanasõna meenutamine. Kes veel ärkavad? • Panna klassi välja või projitseerida seinale pilte liblikatest. Milliseid lapsed näinud on? • Paaristöö: iga paar saab kaks pilti erinevate putukatega ning mõtleb ühe kevadise dialoogi nende putukate vahel. E. Šim „Nõgeseliblikas ja kärbes” õ lk 69 • vaikne lugemine • lugemine kahekõnena • tv h 67 Sõnad võiks olla tahvlile kirjutatud ning suuliselt koostatakse sobivad küsimused (<i>mida teeb?</i> jne). Seejärel täidetakse harjutus iseseisvalt.
• nädala vanasõna kordamine: sõnade järjekord on sassis, korrastamine • tv h 68 ja CD 32 Hea, kui oleks võimalik ka kuulatavate lindude pildid välja panna. J. Rannap „Lindude laulud” õ lk 70 • vaikne lugemine • palajärgsed küsimused • tv h 69
• pantomiimid kevadest „Kevade pilt” õ lk 71 • Kes on piltidel? Mis on piltidel? Mida tehakse piltidel? • jutu ülesehituse kordamine: algus, põhiosa ja lõpetus • jutustamise hindamismudeli koostamine • jutu mõtlemine, selle esitamine paarilisele, seejärel rühmas • Rühmas toimub ka hindamismudeli järgi jutustamise hindamine. • tv h 70
Kontrolltöö nr 6
• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

URVAD SULLE, MUNAD MULLE (26. nädal) Õpilane teab • lihavõttepühadega seotud kombeid. Õpilane oskab • tööjuhendit lugeda ja selle järgi tegutseda. Õpilane tutvub • <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekirjaga.	Lisakirjandus Kristiina Kass, „Kuidas me issiga mune värvisime“, rmt „Petra lood“, lk 24–28 Aidi Vallik „Volbriöö nõiatöö“, rmt „Tirtsti ja turtsti“, lk 34 Wimberg, „Munapühad ja pühademunad“, rmt „Buratino laulud“, lk 10–11
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala tunnusütlus Tahvilil on neli pabermuna, mille pöördel on sõnad <i>urvad, sulle, munad, mulle</i>. Üksaaval pööratakse munad ümber ja loetakse sõnu. Seejärel ennustatakse, milline on nädala teema. Klassis võiks olla ka vaas pajuokstega ning kauss värviliste munadega. • tv h 71 E. Enno „Pühade ootel“ ö lk 72 • õpetaja esitus (kaks korda) • Õpilastel on töölehed lünktekstiga, mille täidavad kuulamise põhjal. Puududa võiksid näiteks järgmised sõnad: <i>lakka, munakene, muneb, pühi, munad, pühi, kanapesa, kana, kukekene, munevad</i>. Seejärel loevad õpilased luuletust paarilisega. • ülesanded ö lk 72 • Ö lk 73 järgi on õpetajal paberist munad vastavalt õpilaste arvule. Pooltel munadel on lühike, pooltel pikk isikulise asesõna vorm. Iga laps saab loosiga sõna ning nende põhjal moodustatakse paarid. Seejärel loetakse paarilisega koos õpiku näitelaused ja mõeldakse, kumb vorm lausesse paremini sobib. • tv h 72	
• äraarvamismäng Õpetaja kirjeldab ühte klassis olevat asja, milleks on jänese. Kirjelduste põhjal leiavad õpilased klassist jänese. • pealkirja järgi lugemispala sisu ennustamine • sõna <i>JÄNES</i> kahest tähendusest (1. loom, 2. piletita sõitja)	

I. Lember „Jänes trammis” õ lk 74–75

- Õpetaja loeb kaks esimest lõiku ette. Seejärel ennustatakse, mis võiks edasi toimuda.
- Õpetaja loeb koos ühe õpilasega kahekõne ette. Seejärel loevad õpilased kahekõnet paarilisega.
- arutelu
Küsimus võiks olla tahvilil ning selle all kaks osa: JAH, EI. Lapsed jagavad oma mõtteid, kas lihavõttejanesel võiks olla õigus piletitä sõita või mitte. Kumma sõna juures on väiteid rohkem, on võitja.
- tv h 73
- tv h 74 koduseks harjutamiseks

- Sõna LIHAVÕTTED on kriipsukestena tahvilil. Tähtede pakkumise järgi jõutakse õige sõnani. Seejärel selgitab õpetaja selle sõna tähendust. Asjakohane on tutvustada ka nende pühade teisi nimetusi (ülestõusmispühad, munadepühad) ja nende päritolu.
- tv h 75 lünktekstiga osa

A. Lindgren „Lihavõtted Bullerbys” õ lk 76

- vaikne ja ahellugemine
- tv h 75 2. osa
- palajärgsed küsimused
- Tunni lõpetuseks võiks õpetajal olla klassi peidetud üks väike üllatus, mis koos üles otsitakse.

Tulbiketi valmistamine koos tööjuhendi lugemisega sobib ilmselt paremini käelise tegevuse tundi.

- mõistatused õ lk 78
- Mitu last on õpetaja palvel (või õpetaja ise) kaasa võtnud sokke (soovitavalt villaseid). Võrreldakse sokke suuruse järgi ning mõeldakse, kellele need võiksid kuuluda. Kus kodus sokid tavaliselt on? Kas vahel ka vedelevad kuskil?

A. Kivirähk „Isa sokid” õ lk 78–79

- I osa ettelugemine õpetaja poolt
- järje ennustamine
- tv h 76

Et lugemispala ja harjutust seostada, võiks eelneda harjutuse täitmisele suuline töö nii, et töövihiku laused on eraldi sedelitel ning sokkidesse pandud. Kordamööda otsitakse laused üles ning loetakse ette.

- 2. osa vaikne ning ahellugemine

- kirjutamine rühmades Lehed, millele kirjutatakse, võiksid olla kindakujulised. Kui jutud valmis ja ette loetud, saab lehtedest kohe väikese raamatu kokku kõita. - tv h 77 koduseks harjutamiseks.	
kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
KUST MUIDU NALJA SAAB, KUI ISE EI TEE (27. nädal) Õpilane oskab - õpitud ühesilbilisi täishäälikuga lõppevaid sõnu õigesti kirjutada; - küsimustele täislausega vastata; - jutustada ühe tegelase seisukohast; - jutustada nii kava kui ka pildi järgi. Õpilane teab, - kuidas tekivad liitsõnad.	Lisakirjandus Kristiina Kass, „Peeter ja mina teeme rahakotinalja”, rmt „Peeter ja mina”, lk 90–95 Kristiina Kass „Õpetaja Kusti kummitab”, rmt „Õpetaja Kusti kummitab”, lk 5–9 Markus Saksatamm, „Tädi Kersti ja nõiutud prints”, rmt „Tädi hakkab tuuleloheks”, lk 13–14 Leida Tigane, „Silgud”, rmt „Peremees ja sulane”, lk 11–13 Aidi Vallik „Peapesu”, „Ahvi kodu”, rmt „Tirtsti ja turtsti”, lk 29, 51
Soovitud materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala eesmärkide seadmine - nädala vanasõna <i>Kust muidu saab, kui ise ei tee.</i> Sõna, mis lünka sobib, on eraldi sedelil ning tagurpidi tahvlil. Lapsed pakuvad, mis sõna see võiks olla. Kui lapsed sobivat lahendust ei paku, siis pööratakse sedel õigetpidi. Eesti rahvalaul „Põrsas istus...” õ lk 80 - Õpetaja loeb rahvalaulu ette. Lapsed otsustavad kuulamise järgi, mis selles luuletuses on naljakat, ning võrdlevad teksti pildiga. - Teist korda võiks luuletust lugeda nii, et õpetaja loeb laulu ette ning iga kahe rea järel klass naerab. - lõbus lausemäng - tv h 78 ja 79, osaliselt saab kodus teha	
- Õpetaja räägib lastele ühe luiskeloo. Kes õpetaja nüüd on? Kes on luiskaja? Armeenia muinasjutt „Luiskaja” õ lk 81 - pildi vaatlus ning sõna TSAAR tähenduse selgitus	

- vaikne lugemine
- valiklugemine tegelaste kaupa
- palajärgsed ülesanded õ lk 81
- Milliseid muinasjutte lapsed veel teavad?
- tv h 80 – lastele võimalus oma lugusid ka klassile ette lugeda

- Tahvlil on pesemisega seotud sõnad, mõni neist on valesti kirjutatud ning tuleb ära kustutada ehk pesta. Selle ülesande järgi peaks saama tunniteemat ennustada.
- telefonimäng, kus edasi öeldakse loo autori nime
- tv h 81 ja CD 33

T. Toomet „Väikeste poiste pesemisõpetus” õ lk 82

- vaikne lugemine
- korduv lugemine osade kaupa
Mida ja kuidas pesevad väikesed poisid ise? Mida ja kuidas pesevad emad? Kuidas pestakse alumist otsa?
- sirutuseks väike mullitants
- tv h 82 ja pala ümberjutustamine
- tv h 83 ja 84 koduseks harjutamiseks

- Miks on mängimine vajalik?
- Arutelu õ lk 83 küsimuste järgi. Lisaküsimused: 1. Milliseid vanu õue- ja toamänge lapsed teavad? 2. Kuidas on mängud ajaga muutunud?

A. Lindgren „Siuke põis” õ lk 83

- vaikne lugemine
- Lugemise järel kirjutab iga laps paberile loetu kohta kolm küsimust. Lapsed kõnnivad klassis ringi ning esitavad üksteisele enda koostatud küsimusi.
- tv h 11 ja 12 lk 86, seejärel harjutav etteütetus

- võistlusmäng
Tahvel on jaotatud kolmeks, igal pingireal oma osa. Kõikides osades on tv h 85 sõnad kirjutatud läbisegi. Õpetaja hakkab neid sõnu järjest ette lugema. Igast reast jookseb üks laps tahvli juurde ja tõmbab öeldud sõnale joone alla. Kes saab selle esimesena tehtud, toob oma reale punkti.
- tv h 85

J. Rannap „Kiirjooksjad” õ lk 84–85

- stoppidega lugemine
Esimese lõigu loeb õpetaja ette ja seejärel ennustatakse esimese küsimuse põhjal. Sama kordub teise lõiguga. Kolmanda ja neljanda lõigu loevad õpilased ise, vahepeal ennustavad.

• tv h 86	
• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
TÜHI KÕHT ON KÕIGE PAREM KOKK (28. nädal) Õpilane oskab • sõnas silpide arvu määrata; • kava järgi jutustada. Õpilane teab, • kes on Ernst Enno ja millised on tema luulekogud; • kuidas koostada retsepti; • mis on toidupüramiid.	Lisakirjandus Piret Raud, „Onu Sveni kokaraamat”, rmt „Natuke napakad lood”, lk 87–89 Piret Raud, „Printsess Miia saiakesed”, rmt „Teistmoodi printsessilood”, lk 9–13 Anti Saar, „Peatükk kolm, mis räägib sellest, kuidas meil süüa tehakse”, rmt „Kuidas meil asjad käivad”, lk 27–33 Markus Saksatamm, „Tädi Külli superdieet”, rmt „Tädi hakkab tuuleloheks”, lk 50–52 Ilmar Trull „Lauakombed”, rmt „Järvevaht ja joogivesi”, lk 15 Aidi Vallik „Tervislik toitumine”, „Mida kangelane sööb”, rmt „Tirtsti ja turtsti”, lk 28, 57
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • telefonimäng Edasi öeldakse nädala vanasõna. Arutletakse, mida tähendavad nii nädala vanasõna kui ka vanasõna „Tühi kott ei seisa püsti”. L. Tungal „Keha vajab vitamiine” õ lk 86 • lugemine vaikselt ja häälega • luuletuse päheõppimine • tv h 87 • vestlus koogitegemisest ja vanaema tehtud kookidest Mida on vaja koogi tegemiseks ning mida sõnade moodustamiseks? skeemi uurimine õ lk 87 • tv h 88	
• tv h 89 J. Rannap „Karupoja koogitegu” õ lk 88 • vaikne lugemine • ahellugemine silbitades	

• tv h 90 ja 91
• tv h 92 ja CD 34 • Läheme jänesele, oravale, karule, toonekurele ja konnale külla. Mida neile külakostiks viia? E. Raud „Toonekure toiduvaheldus” õ lk 89 • Lapsed, kellega on enne kokku lepitud, esitavad pala osalistega. • Seejärel täidetakse tv h 93 ja õpitakse saadud kava järgi pala jutustama.
• Õpetaja loeb ette õ lk 90 ning lisab veel infot Ilon Wiklandi kohta, kuni lapsed saavad aru, kellest jutt. Kes ära tunneb, tõuseb püsti. • Õ lk 91 illustratsiooni põhjal ennustatakse, kes on pildil ja kus nad on. I. Wikland „Sammeli, Epp ja mina” õ lk 90–91 • vaikne ja ahellugemine • Milliseid toite sina restoranis telliksid? • tv h 94 Missuguseid toite sina iga päev sööd? Värvida need pildid. Seejärel saab laps võrrelda enda ja väikese Iloni toitumist. • tv h 95
• Tahvlil on järgmised sõnad või pildid: <i>pott, lusikas, jahu</i> või <i>helbed, piim, või</i>. Mida saab nende asjade ja toiduainetega teha? • tv h 96 E. Enno „Puder” õ lk 92 • õpetaja esituse kuulamine • lugemine liigutustega ja seejärel silbitades • tv h 97 • CD 35 Ernst Enno • tutvumine kirjanikuga õ lk 93 abil • võimaluse korral näitus Enno lasteluulekogumike eri väljaannetest • luuletuse „Puder” illustratsioonide võrdlemine nende väljaannete põhjal, • „Pimesikk”, koostanud Olivia Saar, TEA Kirjastus, 2013, lk 29 • „Eesti lasteluule kuldraamat”, koostanud Reet Krusten, TEA Kirjastus, 2008, lk 79 • Ernst Enno „Üks rohutirts läks kõndima”, Eesti Raamat, 1971, lk 55 • Ernst Enno „Üks rohutirts läks kõndima”, Eesti Riiklik Kirjastus, 1957, lk 71 Lapsed valivad lemmikillustratsiooni.
• Etteütlus (<i>ma, sa, ta, me, te, nad</i>)

Kontrolltöö nr 7	
kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
IGAL HÄDAL OMA ARST, IGAL TÕVEL OMA TOHTER (29. nädal) Õpilane oskab - teemakohaseid küsimusi koostada ja neid pressikonverentsil esitada; - kokkuvõtlikult jutustada. Õpilane teab, - mis on palavik ja kuidas seda mõõdetakse; - kuidas hammaste tervise eest hoolitseda. Õpilane tunneb - liitsõnu	Lisakirjandus Kristiina Kass „Pille piimahammas”, rmt „Õpetaja Kusti kummitab”, lk 79–83 Markus Saksatamm, „Arsti-onu ja krokodill”, rmt „Tädi hakkab tuuleloheks”, lk 79–82 Markus Saksatamm, „Pahad pisikud ja reis kuule”, rmt „Külaline Okidoki planeedilt”, lk 35–40 Ilmar Tomusk, „Volli käib operatsioonil”, rmt „Tere, Volli!”, lk 87–91 Ilmar Trull „Pisilased”, „Palavik”, rmt „Järvevaht ja joogivesi”, lk 49, 50 Aidi Vallik, „Haigus”, rmt „Tirtsti ja turtsti” lk 27 Heiki Vilep, „Valu”, rmt „Katus sõidab”, lk 16
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
- nädala eesmärkide seadmine - Nädala vanasõna on esitatud lünnadega: I__ hä__ o__ arst, i__ tö__ o__ toh__. Kadunud silbid on tahvlil laiali: <i>gal, dal, ma, gal, vel, ma, ter.</i> I.Trull „Palavik” õ lk 94 - Klassis on meepurk, sall, küüslauk, plaaster. Mis haiguste raviks saab neid asju kasutada? - Võimaluse korral võiksid lapsed mõõta oma kehatemperatuuri. Millist temperatuuri loetakse palavikuks? Mida tuleb teha palaviku korral? - luuletuse ahellugemine ridade kaupa - tv h 98 kahekõnede mõtlemine ja esitamine klassile - sõnade liitmise mäng õ lk 95 Milliste haiguste ennetamise või ravimisega on saanud liitsõnad seotud? Paaristõna võiks seda mängu jätkata. Õpetajal võiks olla komplekt	

sõnaosi igale paarile. Kontroll-lehe järgi saavad õpilased teha ka enesekontrolli.

- Tunni lõpus ütlevad lapsed liitsõnu vahetunni kohta.

- tv h 99

Lisaks jagavad lapsed oma kogemusi, milliste arstidega on nad kokku puutunud.

A. Pervik „Haiglas” õ lk 96

- Lugemispala pikad liitsõnad on osistena tahvlil. Pärast sõnaosade õiget ühendamist loetakse saadud sõnu tahvlilt.
- Lugemispala vaikse lugemise järel seatakse tahvlil olevad sõnad palas ettetulemise järjekorda.
- tv h 100
- Pala kokkuvõtteks on õpetajal koostatud küsimused, mis on termomeetrikujulistel paberitel. Paberist termomeetrid on nummerdatud vastamise järjekorras.

- pealkirja mõistatamine tähtede pakkumise teel
- võimaluse korral mõne klipi vaatamine operatsioonisaalist

A. Pervik „Operatsioon” õ lk 97

- vaikne ja ahellugemine
- Iga rühm lavastab loost ühe episoodi. Teistel on silmad kinni, kui üks rühm end paika seab. Seejärel avatakse silmad ja mõeldakse, milline koht see palast on.
- pressikonverents
Kõigepealt koostatakse tervenenu Paulale läbitud operatsiooni kohta küsimused. Järgneb pressikonverents, kus Paula osas võiks olla laps, kellel on ka operatsioonikogemus.
- tv h 101

- mõistatus
- luuletuse „Mis rõõmustab Sööbikut ja Pisikut?” raamatust „Sööbik ja Pisik” (1997) lk 12 ettelugemine
- tv h 102

L. Tungal „Vaene väike hambaarst” õ lk 98–99

- illustratsiooni vaatlus
- 1. osa vaikne lugemine
Mida hambaarst tegi?
- 2. osa ettelugemine ja arutelu hambaarsti töö raskustest
- tv h 103 ja aheljutustamine

• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
HAIGUS TULEB HOBUSTEGA, ÄRA LÄHEB HÄRGADEGA (30. nädal) Õpilane oskab • pala põhjal küsimusi esitada; • jutu põhjal lauseid järjestada. Õpilane teab, • kuidas sõnu poolitada; • kuidas kirja kirjutada; • et igal pool ei ole soovitatav muusikat kuulata.	Lisakirjandus Siiri Laidla, „Sandra kevad ja suvi”, lk 12–15 Siiri Laidla „Pisik läheb ülikooli”, rmt „Apteegitont Aavi”, lk 129–135 Jaan Rannap, „Aptsihh! Aptsihh! Aptsihh!”, rmt „Jänese poeg Juss ja Karupoeg Kusti”, lk 42–44 Markus Saksatamm, „Magusad ravimid”, rmt „Tädi hakkab tuuleloheks”, lk 66–70 Ilmar Trull, „Laiskuselauluke”, rmt „Järvevaht ja joogivesi”, lk 55 Kätlin Vainola, „Söömisvõistlus II”, rmt „Ville”, lk 110–123
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • nädala vanasõna Kõigepealt vaadatakse hobuse ja härja pilte ning võrreldakse nende liikumiskiirusi. Seejärel proovitakse nende sõnadega täita lüngad vanasõnas: „Haigus tuleb ..., ära läheb ...” L. Hainsalu „Kui ma ükskord haige olin” õ lk 100 • luuletuse ettelugemine ja luuletuse järgsetele küsimustele vastamine • ahellugemine ridade kaupa See, kes antud rida loeb, läheb klassi ette. Teise lugemise ajal minnakse sama põhimõtte järgi kohale tagasi. • tv h 104, enne häälikuliikide kordamine	
• väärtustejoon „Kas mehed võivad nutta?” Õpilased põhjendavad oma arvamust. T. Seero „Kaarel teab” õ lk 101 • pala vaikne lugemine ning tv h 105 • tv h 106 • väärtustejoon uuesti	
• tv h 107 sõnad tahvlil Mis neid seob?	

- tv h 107

I. Lember „Leppimine” õ lk 102

- Õpetaja loeb 1. ja 2. lõigu ette ning siis ennustatakse, mis saab edasi. Seejärel loetakse paarilisega kordamööda üksteisele ette, üks paar võiks lugeda ka klassile.
- Tv h 108 kirja võiks kirjutada ühistööna tahvlile ning seejärel ära kirjana töövihikusse.
- Tv h 109 sobib täitmiseks õpetaja valitud ajal.

- katse
Õpetaja paneb muusika valjusti mängima ning seejärel selgitab mingit ülesannet. Kes saab aru?
- katse ja illustratsiooni järgi loo ennustamine

J. Rannap „Jänese mängutoos” õ lk 103

- vaikne lugemine
- korrektuurlugemine
Õpilased loevad üksteisele pala ette lõikude kaupa, tehes igas lõigus ühe vea. Paariline peab vea üles leidma.
- tv h 110 tegevuste järjestamine
- pala peamõtte leidmine
- õ lk 104 poolitamisreeglite kordamine
- Klassi seintele on kinnitatud tv h 104, 106 ja 111 reegli järgi poolitatud sõnad (nt 15 sõna). Õpilastel on töölehed 3-osalise tabeliga. Igas lahtris on näitesõnad. Õpilane peab seintelt leidma ja kirjutama näidete juurde sobivad sõnad.
- Tv h 111, 112 sobivad ka koduseks harjutamiseks.
- vahetundi mineku pantomiim
Kõik panevad mängult klapid pähe ega kuule enam midagi ja jalutavad koridori.

- Õpetaja etteütlemise järgi korraldatakse aheljoonistamine tahvlile. Iga katkestuse järel ütleb õpetaja, mis suunas nüüd pilt peab liikuma. Lõpuks valmib pilt voodist.
- Mis põhjusel võib sattuda haige voodisse? Õpetajal on sedelid, mille nimetatud mitmesuguseid võimalusi. Lapsed mängivad neid pantomiimis kordamööda.

M. Haushofer „Haige voodis” õ lk 105

- vaikne lugemine ning loetu kohta küsimuste koostamine
Õpetaja vastab laste küsimustele ning võiks vastamisel teha ka mõne vea, et lastel oleks midagi parandada.

• tv h 113	
• kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest	
EMA ARMASTUS KÄIB KÕIGEST ÜLE (31.–32. nädal) Õpilane oskab • küsimuste abil oma emast jutustada • pildiseeria ja tugisõnade abil juttu kirjutada • paarilisega harjutavat etteütlust kirjutada Õpilane teab • millal tuleb sõnas i, millal j kirjutada	Lisakirjandus Kristiina Kass, „Peeter ja mina üllatame ema”, rmt „Peeter ja mina”, lk 31–34 Peeter Sauter, „Ema põgeneb”, rmt „Laiskade laste raamat”, lk 18 Heiki Vilep, „Ema”, rmt „Katus sõidab”, lk 6 Heiki Vilep, „Emmele”, rmt „Tahaksin olla”, lk 20
Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)	
• nädala eesmärkide seadmine • puuduva sõna leidmine nädala vanasõnasse. „_____ armastus käib kõigest üle” • tv h 114 • Võimaluse korral võiks kuulata erinevaid laule, mis on kirjutatud emadest ja emadele. • Millised laulud sinu emale meldivad? Kas sa laulad ka ise oma emale? L. Ponetajev „Millist laulu vajavad emad?” õ lk 106 • õpetaja esituse kuulamine • Miks vajavad emad erilist laulu või erilisi sõnu? • akrostihhoni kirjutamine M I N U E M A • tööde ettelugemine • Kui kunstiopetuse tunnis tehakse emale kaart, võiks oma akrostihhoni ka sinna kirjutada.	

- õ lk 107 ja tv h 115, 116

- Millised mõtted on sul hommikul, õhtul, koolis, kodus, argipäeval, puhkepäeval? Klassi seintele on kinnitatud paberid, mille pealkirjadeks on antud sõnad. Lapsed liiguvad klassis ning kirjutavad paberitele oma mõtteid.

L. Tungal „Mõnikord ma mõtlen” õ lk 108

- vaikne lugemine
- korduvlugemine (halvad sõnad asendatakse headega)
- tv h 117, 118

- Mis on sinu ema nimi?
- Kirjutatakse tahvlile emade nimesid, kus sees *i* või *j*.

E. Niit „Triinu ja Taavi ema” õ lk 109

- Õpetaja loeb ette katkendi raamatust „Triinu ja Taavi uued ja vanad lood” (1977) lk 3 ja 5.
- vaikne lugemine
- ideekaardi koostamine tahvlil Triinu ja Taavi ema kohta
- Paaristööna tutvustavad lapsed küsimuste abil oma emasid paarilisele. Pärast räägivad lapsed klassile oma paarilise emast.
- tv h 119
- harjutav etteütetus paaristööna
Õpetajal on kaks erisugust teksti 4-5 lausega. Kumbki paariline saab teksti, mida ta kaaslasel ette ütleb ja kontrollib.

- poemäng
Müügil on kaelaehe, vaas, sibul ja veel mõned asjad. Loosiga valitakse müüja. Ostjad saavad valida, mida nad oma emale ostaksid. Rahaks on põhjendus.
- Tahvlile kirjutatakse LAURI. Tema on tänase loo peategelane. Kuidas tema kohta veel võib öelda? Pakutavad sõnad kirjutatakse ka tahvlile nime alla:
poiss, ta, väikemees, poeg

K. Kass „Lauri emadepäevakingitus” õ lk 110–111

- kuulamisülesanne
Õpetaja loeb ette lugemispala kaheksa esimest lõiku.
Tõmba joon ümber sõnadele, mida kuuled. Tabelis on sõnad algvormis.

Lauri	ema	koer	vanaisa	ostma
tort	kaubamaja	kaelakee	sibul	kassa

- Moodusta märgitud sõnadest lause ja kirjuta see.

- Kellel lause kirjutatud, läheb klassi ette ringi. Õpetaja käib ümber laste ning paneb kellelegi sibula pihku. See laps läheb ringi keskele. Seejärel saavad õpilased ennustada, kuidas Lauril sibula kasvatamine läheb. Alustab see laps, kes ringi keskel. Edasi on sibul teatepulgaks. Kelle käes on sibul, see räägib.
- Pala loetakse lõpuni.
- Tv h 120. Kõigepealt jutustatakse paarilisele piltide järgi. Tuletatakse tahvlile kirjutatu järgi meelde, milliseid sõnu saab Lauri asemel kasutada. Seejärel kirjutab iga laps laused. Kiiremad saavad ka pilte värvida.

- Milliseid kingitusi oled sina ise teinud? Tahvlile koostatakse ideekaart isetehtud kingitustest.

A. Kivirähk „Omatehtud kotlet” õ lk 112–113

- stoppidega kuulamine ja lugemine
Õpetaja loeb ette kaks esimest lõiku. Ennustatakse, mis tööd kass ja koer tegema hakkasid?
Üks õpilane loeb ette 3.–6. lõigu. Mis sai edasi?
Õpetaja loeb lehekülje lõpuni. Kellele pruuniks kõrbenud kantsakas viidi?
Iseseisvalt loetakse lõpuni.
- dramatiseeringute tegemine loo viimase osa põhjal (tegelased ja kingituse võib asendada)
- Tv h 122 kirjutatud jutud võiks trükkida arvutis, illustreerida ja koondada ühisraamatuks.
- tv h 121

E. Enno „Aasal öitseb mahlakann” õ lk 114

- luuletuse päheõppimine öite kaupa
- liikumise lisamine igale öiele
- luulekogu koostamise ül õ lk 114

H. Mänd „Täpiline kleit” õ lk 115–117

- tv h 123
- Tahvlil on sedelid lausetega. Ennustatakse, milline võiks olla õige, milline vale.
Vanasti vantsis konn maa peal karjakoera moodi. Konn oli koertekarjus.
Kord pandi välja teade kruntide saamise kohta. Konna sammud olid liiga

lühikesed. Lepatriinud tulid konnale appi. Konn otsustas hüppama hakata. Konn hüppas nii kõrgele, et maandus alles kolme päeva pärast. Konn õpetas ka oma pojad hüppama.

A. Kaskneem „Kuidas konn sai hüppamise selgeks” õ lk 118

- vaikne lugemine
- valede lausete eemaldamine tahvlilt
- õigete lausete järjestamine kavaks
- kava ja pildi järgi jutustamine
- õ lk 119
- tv h 124 ja 125
- Kas kevadpeolised ka konnad peole kutsuvad? Konnad jõuavad hüpates kiiresti kohale.

- etteütetus – *i* ja *j*

- kontrolltöö nr 8

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

SUVINE TUND ON ENAM VÄÄRT KUI TALVINE PÄEV (33.–35. nädal)

Õpilane oskab

- eristada väit-, hüüd-, ja küsilauseid kuulamise järgi;
- koostada raamatute nimekirja;
- eristada ajalehte ja ajakirja.

Õpilane tunneb

- sidesõnu.

Õpilane teab,

- milliste sidesõnade ette pannakse koma;
- kuidas käituda looduses;
- millised ohud võivad looduses olla.

Lisakirjandus

Indrek Koff, „Suvi”, rmt „Kui ma oleksin vanaisa”, lk 54–57
 Piret Raud, „Klassiekskursioon”, rmt „Tobias ja teine B”, lk 95–99
 Ilmar Trull, „Mai”, rmt „Järvevaht ja joogivesi”, lk 34
 Heiki Vilep, „Kooliaasta lõpulugu”, rmt „Katus sõidab”, lk 32
 Wimberg, „Kevad mänguajakastis”, rmt „Rokenroll”, lk 21
 Wimberg, „Suve esimese päeva laul”, rmt „Buratino laulud”, lk 16

Soovitused materjali läbivõtmiseks lugemispalade kaupa
 (käsitlemiseks võib kuluda rohkem kui tund)

- nädala eesmärkide seadmine
- nädala vanasõna
 Sõnadega *suvine*, *talvine* ning *päev*, *tund* moodustatakse paarid, võrreldakse neid.

O. Arder „Lõbus suvi” õ lk 120

- Luuletust loetakse liigutustega, iga salmi juurde mõelda erinev liikumine.
- seosed
Klassi ette kutsutakse kaks last, kes võtavad käest kinni. Nad on käte abil seotud. Lapsed toovad näiteid, milliseid seoseid nad on elus märganud. Tahvlil on kaks lauset: 1. Väljas on kevad. 2. Meil on eesti keele tund.
Kuidas saab neid lauseid siduda? Lapsed proovivad erivõimalusi.

„Koolitund õues” õ lk 121

- ülesanded teksti järel
- tv h 126 ja 127

- Aliase mäng järgmiste sõnadega: *matkaja, tõstis, seljakoti, selga, võttis, kompassi, kätte, ja, asus, tee*. Äraarvatud sõna pannakse tahvlile. Seejärel moodustatakse tahvlil nende sõnadega lause.
- tv h 128

E. Sepp „Matkal” õ lk 122

- paarislugemine pinginaabriga
- rollimäng paberist seljakoti, kompassi ja telgi abil
- hinnangute andmine ja soovitude jagamine nendele loo tegelastele
- tv h 129 ja 130

- Õpetaja ütleb: „Täna läheme mängult loodusesse eesti keele tundi pidama. Mida sa sinna kaasa võtaksid?” Paaristööna pannakse paari minuti jooksul mõtted kirja ning võrreldakse oma tööd teiste paaridega. Õpetaja ütleb, et tema võtab kaasa ühe raamatu. Seejärel täidetakse tv h 131.

A. Lindgren „Pipi korraldab väljasõidu” õ lk 123

- Esimesed kuus lauset antakse igale paarile või väiksele grupile järjestamiseks. Seejärel loetakse neid lauseid grupis.
- Ennustatakse, kuhu Pipi sõbrad viib.
- Lugu loetakse vaikselt lõpuni.
- rollimäng
Lapsed tänavad Annika ja Tommy rollis Pipit vahva väljasõidu eest.
- Paaristööna võiks joonistada Pipi kaetud piknikulaua. Üks paar võiks joonistada tahvlile. Lõpuks võrreldakse joonistusi.
- Pipi vallatus tegi vallatuks ka õpetaja, kes palub lastel nüüd endale suvise lugemisnimekirja koostada – tv h 132.

- pildimäng
Naksitrallide suurem pilt on tahvlil kaetud valgete paberruutudega (või arvutis vastava programmiga koostatud). Katteruute hakatakse järjest eemaldama. Lapsed räägivad, mida nad nendest tegelastest teavad.

Seejärel loeb õpetaja ette järgmise katkendi raamatust: „Ükskord said jäätiseputka juures täiesti juhuslikult kokku kolm imelikku mehikest – Sammalhabe, Kingpool ja Muhv. Nad kõik olid väga lühikest kasvu, nii et jäätisemüüja pidas neid alguses isegi päkapikkudeks, ja peale selle torkas nende juures veel muudki iseäralikku silma. Sammalhabemel oli pehmest samblast habe, kus kasvasid ilusad ja punased, kuigi mullusuvised pohlad. Kingpool oli oma kinganinad maha löiganud, et tal oleks hea lahe varbaid liigutada. Muhv aga kandis tavaliste riiete asemel seljas suurt muhvi, millest ainult peanupp ja labajalad välja paistsid.”

- Mõistatatakse, mis on karbis, koos tähtede pakkumisega: _____.
Karbis on linnupesa. Lapsed pakuvad välja, millise naksitralliga see seotud on.

E. Raud „Linnupesa” õ lk 124–125

- 1. osa vaikne lugemine ning ahellugemine lausete kaupa nii, et iga lapse järel loeb ühe lause õpetaja.
- Ennustatakse, kuidas Sammalhabemel linnupesaga läheb.
- 2. osa vaikne lugemine
- tv h 133 – tänukirja kujundamine
- tv h 134 – teine klass läheb ka loodusesse

- Mäng liitsõnadega, milles osiste järjekord on sassi läinud. Lapsed uurivad sõnu tahvlil ning proovivad leida võtme, kuidas neid sõnu õigesti lugeda. (*maaheina, lillevõi, pilksilma, paelahääled, poolsinna, Poolking, seeneõnn, loompime, panutähele, Habesamma*)

Seejärel moodustatakse saadud liitsõnade abil lauseid selle kohta, mis naksitrallidel veel metsas juhtuda võib. Kes on lause öelnud, see võetakse kujuteldava auto peale, et metsa naksitralle vaatama sõita. Kui kõik on auto peal, tehakse üks tiir klassis ning minnakse kohale tagasi.

- tv h 135 – ohud looduses

E. Raud „Kingpool ja rästik” õ lk 126–127

- vaikne lugemine
- valiklugemine
- Loetakse need laused, milles on tahvlile kirja pandud sõnad.
- tv h 136
- arutelu looduse ohustamisest

- kontrolltöö nr 9 õpiku kasutamisega

- etteütlus

- Klassi on toodud igasuguseid ajalehti ja ajakirju. Neid vaadeldakse ja võrreldakse, seejärel laotakse kahte virna.
- tv h 137

Ajaleht Laane Elu õ lk 128–129

- Mis on ajalehe nimi? Kes on peatoimetaja? Kes on ajakirjanik? Millise piirkonna ajaleht see on? Millest räägib juhtkiri? Mis on uudise pealkiri? Mida said uudisloost teada? Kellega on tehtud intervjuu? Mida loomad arvasid inimeste üritusest? Mitu kuulutust on ajalehes? Kes ajalehe metsast leidis?
- rühmatöö

- Mis on legend? Milliseid legende lapsed teavad? Millise Eesti paigaga on seotud legend Valgest Daamist?

„Legend Valgest Daamist” õ lk 130

- Loetakse paarilisega lõikude kaupa ning iga lõigu järel kuulaja jutustab kuuldu ümber.
- lisa- ja kordamisharjutused tv lk 81–89

- info jaanipäeva kohta

Eesti rahvajutt „Vaese poisi õnn” õ lk 131

- lugemine lõikude kaupa, igale lõigule pealkirja mõtlemine, jutustamine paarilisele saadud kava abil
- tv h 138 ja 139

E. Peikel „Suvi” õ lk 132

- luuletuse lõbus ja ilmekas esitamine
- tv h 20 lk 90 – kokkuvõtlik ristsõna
- Kui on aega, võiksid õpilased ise koostada õpiku põhjal kokkuvõtliku viktoriini.
- suveplaanide jagamine kaaslastega

- kokkuvõtte nädala eesmärkide täitmisest

8. LISAD

LISA 1

Aardejahi küsimustik

Kümme küsimust valikvastustega on eraldi lehtedel. Küsimused on nummerdatud, vastusevariante tähistavad tähed. Need kümme lehte paigutab õpetaja klassi laiali, miks mitte mõni ka koridori või garderoobi. Lehtede otsimine ja leidmine võiks tekitada väikest põnevust ja elevust. Õpilased peavad mingi aja jooksul (hommikupoolik, koolipäev, vahetund või koguni kiiruse peale jne) leidma kõik kümme küsimust ja oma vastuselehele märkima küsimuste numbrid ning õigete vastusevariantide tähed. Täidetud lehed korjab õpetaja kokku ja annab õpilastele tagasisidet. Et vastused on ette antud, võivad küsimused olla ka pisut raskemad.

Järgnev küsimustik on koostatud aasta kokkuvõtteks ja peegeldab nelja 2. klassi n-ö oma kirjaniku tundmist. Õpetaja hoolitsegu selle eest, et mõlemad õpikuosad oleksid klassis saadaval, sest hinnatav on ka õpilase oskus vajalikku teavet iseseisvalt otsida.

1. Kirjanik Leelo Tungal on ühe praegu ilmuva lasteajakirja toimetaja.

See ajakiri on

- A Spunk
- B Täheke
- C Hea Laps
- D Laste Rõõm

2. Aino Perviku kirjutatud raamat „Draakonid võõrsil” räägib

- A nõiast
- B lõunamaa asukatest
- C loodusest
- D tõsielust

3. Leelo Tungla esimene luuleraamat ilmus 1975. a. ja kandis pealkirja

- A Pururikas laps
- B Väike jõulusoov
- C Lepatriinu faksiga
- D Karune lugu

4. Aino Perviku poolt välja mõeldud Kunksmoor on noid, kes

- A loodust kaitseb ja kasutab
- B Bloksbergi mäele tantsima sõidab
- C printsessi konnaks nõiub
- D piparkoogimajakeses elab

5. Ernst Enno oli luuletaja, kes töötas

- A autojuhina
- B arstina
- C metsavahina
- D koolinõunikuna

6. Ernst Enno nimetas oma lasteluuletusi

- A lillelallerdusteks
- B pillerpallitusteks
- C villevallatusteks
- D siresillerdusteks

7. Henno Käo oli õppinud

- A õpetajaks
- B kunstnikuks
- C inseneriks
- D advokaadiks

8. Kahel Nukitsakonkursil valisid Henno Käo raamatud oma lemmikraamatuteks

- A kirjanduskriitikud
- B õpetajad
- C eesti lapsed
- D raamatukoguhoidjad

9. Ühe kirjaniku raamatutes tegutseb alati kas mõni tont, tulnukas või vares. See kirjanik on

- A Leelo Tungal
- B Aino Pervik
- C Henno Käo
- D Ernst Enno

10. Järgnevast neljast kirjanikust sündis kõige varem

- A Leelo Tungal
- B Aino Pervik
- C Henno Käo
- D Ernst Enno

Igal veerandil on klassi seinal tabel, mis annab ülevaate ühe kirjaniku raamatute lugemisest, seda nii õpilastele kui õpetajale.

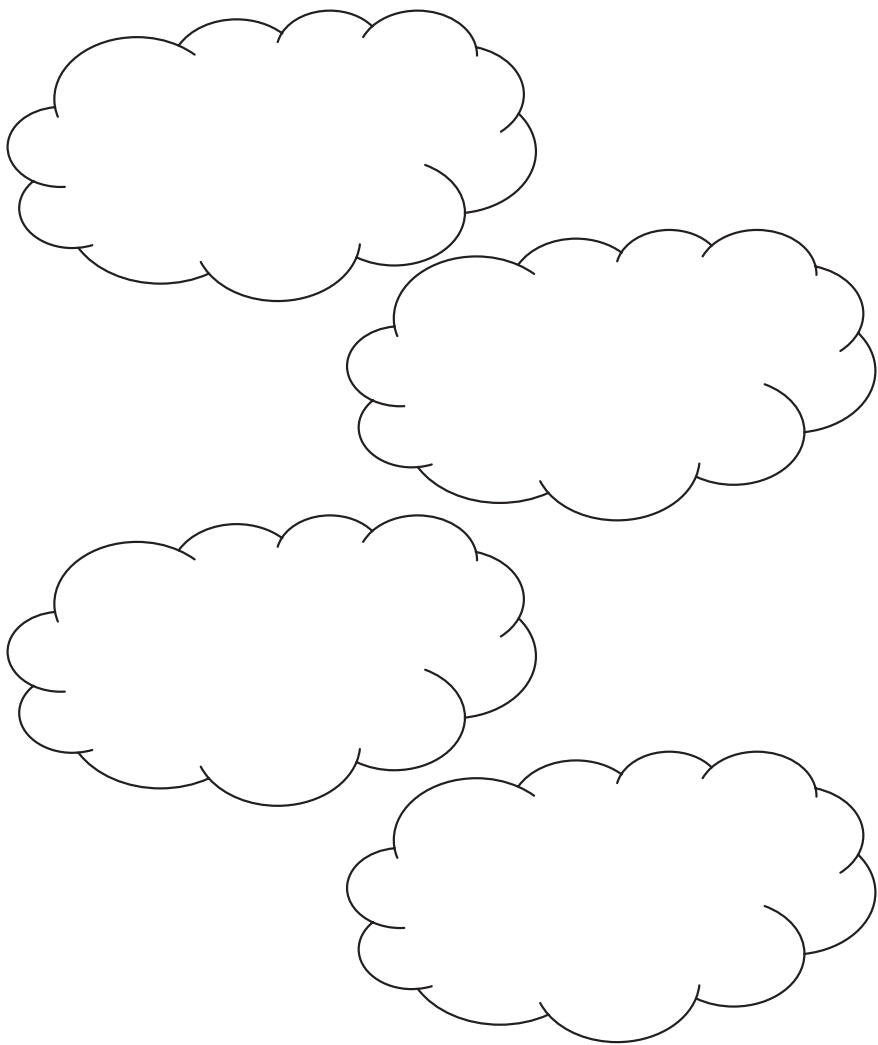
ERNST ENNO raamatud

Kuupäev	Õpilase nimi	Raamatu pealkiri	Üks lause raamatu kohta
	Karoliina		
	Kert		
	Tuuli		
	Janar		
	Hardi		
	Johanna		
	Heleri		
	Keio		
	Kaarel		

Koolivaheajal loetu tarbeks võib igale õpilasele anda järgmise lehe, mille õpilane toob veerandi alguses õpetajale.

Õpilase nimi
Raamatu pealkiri
Raamatu autor
Peategelane (peategelased)
Teised tegelased
Üks huvitav sündmus
Kuidas Sulle raamat meeldis?
Joonista pilt

Vahel juhtub suvel, et mänguseltsilisi pole või on väljas kole ilm. Siis tahab sulle sõbraks tulla RAAMAT. Kirjuta loetud raamatute pealkirjad ja autorite nimed pilvekestele.



Värvi pilved vastavalt sellele, kuidas raamat sulle meeldis:

- helesinine – raamat meeldis väga;
- sinine – oli tore raamat, mõni koht oli natuke igav või keeruline;
- tumesinine või lilla – raamat ei meeldinud.

Järgmine leht on õpetajale abiks arenguvestluse läbiviimisel.

Nimi _____

ETTEÜTLUS

Vead: _____

KIRJATEHNIKA (ärahääliselt)

Varsti lõpetan II klassi. Ees ootab tore suvi. Sügisel olen juba III klassi õpilane.

Hinnang: _____

9. KASUTATUD METOODILIST KIRJANDUST

Hage, M. *Kõnelema*, 1994.

Hiiepuu, E., Hiisjärvi, P. *Õpetame eesti keele tundides kuulama*, 2005. Avita, Tallinn.

Kärtner, P. *Kirjutamisoskuse arendamine*, 2000. TEA Kirjastus, Tallinn.

Lahi, R., Matesen, V., Muhel, I. *Kirjatehnika*, 1990. Valgus, Tallinn.

Steele, J. L. *Lugemine ja kirjutamine iseseisva mõtleja kujunemiseks*, 1999.

Käsiraamat I–VIII, Omanäolise Kooli Arenduskeskus, Tallinn.

Tuulik, M. *Emakeele õpetamise küsimusi*, 1995. Haridustöötajate Koolituskeskus.

Uusen, A., Mägi, E., Müürsepp, M. *Hakkame lugema ja kirjutama*, 1995.

Uusen, A. *Emakeele õpetamisest*, 2002. TPÜ Kirjastus, Tallinn.

Vesker, L. *Õpime lugema ja kirjutama*, 1995.

Põhikooli riiklik õppekava 2011